

PDV

PDV
AKCIZE
PDV
AKCIZE
PDV
AKCIZE
PDV

 Eekos in

ISSN 0354-2831

2020

2

Beograd, 4. februar

- CEKOS IN -

PRIVREDNO DRUŠTVO ZA IZDAVAČKU DELATNOST I EKONOMSKI KONSALTING d.o.o.
Beograd, Svetogorska 28

- tel. 011/30 35 435, fax: 30 35 435 *služba pretplate*: 30 35 435 •
- e-mail: office@cekos.rs, pretplata@cekos.rs •
- Direktor: Martić Edvard •
- Glavni i odgovorni urednik: Jovanović Jasmina •
- Urednik izdanja: Martić Vera •
- Priprema i štampa: "CEKOS IN" •

• **Redakcioni odbor:** Jovanović Jasmina, Aleksić Stevan, Jovanović Krsta, Mihajlović Jovana, Martić Vera, Martić Edvard, Vuković Radmila, Zindović Željko •

www.cekos.rs www.ekspert.rs www.kamata.rs

Beograd, 4. februar 2020. godine

SADRŽAJ:**TEMA BROJA**

**OBAVEZA EVIDENTIRANJA PROMETA PREKO
FISKALNE KASE - PRIMENA, PROBLEMI U PRAKSI
I ZAUZETI STAVOVI PO SPORNIM PITANJIMA**

1. Ko je dužan da evidentira promet preko fiskalne kase?	3
2. Ko nije dužan da evidentira promet preko fiskalne kase?	3
- Izuzeci koji su propisani Zakonom o fiskalnim kasama	3
- Izuzeci koji su propisani Uredbom Vlade Republike Srbije	4
3. Obavezna dodatna oprema fiskalne kase	14
3.1. Terminal za daljinsko očitavanje podataka iz fiskalne kase	14
3.2. Uređaj za plaćanje pomoću platnih kartica	17
4. Način evidentiranja prometa preko fiskalne kase	20
4.1. Evidentiranje prometa (prodaje) na fiskalnoj kasi
i sastavljanje fiskalnih dokumenata	21
4.2. Postupak ispravljanja grešaka prilikom evidentiranja prometa	28
5. Primena, problemi u praksi i zauzeti stavovi po spornim pitanjima	29
5.1. Sporna pitanja o obuhvatu obaveze evidentiranja prometa robe na malo ..	30
5.2. Sporna pitanja kod označavanja sredstva plaćanja pri evidentiranju
prometa na malo, odnosno vršenja usluga fizičkim licima	33
5.3. Sporna pitanja kod načina evidentiranja
prometa preko fiskalne kase u ugostiteljstvu	34
5.4. Sporna pitanja kod načina evidentiranja prometa
preko fiskalne kase kod turističkih organizacija	36
5.5. Sporna pitanja kod načina evidentiranja
prometa kod specifičnih delatnosti i poslova	39
6. Pregled službenih mišljenja Ministarstva finansija
po pitanju evidentiranja prometa preko fiskalne kase	49

PRIMENA PROPISA O PDV-U

1. Podela prethodnog poreza i srazmerni poreski odbitak od 1. januara 2020. godine - način podele, način i postupak utvrđivanja srazmernog odbitka i način iskazivanja - 65
 - 1.1. Delimično priznavanje poreskog odbitka
 - podela prethodnog poreza i srazmerni poreski odbitak. 67
 - 1.1.1. Podela prethodnog poreza na osnovu kriterijuma stvarne upotrebe dobara i drugih ekonomskih kriterijuma upotrebe dobara 69
 - 1.1.2. Podela prethodnog poreza na osnovu kriterijuma učešća prometa - srazmerni odbitak 78
 - 1.1.3. Način i postupak utvrđivanja srazmernog odbitka 79
 - 1.1.4. Obaveza ispravke srazmernog poreskog odbitka 88
2. Refakcija PDV-a tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama - podnošenje obrasca REF 3A po isteku četvrtog kvartala 2019. godine. 88
3. Refundacija PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe - rok za podnošenje zahteva (obrazac RFNB) je od 1. do 18. februara 2020. godine. 92
4. **Refakcija, refundacija i povraćaj PDV-a - tabelarni prikaz** kategorija obveznika, uslova, obrazaca koji se podnose i rokova za podnošenje zahteva i za donošenje rešenja o refakciji 98
 - 4.1. Refakcija i refundacija PDV-a (stranom obvezniku, humanitarnim organizacijama, tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama, diplomatskim i konzularnim predstavništvima i međunarodnim organizacijama, kupcu prvog stana, kupcu hrane i opreme za bebe) 98
 - Refakcija stranom obvezniku (Obrazac REF 1) 99
 - Refakcija humanitarnim organizacijama (Obrazac REF 2) 100
 - Refakcija tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama (Obrazac REF 3A) 101
 - Refakcija diplomatskim i konzularnim predstavništvima i međunarodnim organizacijama (Obrazac REF 5) . 102
 - Refundacija kupcu prvog stana (obraci RFN i IKPS PDV) 103
 - Refundacija kupcu hrane i opreme za bebe (Obrazac RFNB) 104
 - 4.2. Povraćaj PDV-a stranom državljaninu (Obrazac ZPPPDV). 105

PRIMENA PROPISA O AKCIZAMA

- Novi (usklađeni) dinarski iznosi akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti, alkoholna pića, kafu, tečnosti za punjenje elektronskih cigareta, i cigare i cigarilose - u primeni od 1. juna 2020. godine 107

SLUŽBENA MIŠLJENJA

- I. Porez na dodatu vrednost 112
- II. Akcize 130
- III. Fiskalne kase. 140

TEMA BROJA

OBAVEZA EVIDENTIRANJA PROMETA PREKO FISKALNE KASE - PRIMENA, PROBLEMI U PRAKSI I ZAUZETI STAVOVI PO SPORNIM PITANJIMA

Borbu protiv sive ekonomije dodatno je u 2019. godini aktuelizovalo pitanje evidentiranja ostvarenog prometa proizvoda i usluga preko fiskalne kase. Znatno je proširen broj delatnosti koje su dužne da evidentiraju promet preko fiskalne kase, a koje su ranije bile oslobođene od te obaveze (*zdravstvene organizacije, turističke organizacije, taksi delatnost i dr.*). Problematika evidentiranja prometa naročito je došla do izražaja kod specifičnih delatnosti koje su, u skladu sa proširenjem delatnosti, u obavezi da evidentiraju promet preko fiskalne kase. Specifičnost usluga koje pružaju te delatnosti, kao i način pružanja tih usluga uticale su na brojne probleme i različita postupanja u primeni propisa o evidentiranju prometa preko fiskalne kase kod tih delatnosti.

U tekstu koji sledi:

- **izložićemo sadržinu sistema evidentiranja prometa preko fiskalne kase u Republici Srbiji,**

s tim što ćemo u drugom delu teksta pokušati da sumiramo:

- **sva sporna pitanja koja su se u praksi pojavljivala u vezi sa evidentiranjem prometa preko fiskalnih kasa i**
- **zauzete stavove po tim spornim pitanjima.**

Pre nego što izložimo spornu problematiku evidentiranja prometa preko fiskalnih kasa, **nekoliko načelnih napomena** u vezi sa obavezom evidentiranja prometa preko fiskalne kase.

- **Normativna uređenost sistema evidentiranja prometa preko fiskalne kase**

Sistemska uređivanje evidentiranja prometa preko fiskalnih kasa otpočelo je od 1. januara 2005. godine, a do tada je bilo je uređeno *Zakonom o porezu na promet** i podzakonskim aktima donetim na osnovu tog zakona.

Od 1. januara 2005. godine, prestankom važenja *Zakona o porezu na promet* i početkom primene *Zakona o porezu na dodatu vrednost*** oblast evidentiranja prometa dobara i usluga uređena je:

- 1) **Zakonom o fiskalnim kasama**
("Sl. glasnik RS", br. 135/04 i 93/12);
- 2) **Uredbom o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase**
("Sl. glasnik RS", br. 61/10, 101/10, 94/11, 83/12, 59/13 i 100/14);
- 3) **Uredbom o ostvarivanju prava fizičkog lica - kupca dobara, odnosno korisnika usluga u sprovođenju Zakona o fiskalnim kasama**
("Sl. glasnik RS", broj 15/05);
- 4) **Pravilnikom o sadržini i načinu evidentiranja prometa izdavanjem fiskalnog računa, načinu otklanjanja greške u evidentiranju prometa preko fiskalne kase i o sadržini i vođenju knjige dnevnih izveštaja**
("Sl. glasnik RS", br. 140/04 i 44/18 - dr. zakon);
- 5) **Pravilnikom o postupku fiskalizacije, sadržaju evidencije o ovlašćenim servisima i serviserima i izgledu, sadržaju i načinu vođenja dosijea i servisne knjižice fiskalne kase**
("Sl. glasnik RS", br. 140/04 i 44/18 - dr. zakon);
- 6) **Pravilnikom o konturi i bitmapi fiskalnog loga, izgledu fiskalnih dokumenata i značenju pojedinih podataka sadržanih u fiskalnim dokumentima**
("Sl. glasnik RS", br. 140/04);
- 7) **Pravilnikom o obliku i sadržini obaveštenja iz člana 18. stav 3. Zakona o fiskalnim kasama**
("Sl. glasnik RS", br. 140/04 i 19/05).

U našoj digitalnoj bazi propisa "**Ekspert**" možete pronaći tekstove i prečišćene tekstove svih napred navedenih propisa.

* "Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02 i 70/03.

** "Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04, 61/05 i 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 3018 i 72/19.

1. Ko je DUŽAN da evidentira promet preko fiskalne kase?

U skladu sa članom 3. stav 1. *Zakona o fiskalnim kasama*, evidentiranje prometa preko fiskalne kase dužna su da vrše:

- 1) ***sva lica koja su registrovana u odgovarajući registar za promet dobara na malo;***
- 2) ***sva lica koja su registrovana u odgovarajući registar za usluge fizičkim licima.***

Stavom 2. člana 3. *Zakona o fiskalnim kasama* precizirano je da obaveza evidentiranja prometa postoji i u slučaju kada se usluga pruža fizičkom licu, a naknadu za pružene usluge snosi pravno lice, odnosno preduzetnik, i to nezavisno od načina plaćanja (gotovina, ček, kartica i bezgotovinsko plaćanje). Ovim su rešena brojna različita postupanja u praksi prilikom evidentiranja prometa usluga pravnim licima koja se neposredno vrše preko fizičkih lica (reprezentacija u restoranima, servisne usluge i dr.).

Ovo je načelna obaveza koja propisuje koja su lica dužna da evidentiraju promet preko fiskalnih kasa.

Zakon propisuje i **izuzetke** od opšte obaveze. Kad je reč o izuzecima, Zakon propisuje izuzetak prema kriterijumu:

- 1) mesta i načina vršenja prometa,
- 2) vrste delatnosti.

Ovi izuzeci propisani su direktno odredbama *Zakona o fiskalnim kasama*, a dato je i **ovlašćenje Vladi Republike Srbije da može i dodatno propisati izuzetke** od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase.

Na osnovu ovog ovlašćenja Vlada Republike Srbije donela je *Uredbu o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase* ("Sl. glasnik RS" br. 61/10, 101/10, 4/11, 83/12, 59/13 i 100/14).

2. Ko NIJE DUŽAN da evidentira promet preko fiskalne kase?

- ***Izuzeci koji su propisani Zakonom o fiskalnim kasama***

U skladu sa članom 3. stav 3. *Zakona o fiskalnim kasama*, **obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase ne odnosi se na:**

- 1) poljoprivrednog proizvođača koji na pijačnim tezgama i sličnim objektima prodaje poljoprivredne proizvode, uključujući i preduzetnika koji plaća porez na prihode od samostalne delatnosti na paušalno utvrđeni prihod koji se bavi proizvodnom delatnošću, a u okviru proizvodne delatnosti prodaje sopstvene proizvode, odnosno pruža usluge fizičkim licima;
- 2) bankarske organizacije;
- 3) osiguravajuće organizacije;
- 4) PTT i javna preduzeća koja naknadu za prodata dobra, odnosno pružene usluge fizičkim licima naplaćuju ispostavljanjem računa o obračunu potrošnje preko mernih instrumenata (grejanje, gas, telefon, električna energija, voda i dr.).

● **Izuzeci koji su propisani Uredbom Vlade Republike Srbije**

Kako smo napred naveli Vlada Republike Srbije, na osnovu ovlašćenja iz Zakona o fiskalnim kasama donela je 1. septembra 2010. godine novu Uredbu o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase (u daljem tekstu: Uredba o oslobađanju od evidentiranja prometa). Do tada je u primeni bila Uredba o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase*.

Prema Uredbi o oslobađanju od evidentiranja prometa, od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase IZUZETE SU SLEDEĆE DELATNOSTI:

→ U skladu sa članom 2. tačka 1) Uredbe o oslobađanju od evidentiranja prometa, od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase **IZUZETE SU SVE delatnosti u okviru sledećih oblasti, grana, odnosno grupa Klasifikacije delatnosti** iz Uredbe o klasifikaciji delatnosti**:

- 47.91 Trgovina na malo posredstvom pošte i interneta;
- 49.10 Železnički prevoz putnika, daljinski i regionalni;
- 49.20 Železnički prevoz tereta;
- 49.31 Gradski i prigradski kopneni prevoz putnika;
- 49.32 Taksni prevoz;
- 49.39 Ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju;
- 49.41 Drumski prevoz tereta;
- 49.42 Usluge preseljenja;
- 50.30 Prevoz putnika unutrašnjim plovnim putevima;

* "Sl. glasnik RS", br. 18/09, 109/09 i 6/10.

** "Sl. glasnik RS", broj 54/10.

- 50.40 **Prevoz tereta u unutrašnjim plovnim putevima;**
- 51.10 **Vazdušni prevoz putnika;**
- 51.21 **Vazdušni prevoz tereta;**
- 52.21 **Uslužne delatnosti u kopnenom saobraćaju;**
 - 53 **Poštanske aktivnosti;**
- 55.90 **Ostali smeštaj - studentski i đачki domovi;**
- 59.14 **Delatnost prikazivanja kinematografskih dela;**
 - 61 **Telekomunikacije;**
 - 64 **Finansijske usluge, osim osiguranja i penzijskih fondova;**
 - 65 **Osiguranje, reosiguranje i penzijski fondovi, osim obaveznog socijalnog osiguranja;**
 - 66 **Pomoćne delatnosti u pružanju finansijskih usluga i osiguranju;**
- 69.10 **Pravni poslovi izuzev aktivnosti javnih beležnika i izvršitelja;**
- 81.21 **Usluge redovnog čišćenja zgrada;**
- 81.22 **Usluge ostalog čišćenja zgrada i opreme;**
- 81.29 **Usluge ostalog čišćenja;**
- 84.30 **Obavezno socijalno osiguranje;**
 - 85 **Obrazovanje;**
 - 86 **Zdravstvene delatnosti - zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja;**
 - 87 **Socijalna zaštita sa smeštajem;**
 - 88 **Socijalna zaštita bez smeštaja;**
 - 90 **Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti;**
 - 91 **Delatnost biblioteka, arhiva, muzeja, galerija i zbirki i ostale kulturne delatnosti;**
 - 92 **Kocka i kladenje;**
 - 93 **Sportske, zabavne i rekreativne aktivnosti;**
- 94.91 **Delatnost verskih organizacija;**
- 95.23 **Popravka obuće i predmeta od kože;**
- 95.25 **Popravka satova i nakita.**

Napomena: Opis i obuhvat ovih delatnosti koje su oslobođene od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase dat je u Uredbi o Klasifikaciji delatnosti ("Sl. glasnik RS", br. 54/10).

→ U skladu sa članom 2. stav 1. tačka 2) *Uredbe o oslobađanju od evidentiranja prometa*, od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase **IZUZETE SU POJEDINE (ne sve) delatnosti u okviru sledećih podgrupa Klasifikacije delatnosti** iz *Zakona o klasifikaciji delatnosti**, i to:

- 47.99 Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca:
 - prodaja preko automata,
 - prodaja preko putujućih prodavaca - ulična prodaja sladoleda, lozova, kokica i štampe - kolporter; i
- 75.00 Veterinarske delatnosti - Primarna terenska zdravstvena zaštita životinja, poslovi iz *Programa mera zdravstvene zaštite životinja*, poslovi dezinfekcije i deratizacije u objektima u kojima se drže i uzgajaju životinje i aktivnosti na sprečavanju pojavljivanja, širenja i suzbijanja zaraznih bolesti životinja;
- 96.09 Ostale nepomenute lične uslužne delatnosti - aktivnost čistača cipela, nosača, lica za naplatu parkiranja automobila.

→ U skladu sa članom 2. stav 2. *Uredbe o oslobađanju od evidentiranja prometa*, delatnostima za koje **NE POSTOJI OBAVEZA** evidentiranja prometa preko fiskalne kase, smatraju se i **delatnosti koje obavlja preduzetnik koji plaća porez na prihode od samostalne delatnosti na paušalno utvrđeni prihod i koji nije obveznik poreza na dodatu vrednost**, i to delatnosti **u okviru sledećih oblasti, odnosno grupa:**

- 33.11 Popravka metalnih proizvoda;
- 33.12 Popravka mašina;
- 33.13 Popravka elektronske i optičke opreme;
- 33.14 Popravka električne opreme;
- 33.15 Popravka i održavanje brodova i čamaca;
- 33.17 Popravka i održavanje druge transportne opreme;
- 33.19 Popravka ostale opreme;
- 37 Uklanjanje otpadnih voda;
- 38.11 Skupljanje otpada koji nije opasan;
- 43.11 Rušenje objekata;
- 43.12 Priprema gradilišta;
- 43.13 Ispitivanje terena bušenjem i sondiranjem;
- 43.21 Postavljanje električnih instalacija;
- 43.22 Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, grejnih i klimatizacionih sistema;
- 43.29 Ostali instalacioni radovi u građevinarstvu;
- 43.31 Malterisanje;
- 43.32 Ugradnja stolarije;

* "Sl. glasnik RS", br. 104/09.

- 43.33 Postavljanje podnih i zidnih obloga;
- 43.34 Bojenje i zastakljivanje;
- 43.39 Ostali završni radovi;
- 43.91 Krovni radovi;
- 43.99 Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi;
- 45.20 Održavanje i popravka motornih vozila;
- 74.20 Fotografske usluge;
- 81.10 Usluge održavanja objekata;
- 81.30 Usluge uređenja i održavanja okoline;
- 95.11 Popravka računara i periferne opreme;
- 95.12 Popravka komunikacione opreme;
- 95.21 Popravka elektronskih aparata za široku upotrebu;
- 95.22 Popravka aparata za domaćinstvo i kućne i baštenske opreme;
- 95.24 Održavanje i popravka nameštaja;
- 95.29 Popravka ostalih ličnih predmeta i predmeta za domaćinstvo;
- 96.01 Pranje i hemijsko čišćenje tekstilnih i krznenih proizvoda;
- 96.02 Delatnost frizerskih i kozmetičkih salona;
- 96.03 Pogrebne i srodne delatnosti.

→ U skladu sa članom 3. alineja prva *Uredbe o oslobađanju od evidentiranja prometa*, **od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase IZUZETE SU sledeće delatnosti iz Zakona o komunalnim delatnostima***:

- 1) snabdevanje vodom za piće;
- 2) prečišćavanje i odvođenje atmosferskih i otpadnih voda;
- 3) proizvodnja, distribucija i snabdevanje toplotnom energijom;
- 4) upravljanje komunalnim otpadom;
- 5) gradski i prigradski prevoz putnika;
- 6) upravljanje grobljima i sahranjivanje;
- 7) pogrebna delatnost;
- 8) upravljanje javnim parkiralištima;
- 9) obezbeđivanje javnog osvetljenja;
- 10) upravljanje pijacama;
- 11) održavanje ulica i puteva;
- 12) održavanje čistoće na površinama javne namene;
- 13) održavanje javnih zelenih površina;

* "Sl. glasnik RS", br. 88/11, 104/16 i 95/18.

- 14) dimničarske usluge;
- 15) delatnost zoohigijene.

U okviru komunalnih delatnosti **od obaveze evidentiranja NIJE IZUZETO pružanje usluga na pijacama: izdavanje u zakup objekata, tezgi i prostora na njima.**

→ U skladu sa članom 3. alineja druga *Uredbe o oslobađanju od evidentiranja prometa*, od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase **IZUZETI SU sledeći poslovi iz Pravilnika o određivanju poslova koji se smatraju starim i umetničkim, odnosno poslovima domaće radinosti, načinu sertifikovanja istih i vođenju posebne izdatih sertifikata***, i to:

a) Umetnički zanati:

- 1) izrada tapiserija i drugih umetničkih tkanja;
- 2) umetnička obrada drveta, kamena, stakla, gline, gipsa i sličnih materijala;
- 3) umetnička obrada plemenitih metala (kujundžijsko - filigranski; zlatarsko - juvelirski i sl.);
- 4) obrada dragog i poludragog kamena (lomljenje, sečenje, brušenje, poliranje i dr.);
- 5) ručna izrada umetničkih gravura i pečata;
- 6) kaligrafsko ispisivanje slova (kaligrafija);
- 7) satleri (farbanje i ukrašavanje fijakera i kočija ručnim pisanjem, crtanjem grbova i sl.);
- 8) umetnička izrada predmeta od kovanog gvožđa, bakra i drugih metala;
- 9) slikanje na tekstilu i tekstilnim vlaknima;
- 10) umetnički vez;
- 11) umetničko štopovanje;
- 12) izrada u drvetu umetničkih predmeta, intarzija i duboreza;
- 13) izrada i restauracija stilskog nameštaja i drugih sličnih stilskih proizvoda od drveta;
- 14) restauracija starih i raritetnih knjiga, slika i sl.;
- 15) umetnički knjigovezački zanat (umetnička obrada poveza knjiga, albuma i sl.);
- 16) izrada i restauracija umetničkih fotografija;
- 17) konzervacija, restauracija i rekonstrukcija pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara;
- 18) preparacija i konzerviranje papira, tekstila, kože, drveta, keramike, stakla, kamena, metala, zidnih i štafelajnih slika;
- 19) slikanje na staklu, keramici, drvetu, kamenu, jajima, tikvama i sličnim predmetima i materijalima;

* "Sl. glasnik RS", br. 56/12.

- 20) izrada sobnih i drugih svetiljki i senila;
- 21) ručna izrada ukrasnih i umetnički oblikovanih predmeta od papira i kartona;
- 22) umetnička izrada, odnosno dorada sakralnih i drugih ukrasnih i upotrebnih predmeta i ikonopisa, pozlaćivanjem - ručnim oblikovanjem i nanošenjem zlatnih listića (pozlatarstvo);
- 23) umetnička izrada nakita od metala (osim plemenitih), klirita, stakla, štrasa i sličnog materijala;
- 24) umetnička izrada vitraža;
- 25) modisterijski zanat (ručna izrada šešira i drugih vrsta kapa sa pratećim detaljima i ručna izrada rukavica);
- 26) krojenje i šivenje scenskih kos tima;
- 27) ručna izrada lutki od različitih materijala za lutkarska pozorišta i sl. (lutkarski zanat);
- 28) ručna izrada umetnički oblikovanih maketa (brod, krst i sl.) u staklenim flašama i sličnim ambalažama i drugih umetnički oblikovanih suvenira;
- 29) oružarski zanat za izradu kopija nefunkcionalnog oružja prema postojećim muzejskim uzorcima vatrenog i hladnog oružja, kao i prateće opreme za to "oružje".

b) Stari zanati:

- 1) lončarski (grnčarski), crepuljarski;
- 2) kazandžijski (kotlarski);
- 3) kolarski;
- 4) bačvarski, pinterski i kačarski;
- 5) tkački (tkanje na ručnom razboju ćilima, tepiha, krpara, platna, svile i dr.);
- 6) terzijsko-abadžijski;
- 7) izrada narodnih nošnji;
- 8) jorgandžijski;
- 9) oštrački (brusački);
- 10) kovačko-potkivački;
- 11) izrada zvona svih vrsta (zvonolivački) i praporaka;
- 12) opančarski;
- 13) kožarski (tabački);
- 14) kožuharski (ćurčijski);
- 15) krznarski;
- 16) saračko-sedlarski (ručni duborez u koži, presovanje u koži i sl.);
- 17) drvodeljski;
- 18) klomparski i izrada nanula;
- 19) ručna izrada unikatne obuće iz obućarskog zanata;
- 20) sajdžijski (popravka, održavanje i ručna izrada delova za satove i časovnike);

- 21) asurdžijski;
- 22) papudžijski;
- 23) mutavdžijski;
- 24) vunovlačarski (drndarski);
- 25) užarski;
- 26) korparsko-pletarski i izrada predmeta od like, rogoza, komušine, rafije, slame, trske, site i sl.;
- 27) voskarsko-liciderski;
- 28) gajtandžijski;
- 29) stakloduvački;
- 30) bojadžijski;
- 31) sapundžijski;
- 32) vlasuljarski;
- 33) sitarski i rešetarski;
- 34) pečenje kreča, ćumura i pravljenje katrana;
- 35) izrada fenjera (ferala);
- 36) izrada grebena za grebanje vune i kućine;
- 37) izrada grebena i brda za tkanje;
- 38) popravka, kalaisanje, emajliranje i cinkovanje posuda;
- 39) izrada kaljeva za peći i vatrostralne opeke;
- 40) izrada i restauracija narodnih muzičkih instrumenata na tradicionalan način (gusle, frule, dvojnice, gajde, okarine, violine i sl.);
- 41) valjanje (stupanje) sukna i pustovanje vune;
- 42) proizvodnja svile na tradicionalan način;
- 43) izrada četki, metli i drugih sličnih proizvoda (od dlake, sirka, pruća, žilica i sl.);
- 44) kopanje bunara;
- 45) izrada mlinskih kamenova i bruseva;
- 46) prepariranje i punjenje ptica i životinja;
- 47) prečišćavanje perja;
- 48) ručno ispiranje zlata na tradicionalan način;
- 49) ručno pletenje ribarskih mreža;
- 50) odžačarski;
- 51) prevoz fijakerom (fijakerista);
- 52) ručna izrada čamaca od drveta, na tradicionalan način;
- 53) kaldrmdžijski.
- 54) bombondžijski;
- 55) sodadžijski;

- 56) bozadžijski;
- 57) mlevenje žitarica preko vodenica - potočara;
- 58) priprema biljnih proizvoda na tradicionalan način;
- 59) priprema hleba pod sačem i u crepulji;
- 60) medičarski;
- 61) crevarski;
- 62) priprema pojedinih proizvoda od mesa na tradicionalan način;
- 63) priprema pojedinih proizvoda od mleka na tradicionalan način.

Starim zanatima na koje se ne odnosi obaveza evidentiranja prometa smatraju se i građevinski zanati čiji su proizvodi u celini (ili većim delom) građevinski objekti. Ovim zanatima održavaju se i/ili obnavljaju spomenici tradicionalne kulture koji su pod posebnom zaštitom države. Tu spadaju:

- 1) gradnja i/ili rekonstrukcija u tehničarstvu;
- 2) gradnja i/ili rekonstrukcija u tehničarstvu naboja, nabijača;
- 3) gradnja i/ili rekonstrukcija tehnikom bondruka;
- 4) izrada šindre (za pokrivanje kuća, privrednih zgrada i crkava brvnara);
- 5) proizvodnja čerpiča i zidanje čerpičem.

c) Domaća radinost:

- 1) pletenje;
- 2) kukičanje - heklanje i necovanje (izrada čipke, stolnjaka, ukrasnih detalja, odevnih predmeta i sl.);
- 3) vez raznih tekstilnih proizvoda;
- 4) premotavanje i upredanje (cvirnovanje) konca i vune;
- 5) izrada suvenira;
- 6) izrada predmeta sa narodnim vezom;
- 7) izrada proizvoda drvene domaće galanterije (vretena, preslice, oklagije, drvena korita, karlice, činije i sl.);
- 8) ručna izrada predmeta od sitnih otpadaka od kože i tekstila (pačvorka, klirita i sličnih materijala).

➔ U skladu sa članom 3. alineja treća Uredbe o oslobađanju od evidentiranja prometa, od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase **IZUZETE SU** isporuka hrane i pića i prigodnih suvenira na kulturnim i sportskim manifestacijama, muzičkim festivalima, sajmovima, izložbama, vašarima i sličnim manifestacijama kod kojih se plaćanje dobara i usluga vrši internim karticama izdatim od strane organizatora manifestacije, pod uslovom da se podaci o vrsti dobra, količini, maloprodajnoj ceni i poreskoj stopi obezbeđuju elektronskim putem.

Napominjemo da, saglasno članu 3. stav 5. *Zakona o fiskalnim kasama lica koja obavljaju delatnosti koje su u skladu sa Zakonom o fiskalnim kasama ili u skladu sa Uredbom o oslobađanju od evidentiranja prometa izuzete od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, a istovremeno obavljaju i delatnosti koje nisu izuzete*, odnosno oslobođene od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, **DUŽNA SU DA SVAKI POJEDINAČNI PROMET KOD OBAVLJANJA TIH DELATNOSTI EVIDENTIRAJU PREKO FISKALNE KASE.**

Međutim, **postoje i izuzeci** u određenim slučajevima.

Naime, u praksi je čest slučaj da lica čija je delatnost *Uredbom o oslobađanju od evidentiranja prometa izuzeta od evidentiranja*, vrše u vidu sporednog prometa prodaju roba na malo, koja nije izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase. Na primer, muzeji - pored prodaje ulaznica za muzejske postavke, vrše prodaju publikacija u vezi sa muzejskom delatnošću; osnovne i srednje škole - nabavljaju udžbenike za đake; organizacije koje organizuju igre na sreću - prodaju tikete za sisteme kladenja i sl.

Postavlja se pitanje: *Da li takav promet podleže evidentiranju prometa preko fiskalne kase ili je oslobođen od obaveze evidentiranja, s obzirom da je reč o licima koja su u skladu sa Uredbom o oslobađanju od evidentiranja prometa, oslobođene od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase?*

Ministarstvo finansija po ovom pitanju zauzelo je sledeći načelan stav: ako lice, koje je u skladu sa *Uredbom o oslobađanju od evidentiranja prometa oslobođeno od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase*, vrši, u okviru sporednog prometa, prodaju dobara na malo koje su u neposrednoj vezi sa svojom osnovnom delatnošću, u tom slučaju **nije dužno** da tako ostvareni promet evidentira preko fiskalne kase.

Na primer, kada muzeji čija je delatnost Uredbom o oslobađanju od evidentiranja prometa, izuzeta od obaveze evidentiranja prometa, vrše prodaju publikacija vezanih za postavke u muzeju, takva prodaja ne podleže evidentiranju prometa. Međutim, ako muzeji kao sporedni promet vrše prodaju pića i kafe u okviru internog bifea ili vrše prodaju suvenira, ukrasnih predmeta, takva prodaja podleže evidentiranju prometa preko fiskalne kase.

Ili drugi primer: Prodaja mobilnih telefona u okviru paketa usluga mobilne telefonije ne podleže obavezi evidentiranja prometa preko fiskalne kase.

To isto važi za škole koje nabavljaju i prodaju udžbenike, ili organizuju ishranu u okviru škole, zatim kada organizacije koje se bave kladenjem prodaju časopis u vezi sa kladenjem, tikete i sl.

O navedenom stavu Ministarstva finansija prenosimo izvode iz sledećih mišljenja:

"Prema tome, s obzirom da registrovana delatnost 80220 (Tehničko i stručno srednje obrazovanje) spada u granu delatnosti 802 (Srednje obrazovanje) i kao takva je izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, navedenom Uredbom, promet koji privredni subjekt ostvari u okviru registrovane grane delatnosti 802, nije dužan da evidentira preko fiskalne kase.

Pri tome napominjemo, u slučaju kada privredni subjekt u okviru svoje osnovne delatnosti 80220 (Tehničko i stručno srednje obrazovanje) vrši i sporedni promet dobara (u konkretnom slučaju **nabavku udžbenika za svoje učenike**), mišljenja smo da za takav promet ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase, s obzirom da se ovaj promet obavlja u cilju vršenja osnovne delatnost."

(Izvod iz mišljenja broj 430-00-00203/2008-04 od 23.9.2008. godine)

"Prema tome, s obzirom da delatnost 92710 (Kockanje i klađenje) spada u grupu delatnosti koje su izuzete od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, navedenom Uredbom, promet koji privredni subjekt ostvari u okviru pomenute delatnosti, nije dužan da evidentira preko fiskalne kase.

Pri tome napominjemo, u slučaju kada privredni subjekt registrovan za obavljanje delatnosti 92710 (Kockanje i klađenje), u okviru osnovne delatnosti vrši i sporedni promet, kao što je **prodaja časopisa koji u sebi sadrže podatke u vezi sa osnovnom delatnošću, odnosno podatke neophodne igračima igara na sreću**, mišljenja smo da ne postoji obaveza evidentiranja ovog prometa preko fiskalne kase, s obzirom da je osnovna delatnost izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase pomenutom Uredbom."

(Izvod iz mišljenja broj 430-00-00277/2007-04 od 15.10.2007. godine)

"Prema tome, s obzirom na to da delatnost 92521 (Delatnost muzeja, galerija i zbirki) spada u grupu delatnosti koje su izuzete od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, navedenom Uredbom, promet koji privredni subjekt ostvari prilikom **prodaje publikacija objavljenih od strane umetničke galerije fizičkim licima**, u okviru navedene delatnosti, nije dužan da evidentira preko fiskalne kase."

(Izvod iz mišljenja broj 430-00-00262/2007-04 od 2.10.2007. godine)

"Prema tome, s obzirom da je delatnost 64200 (Telekomunikacije - prenos zvuka, slike i ostalih informacija kablovima; emitovanje relejima i satelitima; telefonska, telegrafska i teleks-veza; emitovanje radio i televizijskih programa; održavanje mreže) izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, navedenom Uredbom, promet koji privredni subjekt ostvari **prodajom paketa usluga sa pripadajućim telekomunikacionim uređajima (risiveri i prateća oprema)**, u okviru delatnosti telekomunikacija, pravnim i fizičkim licima, nije dužan da evidentira preko fiskalne kase."

(Izvod iz mišljenja broj 430-00-00356/2006-04 od 13.12.2006. godine)

"Prema tome, kada privredni subjekat registrovan za obavljanje delatnosti iz grupe delatnosti 801 (osnovno obrazovanje) u koju spada i delatnost 80104 (predškolsko obrazovanje), pruža uslugu obrazovanja dece u okviru predškolskog programa, u okviru koje pruža uslugu **ishrane dece (užina u okviru pohađanja predškolskog programa)**, nije dužan da tako ostvareni promet evidentira preko fiskalne kase, s obzirom da je navedena delatnost izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase pomenutom Uredbom, do 30. avgusta 2010. godine.

Napominjemo da pitanje vezano za pripremu hrane (da li se užina priprema u sopstvenim prostorijama ili se nabavlja od pekara), nije od značaja prilikom pružanja ishrane dece, već u okviru koje od navedenih delatnosti se pruža usluga ishrane dece."

(Izvod iz mišljenja broj 430-00-00086/2010-04 od 6.04.2010. godine)

3. Obavezna dodatna oprema fiskalne kase

Lica koji su obavezni da evidentiraju promet preko fiskalne kase, **dužna su da, pored fiskalne kase obezbede i:**

- 1) **terminal za daljinsko očitavanje podataka iz fiskalne kase,**
- 2) **uređaj za plaćanje pomoću platne kartice.**

3.1. Terminal za daljinsko očitavanje podataka iz fiskalne kase

Članom 6. *Zakona o fiskalnim kasama* propisano je da **fiskalna kasa mora da ima terminal za daljinsko očitavanje svih formiranih dnevnih izveštaja iz fiskalne kase** (u daljem tekstu: terminal za daljinsko očitavanje) **za zadati period.**

Obveznik je dužan da terminal za daljinsko očitavanje:

- dnevnih izveštaja fiskalne kase drži uključen za sve vreme rada fiskalne kase;
- u vreme rada fiskalne kase drži priključen na fiskalnu kasu preko njenog interfejsa.

Terminal za daljinsko očitavanje se koristi za bežični prenos podataka iz formiranih dnevnih izveštaja fiskalne kase za zadati period do servera Poreske uprave. Pored toga, terminal za daljinsko očitavanje obezbeđuje obvezniku bežično daljinsko zadavanje komandi fiskalnoj kasi, kao što su promena cena jedinice mere, ažuriranje baze podataka, očitavanje liste prodatih dobara, odnosno izvršenih usluga i sl.

Obaveza uvođenja terminala za daljinsko očitavanje dnevnih izvještaja ne odnosi se na:

- 1) objekte koji su locirani na pijačnim tezgama;
- 2) promet dobara koji često zahteva promenu mesta obavljanja prometa.

Prema službenom stavu Ministarstva finansija*, delatnostima koje zahtevaju čestu promenu mesta prodaje dobara, odnosno pružanja usluga podrazumevaju se delatnosti određene *Pravilnikom o određivanju delatnosti za čije obavljanje nije potreban poseban prostor* ("Sl. glasnik RS", broj 9/96), i to samo u slučaju kada lica nemaju poseban prostor u kome obavljaju pomenute delatnosti, već delatnost obavljaju isključivo kod korisnika.

Dakle, kada reč o izuzeću od uvođenja terminala za daljinsko očitavanje potrebno je ispuniti dva uslova:

- 1) da je reč o delatnosti za čije obavljanje nije potreban poseban prostor;
- 2) da delatnost obavljaju isključivo kod korisnika, odnosno da uopšte nemaju poslovnu prostoriju.

Primer 1:

Serviser koji vrši opravku TV uređaja, vrši opravku TV aparata isključivo kod korisnika. Ne poseduje poslovnu prostoriju u kojoj obavlja servisnu delatnost.

U ovom primeru serviser, saglasno odredbi člana 4. i člana 6. Zakona o fiskalnim kasama, dužan je da evidentira promet preko fiskalne kase, i to preko mobilne kase, ali nije dužan da uvodi terminal za daljinsko očitavanje.

* Službeno mišljenje Ministarstva finansija broj 430-00-00126/2007-04 od 16.07.2007. godine:
"2. U skladu sa odredbom člana 6. stav 1. Zakona o fiskalnim kasama ("Sl. glasnik RS", broj 135/04) propisano je da fiskalna kasa mora da ima terminal za daljinsko očitavanje svih formiranih dnevnih izvještaja iz fiskalne kase (u daljem tekstu: terminal za daljinsko očitavanje) za zadati period, osim fiskalne kase preko koje se vrši evidentiranje prometa na pijačnim tezgama i fiskalne kase preko koje se vrši evidentiranje prometa u okviru obavljanja delatnosti koja zahteva čestu promenu mesta prodaje dobara, odnosno pružanja usluga.
Pod delatnostima koje zahtevaju čestu promenu mesta prodaje dobara, odnosno pružanja usluga podrazumevaju se delatnosti određene *Pravilnikom o određivanju delatnosti za čije obavljanje nije potreban poseban prostor* ("Sl. glasnik RS", broj 9/96), samo u slučaju kada lica nemaju poseban prostor u kome obavljaju pomenute delatnosti, već delatnost obavljaju isključivo kod korisnika.
Prema tome, lica koja imaju prostor u kome obavljaju delatnost, u konkretnom slučaju sedište privrednog subjekta, a koja su prema Zakonu o fiskalnim kasama u obavezi da evidentiraju promet preko fiskalne kase, pri čemu promet dobara, odnosno usluga obavljaju van sedišta, u obavezi su da periodično priključuju fiskalnu kasu na terminal za daljinsko očitavanje koji se nalazi u sedištu.
Period priključivanja definiše Poreska uprava preko komandi koje zadaje terminalu za daljinsko očitavanje, a koji se vizuelno signalizira obvezniku od strane terminala za daljinsko očitavanje. Prilikom priključivanja terminala za daljinsko očitavanje, čitaju se podaci iz fiskalne memorije fiskalne kase i upisuju u terminal, posle čega se fiskalna kasa može odvojiti od terminala i ponovo koristiti van sedišta za evidentiranje prometa."

Primer 2:

Serviser koji vrši opravku TV uređaja, vrši opravku TV aparata isključivo kod korisnika. Međutim, poseduje i poslovno sedište, odnosno poslovnu prostoriju.

U ovom primeru serviser, saglasno odredbi člana 3. i člana 6. Zakona o fiskalnim kasama, dužan je da evidentira promet preko fiskalne kase, i to preko mobilne kase, ali je dužan i da uvede terminal za daljinsko očitavanje koji se nalazi u njegovom sedištu i povremeno da ga uključuje na fiskalnu kasu.

Prema članu 2. Pravilnika o određivanju delatnosti za čije obavljanje nije potreban poseban prostor, **delatnostima za čije obavljanje nije potreban poseban prostor smatraju se delatnosti koje se mogu obavljati kod naručioca posla ili od mesta do mesta** (postavljanje, opravka, montaža i slično), i to:

- 1) limarska i građevinsko-bravarska;
- 2) instalaterska za centralno grejanje i uređaje za aklimatizaciju;
- 3) instalaterska za vodovod, gasna postrojenja i kanalizaciju;
- 4) opravka i održavanje proizvoda precizne mehanike;
- 5) oštračka, za sve vrste sečiva;
- 6) potkivačka;
- 7) zavarivačka;
- 8) usluge metaloprerađivačkog zanatstva domaćinstvima;
- 9) opravka i održavanje električnih aparata za domaćinstvo;
- 10) opravka i održavanje radio, televizijskih i telefonskih aparata i uređaja;
- 11) opravka i održavanje električnih mašina, aparata i uređaja;
- 12) kotlarsko-kazandžijska;
- 13) elektroinstalaterska;
- 14) mlevenje kamena i minerala;
- 15) vađenje kamena, peska i šljunka;
- 16) zidarska i fasaderska;
- 17) gipsarska i štuko-mermerska;
- 18) tesarska;
- 19) krovopokrivačka;
- 20) parketarska;
- 21) polaganje podova od različitih materijala;
- 22) molerska i farbarska;
- 23) postavljanje peći i keramičkih pločica;
- 24) izolaterska za toplotne uređaje;
- 25) asfalterska;
- 26) kaldrdžijska;
- 27) bunardžijska;

- 28) bačvarsko-kačarska;
- 29) roletnarske usluge;
- 30) čišćenje obuće;
- 31) čišćenje prozora, izloga, fasada i sl;
- 32) aranžiranje izloga i drugih prostorija;
- 33) dimničarska;
- 34) fotografska, od mesta do mesta;
- 35) usluge nosača;
- 36) usluge pranja i čišćenja tepiha;
- 37) štimovanje muzičkih instrumenata;
- 38) tapetarska i dekoraterska delatnost u domaćinstvima;
- 39) opravka kišobrana i suncobrana;
- 40) staklorezačke usluge;
- 41) svi poslovi domaće radinosti;
- 42) kalemarska;
- 43) podučavanje stručnim znanjima, veštinama i sportskim aktivnostima;
- 44) obučavanje za rad na računarima;
- 45) podučavanje stranih jezika i davanje časova iz pojedinih predmeta.

U skladu sa članom 3. istog pravilnika, delatnostima za čije obavljanje nije potreban poseban prostor **smatraju se i delatnosti koje, po svojoj prirodi, ne zahtevaju poseban prostor, kao što su:**

- 1) komercijalni poslovi na ostvarivanju funkcije prometa roba i usluga;
- 2) usluge reklame i ekonomske propagande;
- 3) knjigovodstvene usluge;
- 4) poslovi projektovanja i izrade tehničke dokumentacije;
- 5) ekonomske, organizacione i tehnološke dokumentacije;
- 6) usluge obrade podataka.

3.2. Uređaj za plaćanje pomoću platnih kartica

Članom 6. stav 2. *Zakona o fiskalnim kasama*, propisano je da su **pravna lica koja obavljaju delatnosti koje su** prema *Zakonu o klasifikaciji delatnosti i Uredbi o klasifikaciji delatnosti* **obuhvaćene oblastima, granama, odnosno grupama delatnosti 45.32, 47.3, 47.11, 47.2, 55.10, 56 i 68.31, dužna da** na mestima prodaje dobara na malo, odnosno pružanja usluga fizičkim licima, u okviru tih delatnosti, **omogućće kupcima dobara, odnosno korisnicima usluga, plaćanje pomoću platne kartice.**

OVU OBAVEZU IMAJU sva pravna lica (ne i preduzetnici)* **koja obavljaju sledeće delatnosti iz Klasifikacije delatnosti:**

- 1) 45.32 **Trgovina na malo delovima i opremom za motorna vozila**
- 2) 47.30 **Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
 - trgovinu na malo gorivima za motorna vozila i motocikle
 - trgovinu na malo proizvodima za podmazivanje i hlađenje motornih vozila.
- 3) 47.11 **Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, pretežno hranom, pićima i duvanom**
Obuhvata: trgovinu na malo raznovrsnom robom, pretežno hranom, pićima ili duvanom: delatnost prodavnica mešovite robe u kojima se, pored hrane, pića i duvana kao glavnih proizvoda, prodaju i razni drugi proizvodi kao što su odeća, nameštaj, kućni aparati, metalna roba, kozmetika i dr.
- 4) 47.21 **Trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
 - trgovinu na malo svežim voćem i povrćem
 - trgovinu na malo konzervisanim voćem i povrćem
- 5) 47.22 **Trgovina na malo mesom i proizvodima od mesa u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
 - trgovinu na malo mesom i mesnim proizvodima (uključujući i živinsko meso).
- 6) 47.23 **Trgovina na malo ribom, ljuskarima i mekušcima u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
 - trgovinu na malo ribom, plodovima mora i proizvodima dobijenim od njih.
- 7) 47.24 **Trgovina na malo hlebom, testeninom, kolačima i slatkišima u specijalizovanim prodavnicama**
- 8) 47.25 **Trgovina na malo pićima u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
 - trgovinu na malo alkoholnim i bezalkoholnim pićima u specijalizovanim prodavnicama (koja se ne konzumiraju na licu mesta).
- 9) 47.26 **Trgovina na malo proizvodima od duvana u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
 - trgovinu na malo duvanom i proizvodima od duvana u specijalizovanim prodavnicama

* Iako u skladu sa članom 6. *Zakona o fiskalnim kasama* ovu obavezu imaju samo pravna lica, ne i preduzetnici koji obavljaju navedene delatnosti, skoro da i nema preduzetničke radnje koje nisu uvele uređaje za plaćanje preko platnih kartica.

- 10) **47.29 Ostala trgovina na malo hranom u specijalizovanim prodavnicama**
Obuhvata:
- prodaju na malo mlečnih proizvoda i jaja
- prodaju na malo ostalih prehrambenih proizvoda, na drugom mestu nepomenutih.
- 11) **55.10 Hoteli i sličan smeštaj**
Obuhvata usluge smeštaja u: hotelima, turističkim naseljima, motelima, seoskim turističkim domaćinstvima, objektima domaće radinosti, drugim objektima za smeštaj turista.
- 12) **56.10 Delatnosti restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata**
Obuhvata aktivnosti:
- restorana;
- kafeterija;
- restorana brze hrane;
- restorana sa uslugom "za poneti";
- pokretnih kolica za prodaju sladoleda;
- pokretnih kolica sa hranom;
- pripremanja hrane na pijačnim tezgama;
- restorana i barova povezanih sa saobraćajem kada ih obavljaju odvojene jedinice.
- 13) **56.21 Katering**
- 14) **56.29 Ostale usluge pripremanja i posluživanja hrane**
Obuhvata pružanje usluga pripremanja i dostavljanja hrane na osnovu ugovornih aranžmana s potrošačima, za određeni period. Takođe uključuje i pripremanje i dostavljanje hrane na osnovu koncesije, u sportskim i sličnim objektima. Hrana se obično priprema u centralnoj jedinici.
- 15) **56.30 Usluge pripremanja i posluživanja pića**
Obuhvata pripremanje i posluživanje pića za konzumiranje na licu mesta u:
- barovima
- tavernama
- koktel salonima
- diskotekama
- pivnicama
- kafićima
- prodaju pića sa specijalizovanih vozila
- 16) **68.31 Delatnost agencija za nekretnine**
Obuhvata pružanje usluga u vezi s nekretninama od strane agencija za nekretnine:
- posredovanje u kupovini, prodaji i iznajmljivanju nekretnina za naknadu
- konsultantske aktivnosti i usluge procene povezane s kupovinom, prodajom ili iznajmljivanjem nekretnina, za naknadu
- aktivnosti agenata koji deluju kao neutralna treća strana i koji predaju nekretninu nakon što se zadovolje prethodni pismeno utvrđeni uslovi.

4. Način evidentiranja prometa preko fiskalne kase

Pod evidentiranjem prometa preko fiskalne kase podrazumeva se preduzimanje sledećih radnji:

- 1) evidentiranje izvršenog prometa (prodaje) na fiskalnoj kasi,
- 2) sastavljanje propisanih fiskalnih dokumenata.

● **Obaveza koja prethodi evidentiranju prometa preko fiskalne kase**

Pre otpočinjanja evidentiranja prometa preko fiskalne kase, **svaki poreski obveznik dužan je da u operativnu memoriju fiskalne kase unese bazu podataka o proizvodima ili uslugama.**

Prema članu 2. stav 5. *Zakona o fiskalnim kasama*, **baza podataka o proizvodima i uslugama obavezno mora da sadrži sledeće podatke:**

- naziv proizvoda ili usluge,
- cenu po jedinici mere proizvoda ili usluge,
- naziv jedinice mere,
- oznaku poreske stope.

Da li će obveznik, pored ovih podataka, u operativnu memoriju uneti i druge podatke (*npr. količinu proizvoda na zalihama*), zavisi od samog obveznika i njegovih potreba. Unošenje vrste i naziva proizvoda i njihovih šifara i cene može se olakšati priključenjem računara na fiskalnu kasu preko odgovarajućih priključaka i softvera.

Kad je reč o unosu podatka o **nazivu proizvoda, odnosno usluge** napominjemo da je u operativnu memoriju potrebno uneti podatak koji ne sme biti dvosmislen ili zbunjujući. Naziv artikla mora na jasan i nedvosmislen način da označava artikal koji je prodat. Dozvoljena je i upotreba skraćenice ali koja nedvosmisleno može da ukaže na vrstu ili naziv artikla ili usluge.

Napominjemo da se, već uneti podaci o nazivu proizvoda, jedinici mere, oznaci poreske stope ne mogu menjati u periodu od formiranja (izdavanja) prvog isečka kasene trake do izrade dnevnog izveštaja za taj dan. **Promena podataka o nazivu proizvoda ili usluge, jedinici mere i oznaci poreske stope u operativnoj memoriji mogu se menjati isključivo u periodu od momenta izrade poslednjeg dnevnog izveštaja do momenta izrade prvog fiskalnog isečka kasene trake.** Pojednostavljeno rečeno: promena podataka o nazivu proizvoda ili usluge, jedinici mere i oznaci poreske stope u operativnoj memoriji mogu se menjati u periodu od završetka radnog vremena do narednog početka radnog vremena.

Međutim, **podatak o ceni proizvoda može se menjati i u toku rada fiskalne kase**, odnosno za izmenu ovog podatka nema ograničenja.

4.1. Evidentiranje prometa (prodaje) na fiskalnoj kasi i sastavljanje fiskalnih dokumenata

U skladu sa odredbama *Zakona o fiskalnim kasama* dokumenti na kojima se evidentiraju podaci o ostvarenom prometu su:

- 1) **fiskalni isečak i fiskalni račun,**
- 2) **dnevni izveštaj,**
- 3) **periodični izveštaj,**
- 4) **presek stanja,**
- 5) **knjiga dnevnog izveštaja.**

Oblik i sadržina ovih dokumenata propisani su *Pravilnikom o sadržini i načinu evidentiranja prometa izdavanjem fiskalnog računa, načinu otklanjanja greške u evidentiranju prometa preko fiskalne kase i o sadržini i vođenju knjige dnevnih izveštaja** (u daljem tekstu: *Pravilnik o načinu evidentiranja prometa*).

Fiskalne dokumente: **fiskalni isečak, dnevni izveštaj, periodični izveštaj i presek stanja** formira fiskalna kasa i njihova sadržina i oblik određeni su tehničkim karakteristikama fiskalne kase.

- **Evidentiranje prometa (prodaje) na fiskalnoj kasi - FISKALNI ISEČAK**

Lice koje vrši promet proizvoda ili promet usluga dužno je da svaki pojedinačno ostvareni promet evidentira preko fiskalne kase, o čemu kupcu, odnosno korisniku usluge **izdaje fiskalni isečak** fiskalne kase preko koje je evidentiran promet, **bez obzira da li kupac dobara, odnosno korisnik usluga to zahteva ili ne.**

U skladu sa članom 12. stav 2. *Zakona o fiskalnim kasama*, **fiskalni isečak mora da sadrži sledeće podatke:**

- 1) **naziv obveznika i naziv i adresu prodajnog mesta;**
- 2) **poreski identifikacioni broj (PIB) obveznika;**
- 3) **identifikacioni broj fiskalnog modula fiskalne kase;**
- 4) **naziv, količinu, jedinicu mere, cenu po jedinici mere, oznaku poreske stope i vrednost evidentiranog prometa dobara, odnosno usluga;**
- 5) **specifikaciju poreskih stopa;**

* "Sl. glasnik RS", br. 140/04, 44/18 - dr. zakon.

- 6) iznos poreza po poreskim stopama;
- 7) ukupan iznos poreza;
- 8) vrednost prometa po poreskim stopama;
- 9) ukupnu vrednost evidentiranog prometa, ukupan iznos za uplatu, sredstvo plaćanja (gotovina, ček, kartica), uplaćen iznos i iznos razlike za povraćaj kupcu dobara, odnosno korisniku usluga;
- 10) dan, mesec, godinu, sat i minut sačinjavanja fiskalnog isečka;
- 11) redni broj fiskalnog isečka;
- 12) fiskalni logo.

Fiskalni isečak može sadržati reklamne poruke obveznika.

→ Podatak o **nazivu obveznika** uobičajeno se unosi skraćeni naziv obveznika iz registracionog rešenja.

→ Podatak o **nazivu prodajnog mesta** se unosi ako ga ima, a ako ga nema - samo adresa prodajnog mesta.

Ako obveznik promet dobara na malo, odnosno promet usluga fizičkim licima vrši na uobičajenim pokretnim tezgama, preko lica koja dolaze na vrata kupcu ili preko putujućih prodavaca, kao podatak o **nazivu i adresi prodajnog mesta** navodi se tip i marka vozila sa njegovom registarskom oznakom koje se koristi za taj promet i telefon lica za kontakt.

→ Podatak o **poreskim stopama** poreza na dodatu vrednost iskazuje se ćiriličnim slovima "A", "Г", "Б" i "E" na sledeći način:

- 1) **oznaka poreske stope "Г"** dodeljuje se dobrima, odnosno uslugama koji su **oslobođeni poreza na dodatu vrednost**;
- 2) **oznaka poreske stope "Б"** dodeljuje se dobrima, odnosno uslugama **na čiji promet se plaća PDV po opštoj stopi od 20%**;
- 3) **oznaka poreske stope "E"** dodeljuje se dobrima, odnosno uslugama **na čiji promet se plaća PDV po posebnoj stopi od 10%**.

Lica koja nisu upisana u registar obveznika za PDV označavaju dobra, odnosno usluge u bazi podataka fiskalne kase, isključivo **oznakom poreske stope "A"**.

Kada je reč o označavanju stopa PDV-a, postavilo se pitanje na koji način izvršiti označavanje poreskih stopa kod onih obveznika koji PDV plaćaju **po posebnom režimu**.

Naime, u sistemu PDV-a za određene delatnosti koje obavljaju promet dobara i usluga oporezivanje sa PDV-om vrši se po posebnom režimu. **Reč je o turističkim agencijama i privrednim subjektima koji se bave prometom polovnih dobara, umetničkih dela, kolekcinarskih dobara i antikviteta.** Poseban

režim oporezivanja kod ovih delatnosti sastoji se u tome što oni ne obračunavaju PDV na osnovicu koju čini ostvarena naknada za izvršeni promet dobara ili usluga, već PDV plaćaju na razliku između prodajne i nabavne cene dobara. Ova lica ne mogu iskazivati PDV u računu o prodaji dobara, odnosno izvršenoj usluzi.

Budući da su ova lica, u skladu sa odredbama *Zakona o fiskalnim kasama*, dužna da evidentiraju svaki pojedinačni promet preko fiskalne kase, postavilo se pitanje načina označavanja poreskih stopa PDV u bazi podataka fiskalne kase, odnosno u fiskalnom isečku, s obzirom da ova lica jesu obveznici PDV-a, na promet koji ova lica vrše PDV se obračunava po stopi od 20%, ali ne mogu iskazivati PDV u računu, pa ni u fiskalnom isečku.

Nijedna opcija iz člana 5. *Zakona o fiskalnim kasama* koja propisuje način označavanja poreskih stopa ne odgovara za označavanje poreskih stopa za ove obveznike:

- 1) oznaka poreske stope "Б" koja se dodeljuje dobrima, odnosno uslugama na čiji promet se plaća PDV po opštoj stopi od 20%, ne može se primeniti jer ova lica ne mogu iskazivati PDV u računima odnosno u fiskalnom isečku, iako se na promet dobara, odnosno usluga koje vrše ova lica PDV plaća po stopi od 20%;
- 2) oznaka poreske stope "Г" koja se dodeljuje dobrima, odnosno uslugama koji su oslobođeni poreza na dodatu vrednost, ne može se primeniti jer promet dobara odnosno usluga koje vrše turističke agencije i lica koja se bave prodajom polovnih dobara nije oslobođen od PDV-a;
- 3) oznaka poreske stope "А" kojom se označava promet dobara i usluga koji vrše lica koja nisu obveznici PDV takođe se ne može primeniti jer ova lica su obveznici PDV-a koji PDV obračunavaju i plaćaju po posebnom režimu.

U ovakvoj situaciji, **Ministarstvo finansija je zauzelo stav** izražen kroz službeno mišljenje broj 430-00-00098/2007-04 od 15.08.2007. godine da lica koja vrše promet dobara i usluga, a čiji se promet oporezuje PDV-om po posebnom režimu iz člana 36. *Zakona o PDV-u*, prilikom evidentiranja prometa, označavanje poreskih stopa vršiče tako što će u operativnu memoriju fiskalne kase za artikle polovna dobra odnosno turističke usluge **dodeliti oznaku poreske stope "Г" kojom se označavaju dobra i usluge koje su oslobođene od plaćanja PDV**. Prenosimo izvod iz tog mišljenja:

"Prema tome, s obzirom na to da promet polovnih dobara (mobilnih telefona) koji privredni subjekt vrši sa fizičkim licima nije izuzet od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase navedenim članom Zakona, kao ni navedenom Uredbom, promet koji privredni subjekt ostvari na taj način dužan je da evidentira preko fiskalne kase.

Pri tome napominjemo, da se označavanje poreskih stopa u bazi podataka fiskalne kase vrši u skladu sa članom 5. st. 1. i 2. Zakona, a u konkretnom slučaju prilikom evidentiranja prometa polovnih dobara (mobilnih telefona) fizičkim licima koji se vrši u skladu sa članom 36. Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Službeni glasnik RS", br. 84/04... i 61/07), označavanje poreskih stopa vršiče se tako što će se u operativnu memoriju fiskalne kase artiklu polovna dobra, odnosno polovni mobilni telefon, dodeliti oznaka poreske stope "Г". "

Ovo važi i za prodaju drugih polovnih dobara (antikviteti, motorna vozila) pod uslovom da za taj promet PDV obračunavaju i plaćaju po posebnom režimu iz člana 36. Zakona o PDV. Međutim, ukazujemo da ako prodaju polovnih dobara vrše druga lica kao svoju imovinu, a ne kao delatnost (npr. preduzeće prodaje svoj polovni automobili ili drugu polovnu stvar) fizičkom licu, označavanje poreske stope vršiče sa oznakom poreske stope "Б", jer se takva prodaja ne oporezuje po posebnom režimu i u člana 36. Zakona o PDV-u."

Kad je reč o **turističkim agencijama**, prenosimo izvod iz mišljenja broj 430-00-192/2009-04 od 6.07.2009. godine:

"1. Prema tome, lice koje obavlja delatnost putničkih agencija i turoperatora dužno je da, za pružene turističke usluge prodaje turističkih aranžmana u ime i za račun organizatora putovanja kao posrednik, kao i u slučaju prodaje aranžmana ino turoperatora, izda fiskalni isečak u celokupnom iznosu cene aranžmana, koji uključuje i posredničku proviziju, pri čemu se, pružena turistička usluga prodaje turističkih aranžmana u ime i za račun organizatora putovanja označava poreskom stopom "Г". Na isti način vrši se označavanje i kod prodaje sopstvenih turističkih aranžmana."

→ **Označavanje načina plaćanja** vrši se na sledeći način:

- 1) ako se plaćanje vrši **gotovim novcem, novčanim bonovima, vrednosnim vaučerima, novčanim poklon čestitkama, internim karticama i sl. kao sredstvo plaćanja označava se "gotovina"**;
- 2) ako se plaćanje vrši **čekom ili nalogom za prenos, kao sredstvo plaćanja označava se "ček"**;
- 3) ako se plaćanje vrši **platnom karticom, kao sredstvo plaćanja označava se "kartica"**.

Ako kupac dobara na malo, odnosno korisnik usluge, plaćanje vrši na osnovu fakture, kao oznaku plaćanja unosi "**ček**", s tim što je dužan i da u fakturu unese redni broj fiskalnog isečka na osnovu koga je evidentiran promet u fiskalnoj kasi, kao i da u objektu, odnosno mestu na kome se vrši promet dobara na malo, odnosno pružaju usluge drži kopije izdatih faktura.

U slučaju kada je za promet preko maloprodaje kupac pravno lice, koje kupljene proizvode plaća bezgotovinski, u tom slučaju, u fiskalnu kasu evidentira se promet sa oznakom plaćanja: "**ček**".

Kada se naplata prodate robe, odnosno izvršene usluge fizičkim licima vrši putem aplikacija za bezgotovinsku naplatu - mPOS, mWEB i mPOS aplikacije za mobilne uređaje, pri čemu su prodavac, odnosno pružalac usluge i kupac partneri Telenor (*sada: Mobi*) banke koji imaju pristup mCash servisu, lice koje vrši prodaju dobara, odnosno pruža uslugu dužno je da ostvaren promet na gore naveden način evidentira preko fiskalne kase, a u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja označi "**kartica**", saglasno članu 5. stav 3. *Zakona o fiskalnim kasama*.

Isto tako, prema službenom mišljenju Ministarstva finansija broj 430-00-00265/2019-04 od 21.05.2019. godine, u slučaju usaglašavanja aplikacije za bezgotovinsku naplatu mPOS-aplikacije za mobilne uređaje radi unapređenja postojeće mPOS-aplikacije za mobilne uređaje uvođenjem opcija "IPS skeniraj" ili "IPS pokaži" upotrebom QR koda, pri čemu se sama realizacija naplate obavlja preko instant platnog sistema Narodne banke Srbije, umesto između pravnih i fizičkih lica korisnika Telenor banka za, ovakav vid plaćanja u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja može koristiti opcija "**ček**" koja se koristi i za bezgotovinsko plaćanje, ukoliko Poreska uprava promet evidentiran na ovaj način može adekvatno kontrolisati zakonskom regulativom koja uređuje ovu oblast.

Takođe, prema tom mišljenju, prodavac je dužan da, na zahtev nadležnog poreskog organa, uz dnevni izveštaj, odnosno presek stanja, dostavi na uvid dokaz za ostvareni promet mPOS-aplikacijom za mobilne uređaje za označeni način plaćanja putem liste transakcija u samoj mPOS-aplikaciji (u PDF formatu), s obzirom na činjenicu da za svaku naplatu izvršenu bilo kojom opcijom preko mPOS-aplikacije, Telenor banka šalje nefiskalnu potvrdu na e-mail adresu prodavca prijavljenu u Ugovoru koji banka zaključuje sa prodavcem - trgovcem, a koju prodavac na konkretnom prodajnom mestu može pokazati, odnosno proslediti nadležnom poreskom organu.

● **Obaveza izdavanja FISKALNOG RAČUNA**

→ Članom 12. stav 8. *Zakona o fiskalnim kasama* propisano je da je obveznik dužan da u svim slučajevima neispravnosti fiskalne kase, oduzimanja fiskalne kase od strane Poreske uprave, krađe, uništenja i oštećenja fiskalne kase, kao i u svim ostalim slučajevima, evidentira svaki pojedinačno ostvareni promet dobara na malo, odnosno usluga fizičkim licima izdavanjem posebno propisanog fiskalnog računa u dva primerka.

Obrazac fiskalnog računa (**Obrazac FR**) propisan je *Pravilnikom o načinu evidentiranja prometa* i sadrži sledeće podatke:

- 1) naziv obveznika i naziv i adresu prodajnog mesta;
- 2) poreski identifikacioni broj (PIB) obveznika;

- 3) datum izdavanja i broj fiskalnog računa;
- 4) vrstu i naziv dobra, odnosno usluge;
- 5) jedinicu mere;
- 6) količinu;
- 7) osnovicu za obračun PDV po jedinici mere;
- 8) oznaku poreske stope;
- 9) iznos PDV;
- 10) vrednost evidentiranog prometa po vrsti dobra, odnosno usluge;
- 11) ukupnu vrednost evidentiranog prometa;
- 12) sredstvo plaćanja;
- 13) potpis i pečat* obveznika.

Fiskalni računi štampaju se u blokovima fiskalnih računa. Svi računi u bloku moraju biti numerisani, a na unutrašnjem delu zadnje strane bloka računa mora biti odštampan tekst sledeće sadržine: "Ovaj blok sadrži fiskalne račune u dva primerka od broja ____ do broja ____" sa potpisom obveznika.

→ **Obveznik je dužan da vodi evidenciju o blokovima računa izdatih u upotrebu.** Ova evidencija vodi se na **Obrascu EFRU** - koji je odštampan uz *Pravilnik o načinu evidentiranja prometa*.

● **DNEVNI IZVEŠTAJ**

U skladu sa članom 13. *Zakona o fiskalnim kasama*, **dnevni izveštaj je fiskalni dokument koji je obveznik dužan da formira i štampa jednom dnevno, na kraju rada.** U dnevnom izveštaju se evidentiraju totali prometa dobara i usluga iz svih fiskalnih isečaka zabeleženih u operativnoj memoriji, sačinjenih od trenutka formiranja prethodnog dnevnog izveštaja.

Lice koje evidentira promet dužno je da na kraju radnog dana izvrši očitavanje dnevnog prometa zabeleženog (otkucanog) u operativnoj memoriji. Očitavanje dnevnog prometa vrši se štampanjem fiskalnog dokumenta - dnevni izveštaj.

Dnevni izveštaj formira fiskalna kasa i njegova sadržina i oblik određeni su tehničkim karakteristikama fiskalne kase.

* Shodno članu 160. tačka 90) *Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privrednim društvima* ("Sl. glasnik RS", br. 44/18), koji je u primeni od 1.10.2018. godine, prestale su da važe odredbe u članu 2. stav 1. tačka 13) i obrascima iz *Pravilnika o načinu evidentiranja prometa*, u delu u kom se ustanovljava obaveza upotrebe pečata u poslovanju društava i preduzetnika.

● PERIODIČNI IZVEŠTAJ

U skladu sa članom 14. *Zakona o fiskalnim kasama*, **periodični izveštaj je fiskalni dokument koji je obveznik dužan da formira i štampa na kraju rada, poslednjeg dana svakog poreskog perioda** (a može ga po potrebi formirati i štampati i u kraćim vremenskim periodima), u kome se evidentiraju totali prometa dobara i usluga iz svih fiskalnih isečaka sačinjenih u zadatom izveštajnom periodu.

Periodični izveštaj formira fiskalna kasa i njegova sadržina i oblik određeni su tehničkim karakteristikama fiskalne kase.

● PRESEK STANJA

U skladu sa članom 15. *Zakona o fiskalnim kasama*, **presek stanja je fiskalni dokument koji se formira i štampa po potrebi, na zahtev Poreske uprave ili za potrebe obveznika**, u kome se evidentiraju totali prometa dobara i usluga, kao i totali sredstava plaćanja (gotovina, ček i kartica) iz svih formiranih i odštampanih fiskalnih isečaka fiskalne kase, od trenutka formiranja i štampanja prethodnog dnevnog izveštaja iz fiskalne kase.

Presek stanja formira fiskalna kasa i njegova sadržina i oblik određeni su tehničkim karakteristikama fiskalne kase.

● KNJIGA DNEVNIH IZVEŠTAJA

Članom 20. *Zakona o fiskalnim kasama* propisano je da je **poreski obveznik dužan da vodi Knjigu dnevnih izveštaja**. U Knjizi dnevnih izveštaja odlažu se formirani dnevni izveštaji. Dnevni izveštaji odlažu se hronološkim redom.

Sadržina *Knjige dnevnih izveštaja* propisana je članom 9. *Pravilnika o načinu evidentiranja prometa*.

Prema članu 9. tog pravilnika, *Knjiga dnevnih izveštaja* sastoji se od najmanje 12 listova **Obrasca EDI - Evidencija dnevnih izveštaja za mesec _____ 20__ . godine**, uz koje se ulažu:

- 1) odštampani dnevni izveštaji za svaki radni dan u mesecu;
- 2) kopije popunjenih naloga za ispravku u toku meseca;
- 3) kopije računa za bezgotovinsko plaćanje izdatih u toku meseca.

Kada je reč o evidenciji dnevnih izveštaja koja se vodi na obrascu EDI, ona sadrži podatke o datumu formiranja dnevnog izveštaja, rednom broju dnevnog izveštaja, broju sastavljenih obrazaca NI, broju izdatih fiskalnih računa i broju izdatih računa za bezgotovinsko plaćanje.

Da podsetimo, dnevni izveštaj je fiskalni dokument koji je poreski obveznik dužan da formira i odštampa svakog dana, na kraju radnog vremena.

4.2. Postupak ispravljanja grešaka prilikom evidentiranja prometa

Greške tokom evidentiranja prometa mogu nastati:

- u toku samog postupka evidentiranja,
- pre nego što je fiskalni isečak izdat kupcu, i
- nakon izdavanja fiskalnog isečka.

Otklanjanje grešaka nastalih **tokom evidentiranja**, a pre izdavanja fiskalnog isečka kupcu, može se vršiti slobodno. Otklanjanje nastale greške mora biti zabeleženo na fiskalnom isečku storno iznosom, koji se obeležava znakom: "-".

Otklanjanje grešaka evidentiranja **posle izdavanja fiskalnog isečka** može se vršiti samo u slučaju vraćanja kupljenog proizvoda ili na drugi način reklamiranog proizvoda, odnosno ako se vrši reklamacija pružene usluge, posle izdavanja fiskalnog isečka, i to po posebno propisanom postupku.

Način ispravke evidentiranog prometa nakon izdavanja fiskalnog isečka propisan je *Pravilnikom o načinu evidentiranja prometa*.

Ispravka evidentiranog prometa vrši se na osnovu naloga za ispravku, na obrascu NI, čiji su oblik i sadržina propisani navedenim pravilnikom i čine njegov sastavni deo.

Moguća su tri slučaja kada se, na način propisan *Pravilnikom o načinu evidentiranja prometa*, vrši ispravka evidentiranog prometa:

- 1) kada kupac vraća proizvod zbog neispravnosti ili drugih nedostataka, a kupcu se po tom osnovu vraća novac;
- 2) kada kupac vraća proizvod zbog neispravnosti ili drugih nedostataka, a kupcu se po tom osnovu daje proizvod druge vrste;
- 3) kada se kupcu vraća više naplaćeni iznos za kupljene proizvode.

U slučaju kada se kupcu vrši zamena kupljenog proizvoda za proizvod iste vrste, ne vrši se ispravka evidentiranog prometa.

Opšta pravila postupanja za sve vrste ispravki evidentiranog prometa su:

- 1) ispravka evidentiranog prometa vrši se isključivo na osnovu originalnog fiskalnog isečka na kojem je evidentiran promet koji se ispravlja;
- 2) za svaki fiskalni isečak na osnovu kojeg se vrši ispravka evidentiranog prometa popunjava se poseban nalog za ispravku na Obrascu NI;
- 3) originalni fiskalni isečak čini prilog Obrascu NI.

U praksi se postavilo pitanje, naročito nakon donošenja *Zakona o zaštiti potrošača** i drugih propisa o prometu roba, gde se na dosta liberalan način omogućava kupcima vraćanje kupljene robe zbog uočenih nedostataka, *kako izvršiti ispravku evidentiranog prometa u slučajevima kada je prodavac obavezan da vrati kupljeni proizvod i bez originalnog fiskalnog isečka, kada se na osnovu drugih dokumenata utvrdi da je kupac kod prodavca kupio robu koju vraća zbog uočenih nedostataka.*

S tim u vezi Ministarstvo finansija zauzelo je stav izražen kroz službeno mišljenje broj 430-00-00045/2011-04 od 9.03.2011. godine, da u tim slučajevima **ispravka evidentiranog prometa preko Obrasca NI može da se izvrši i na osnovu fiskalnog isečka zabeleženog na kontrolnoj traci fiskalne kase.** Prenosimo izvod iz ovog mišljenja:

"Kada je u pitanju popunjavanje Obrasca NI u slučaju opravdane reklamacije (posjedovanje nekog drugog dokaza koji nedvosmisleno ukazuje da je reklamirana roba kupljena od privrednog subjekta kod koga je podnet zahtev za reklamaciju) od strane kupca koji ne poseduje fiskalni isečak, mišljenja smo da se pod originalnim fiskalnim isečkom, odnosno fiskalnim računom može smatrati i fiskalni isečak sačuvan na kontrolnoj traci fiskalne kase, kao i primerak fiskalnog računa koji poseduje prodavac u svojoj evidenciji, tako da se na osnovu tih dokumenata može vršiti popunjavanje naloga za ispravku.

Pri tome napominjemo, da se za svaki fiskalni isečak, odnosno fiskalni račun, na osnovu kojeg se vrši ispravka evidentiranog prometa, popunjava poseban Obrazac NI, istog dana kada je dobro vraćeno ili na drugi način reklamirano. Obveznik popunjava Obrazac NI u jednom primerku i ulaže u knjigu dnevnih izveštaja.

Takođe napominjemo, da za dobra koja se vraćaju ili na drugi način reklamiraju, a čija je pojedinačna vrednost ili ukupna vrednost manja od 500 dinara, podaci o kupcu i njegov svojeručni potpis nisu potrebni."

5. Primena, problemi u praksi i zauzeti stavovi po spornim pitanjima

Protekli period primene propisa o evidentiranju prometa preko fiskalne kase karakteriše **veliki broj spornih pitanja i različitih postupanja.** Problemi i različita postupanja naročito su izraženi poslednjih godina pojavom novih modernih načina kupovine, novih načina plaćanja za kupljenu robu posredstvom raznih portala, mobilne telefonije i sl.

* "Sl. glasnik RS", br. 62/14, 6/16 - dr. zakon, 44/18 - dr. zakon.

Sporni slučajevi odnose se, pre svega, na koje se sve delatnosti i poslove odnosi obaveza evidentiranja prometa, zatim način evidentiranja prometa i iskazivanja podataka u fiskalnom isečku kod specifičnih prodaja i specifičnih plaćanja za kupljena dobra.

Iz tih razloga pokušaćemo da u tekstu koji sledi notiramo najznačajnije probleme i različita postupanja, kao i zauzete stavove po tim spornim pitanjima.

Pored toga, na kraju ove tačke dajemo i pregled službenih stavova Ministarstva finansija po pitanju evidentiranja prometa preko fiskalne kase (*vidi str. 49 ovog broja*).

5.1. Sporna pitanja o OBUHVATU OBAVEZE evidentiranja prometa robe na malo

Kada je reč o prometu na malo, obaveza evidentiranja najšire je postavljena. **Lice koje je upisano u registracionom sudu za promet na malo dužno je da evidentira svaki pojedinačni promet bez razlike, i to nezavisno ko je kupac (fizičko lice ili pravno lice, odnosno preduzetnik)**. Svaka prodaja robe iz prodavnice na malo i drugih objekata koje vrše promet na malo podleže obavezi evidentiranja preko fiskalne kase, pa i u slučaju ako se prodaja vrši pravnom licu.

→ **U slučaju kada se prodaja robe iz maloprodajnog objekta vrši pravnom licu, a plaćanje se vrši preko računa bezgotovinski - virmanom, prodavac je DUŽAN DA IZDA FISKALNI ISEČAK**, s tim što će kod označavanja sredstva plaćanja uneti oznaku "ček". U računu o izvršenoj prodaji obveznik je dužan da unese broj fiskalnog isečka o izvršenom prometu. Kopije tih računa dužan je da čuva u maloprodajnom objektu.

→ **U slučaju prodaje na malo uz bezgotovinsko plaćanje, evidentiranje prometa vrši se u trenutku isporuke robe, nezavisno od toga kada se plaćanje vrši unapred ili odloženo**. U slučaju kada se prodaja vrši **nakon što kupac unapred uplati vrednost robe** (npr. po izdatoj profakturi) **evidentiranje prometa se vrši u trenutku isporuke robe**, s tim što se u fiskalnom isečku označavanje sredstva plaćanja vrši oznakom "ček". Na isti način vrši se i evidentiranje prometa kada se prodaja vrši uz odloženo plaćanje, tj. u trenutku isporuke i sa oznakom "ček".

→ **Obaveza evidentiranja prometa na malo preko fiskalne kase POSTOJI i kada se promet na malo vrši izvan prodavnica na malo npr. preko putujući prodavnica i pokretnih tezgi**, s tim što se za oznaku mesta gde je instalirana kasa navodi registarski broj vozila koji služi za prodaju robe. Od ove obaveze jedino su izuzeti: prodaja preko automata, ulična prodaja lozova, kokica i štampe preko kolportera. (član 2. tačka 2. Uredbe o oslobađanju od obaveze evidentiranja)

→ Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase NE POSTOJI kada se vrši prodaja na malo gde se roba dostavlja poštom a plaćanje se vrši pouzećem. Naime, članom 2. tačka 1) Uredbe o oslobađanju od obaveze evidentiranja, delatnost 47.91 Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta, oslobođena je od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase.

Da bi ovaj promet bio oslobođen od obaveze evidentiranja preko fiskalne kase, privredni subjekat mora:

- da bude registrovan za obavljanje ove delatnosti u skladu sa propisima o registraciji (bilo kao pretežna ili sporedna delatnost);
- da se prodata roba isporučuje poštom od strane lica koja su registrovana u delatnost 53 - *Poštanke aktivnosti i prevoz i isporuka poštanskih pošiljki*, uključujući ovde i lica koja se bave isporukom pošiljki preko brze pošte ili kurirske službe, nezavisno kako se roba naručuje: telefonom, preko kataloga, oglasa i sl.

Međutim, ako privredni subjekat prodaje robu koja se naručuje preko kataloga, oglasa i sl. a isporučuje se direktno u prodavnici na malo, pokretnim tezgama ili preko sopstvene kurirske službe, takva prodaja se ne smatra delatnošću trgovinom na malo u prodavnicama koje poštom dostavljaju naručenu robu i takav promet mora se evidentirati preko fiskalne kase, nezavisno od načina plaćanja u gotovu ili virmanski preko računa.

→ Obaveza evidentiranja prometa POSTOJI i u slučaju kada privredni subjekat prodaje robu uz odloženo plaćanje. U tom slučaju privredni subjekt koji vrši takav promet dužan je da izda fiskalni isečak u momentu isporuke dobara, s tim što se kao sredstvo plaćanja u bazi fiskalne kase koristi opcija "ček".

Obaveza evidentiranja prometa POSTOJI i u slučaju kada privredni subjekat prodaje robu radnicima direktno u preduzeću ili preko sindikalne organizacije tako što se roba odmah isporučuje a plaćanje se vrši obustavom preko zarada. U ovakvim slučajevima ostvareni promet se evidentira preko fiskalne kase u momentu isporuke robe sa oznakom sredstva plaćanja: "ček".

O tome prenosimo izvod iz službenog mišljenja Ministarstva finansija broj 430-00-00279/2006-04 od 19.09.2006. godine:

"Prema tome, s obzirom da prodaja rublja za domaćinstvo nije izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase navedenim članom Zakona, kao ni navedenom uredbom, promet koji privredni subjekt ostvari prodajom pomenutih dobara fizičkim licima (radnicima preduzeća), pri čemu naplatu vrši putem obustave od zarada, odnosno sa računa preduzeća, dužan je da u momentu isporuke dobara izda fiskalni isečak, odnosno da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase.

Pri tome napominjemo, ako kupac dobara na malo, u konkretnom slučaju radnici preduzeća, plaćanje vrše na osnovu fakture (prodaja preko sindikata), obveznik je dužan da u fakturu unese redni broj fiskalnog isečka na osnovu koga je evidentiran promet. To znači, da u konkretnom slučaju u fakturu za plaćanje treba uneti brojeve fiskalnih isečaka za svaki pojedinačno ostvareni promet dobara, odnosno treba izdati fiskalni isečak za svakog kupca (radnika) pojedinačno."

→ Obaveza evidentiranja prometa NE POSTOJI u slučaju kada se prodaja vrši putem interneta, pod uslovom da je:

- 1) prodavac dobara obavlja delatnosti iz podgrupe 47.91 - *Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta iz Klasifikacije delatnosti*;
- 2) naručenu robu putem interneta dostavlja poštom i preko drugih privrednih subjekata koji se bave poštanskim aktivnostima (*na primer: "D express", "City express" i sl.*).

Međutim, ako se naručena i prodana dobra preko interneta isporučuju kupcu od strane obveznika koji je izvršio prodaju, tj. ako dolazi u dodir sa kupcem, u tom slučaju obveznik je dužan da taj promet evidentira preko fiskalne kase.

Dakle, da bi se prodavac koji prodaje robu putem interneta za taj promet oslobodio od obaveze evidentiranja prometa, neophodno je da pre otpočinjanja prodaje robe putem interneta u svom osnivačkom aktu unese, odnosno ima upisanu šifru delatnosti 47.91 - *Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta*.

Što se tiče drugog uslova, **neophodno je da se roba naručena putem interneta dostavlja poštom**. Pod dostavljanjem robe putem pošte podrazumeva se dostava preko *JP Pošta Srbije*, kao i preko lica koja obavljaju delatnost prikupljanja, prevoza i isporuke poštanskih pošiljki, a nisu pošte, uključujući i brzu poštu. **Dostavljanjem robe preko pošte, međutim, ne smatra se isporuka robe preko sopstvene kurirske službe.**

Pri tome, nije od uticaja kako kupac plaća naručenu robu (*pouzećem, preko pošte, uplatom na tekući račun prodavca pre isporuke robe i dr.*). Bitno je da se roba poručena putem interneta dostavlja preko pošte ili drugih lica koji su registrovana za dostavljanje pošiljaka.

→ Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase POSTOJI i kod prometa nepokretnosti.

Prema stavu Ministarstva finansija, obaveza evidentiranja prometa postoji kod prodaje nepokretnosti bilo da je reč o prometu završenih objekata ili izgradnje građevinskih objekata. Obaveza evidentiranja prometa postoji po izvršenom prometu. **Avansne uplate se ne evidentiraju.**

Međutim, kada se vrši naplata za izvođenje radova na izgradnji objekata preko PRIVREMENIH SITUACIJA, obaveza evidentiranja POSTOJI u momentu overe privremene situacije. Ovo stoga što se overom privremene situacije smatra da je izvršena delimična isporuka dobra.

→ **Evidentiranja prodaje sopstvene upotrebljavane opreme.** U praksi je čest slučaj da privredni subjekat koji se ne bavi prometom na malo proda fizičkom licu svoju sopstvenu imovinu, najčešće rashodovanu opremu. Postavilo se pitanje obaveze evidentiranja takve prodaje preko fiskalne kase. Ministarstvo finansija zauzelo je stav da **pri takvoj prodaji ne postoji obaveza evidentiranja preko fiskalne kase.**

5.2. Sporna pitanja kod OZNAČAVANJA SREDSTVA PLAĆANJA pri evidentiranju prometa na malo, odnosno vršenja usluga fizičkim licima

→ **U slučaju prodaje uz odloženo plaćanje na više rata, gde se kupcu isporuka robe vrši odmah, a rate se uplaćuju mesečno na tekući račun prodavca, evidentiranje prometa se vrši u momentu isporuke robe kupcu i to na ukupnu vrednost prodate robe, a oznaka plaćanja vrši se opcijom "ček".**

Ako se prodaja robe vrši se uz plaćanje na više rata, a **kupcu se isporuka robe vrši nakon uplate poslednje rate**, s tim što se rate uplaćuju mesečno na tekući račun prodavca, **evidentiranje prometa se vrši u momentu isporuke robe kupcu, tj. nakon uplate poslednje rate**, i to na ukupnu vrednost prodate robe, a oznaka plaćanja vrši se opcijom "ček".

Ako se prodaja robe vrši se uz odloženo plaćanje na više rata, a **kupcu se isporuka robe vrši odmah, s tim što prvu ratu kupac plaća odmah platnom karticom, prilikom preuzimanja robe, a ostale uplatom na tekući račun**, evidentiranje prometa se vrši u momentu isporuke robe kupcu i to na ukupnu vrednost prodate robe, a oznaka plaćanja vrši se tako što se **prva rata, koja je plaćena platnom karticom**, označava sa opcijom "kartica", a **ostatak ukupne vrednosti robe koja se plaća na odloženo na više rata uplatom na tekući račun**, označava se sa opcijom "ček".

→ **Prodaja robe, odnosno vršenje usluga uz plaćanje dela vrednosti robe odnosno usluga putem avansa:**

- kada se ugovorom za vršenje usluga građanima predvidi plaćanje avansa u momentu zaključivanja ugovora, a ostatak po izvršenju usluge u gotovu, **evidentiranje prometa usluga u fiskalnoj kasi vrši se u momentu završetka ugovorenih radova, i to na ukupnu vrednost izvršenih radova sa oznakom plaćanja "ček" za uplatu avansa i oznakom "gotovina" za uplatu nakon završetka radova, dok se uplata avansa ne evidentira;**

- u slučaju kada se avans pri zaključivanju ugovora plaća u gotovu, a ostatak po završetku radova na tekući račun, **evidentiranje prometa usluga u fiskalnoj kasi vrši se takođe u momentu završetka ugovorenih radova, i to na ukupnu vrednost izvršenih radova sa oznakom plaćanja "ček"**, dok se uplata avansa ne evidentira.

5.3. Sporna pitanja kod načina evidentiranja prometa preko fiskalne kase U UGOSTITELJSTVU

→ Konzumiranje jela i pića u ugostiteljstvu vrši se na taj način što korisnik naručuje jelo i piće u određenom vremenskom periodu, a **plaćanje se vrši na kraju**, kada to korisnik zahteva. Isto tako, čest je slučaj da konzumiranje jela i pića u ugostiteljstvu vrši više lica, dok **plaćanje celokupne vrednosti ugostiteljske usluge vrši jedno lice**.

Postavlja se pitanje: *na koji način izvršiti evidentiranje tog izvršenog prometa?* U praksi je čest slučaj da kada se sukcesivno konzumiraju jela i pića, a plaćanje se vrši na kraju, ugostitelji za sukcesivne isporuke izdaju interne račune i interne isečke koje ne sadrže sve podatke propisane za sadržinu fiskalnog isečka, ili uopšte ne izdaju fiskalni isečak do momenta plaćanja ugostiteljske usluge. Takav način evidentiranja prometa nije u skladu da *Zakonom o fiskalnim kasama*. **U ovakvim slučajevima pružanja ugostiteljskih usluga, evidentiranje prometa može da se vrši na dva načina:**

- prvi, nabavkom specijalne fiskalne kase koja podržava restoranski režim rada, odnosno koja podržava tzv. *otvorene stolove*, gde se sukcesivno konzumiranje jela i pića evidentira preko te kase, bez izdavanja isečka, dok se fiskalni isečak izdaje nakon plaćanja;
- drugi, ako te kase nema, ugostitelj je dužan da izda fiskalni isečak za svaku pojedinačnu porudžbinu.

U slučaju kada ugostiteljske usluge koristi više lica, a plaćanje vrši jedno lice - izdavanje fiskalnog isečka vrši se jednom licu, i to onom koje vrši plaćanje.

→ Kod pružanja ugostiteljskih usluga čest je slučaj da korisnik ugostiteljske usluge, iz različitih razloga, nakon izdavanja fiskalnog isečka, izmeni prvobitnu nameru plaćanja primljenih ugostiteljskih usluga. Naime, pružalac ugostiteljskih usluga pre izdavanja fiskalnog isečka zahteva od korisnika usluge izjašnjavanje u pogledu načina plaćanja (gotovinom, čekom ili karticom), te u skladu sa njegovim opredeljenjem vrši evidentiranje pružene ugostiteljske usluge sa onom oznakom plaćanja za koju se gost opredelio. Međutim, pri

neposrednom uručivanju fiskalnog isečka, odnosno naplate, gost promeni svoje opredeljenje načina plaćanja, pa umesto, *npr. prvobitne izjave da će izvršiti plaćanje gotovinom, opredeljuje se da će platiti karticom*. U ovakvim slučajevima pružalac ugostiteljske usluge ima neslaganje dnevnog pazara u pogledu odnosa evidentiranog pazara u gotovini i preko kartice, pri čemu ukupan ostvareni promet odgovara ukupnom evidentiranom prometu.

U ovakvim slučajevima postavilo se pitanje o obavezi ispravke tako evidentiranog prometa, odnosno načina na koji to izvršiti kao i da li se takva greška u evidentiranju nastala voljom korisnika usluge može tretirati kao nepravilnost u evidentiranju prometa ugostiteljske usluge preko fiskalne kase.

Polazeći od činjenice da takav slučaj ispravke nije uređen *Pravilnikom o sadržini i načinu evidentiranja prometa izdavanjem fiskalnog računa, načinu otklanjanja greške i evidentiranju prometa preko fiskalne kase i o sadržini i vođenju knjige dnevnih izveštaja*, kao i od činjenice da ukupan ostvareni promet odgovara evidentiranom prometu pri svakvoj vrsti greške, Ministarstvo finansija je svojim mišljenjem broj 011-00-00807/2009-04 od 18.11.2009. godine zauzelo stav da se **takva greška u evidentiranju oznake načina plaćanja ne ispravlja, kao i da se takva greška ne smatra nepravilnošću u evidentiranju prometa preko fiskalne kase**. Prenosimo izvod iz ovog mišljenja:

"Prema tome, u skladu sa navedenim odredbama Zakona, preko fiskalne kase nije dozvoljeno izdavanje isečka trake koji imaju izgled fiskalnog isečka, a ti isečci ne sadrže sve propisane elemente iz člana 12. stav 2. Zakona, odnosno nije dozvoljeno izdavanje predračuna u ugostiteljskim objektima.

To znači, da ukoliko obveznik evidentira promet na fiskalnoj kasi koja nema restoranski režim rada, odnosno podršku za takozvane *otvorene stolove*, dužan je da izdaje fiskalne isečke pri svakom evidentiranju prometa, odnosno po svakoj porudžbini, a ukoliko obveznik evidentira promet na fiskalnoj kasi koja ima restoranski režim rada, fiskalna kasa može da pamt i sve porudžbine za svaki sto ponaosob, i da štampa fiskalni isečak kada to korisnik usluge zahteva.

Takođe napominjemo, da su predviđene kaznene mere za obveznika koji ne izdaje fiskalne isečke sa propisanim elementima koje mora da sadrži fiskalni isečak."

→ Označavanje dobara u operativnoj memoriji fiskalne kase kod specifičnih ugostiteljskih usluga

U ugostiteljstvu, pravilno je označiti svaki pojedinačni artikal jela i pića u operativnoj memoriji fiskalne kase, ali moguće je i zbirno označavanje kada se pružaju specifične ugostiteljske usluge pri raznim prigodnim događajima (*npr. svadbe, matorske večeri, dnevni ili kompletni meni*). U ovim slučajevima označavanje naziva ugostiteljskih usluga može se izvršiti kao "dnevni meni", "svadbarski ručak", "matorska večera" i sl. O tome prenosimo izvod iz službenog mišljenja Ministarstva finansija broj 430-00-00206/2006-04 od 19.06.2006. godine:

"Takođe napominjemo, kada je u pitanju evidentiranje prometa putem takozvanih "kompletnih menija" u čijem sastavu su i pojedinačni artikli koji čine kompletni meni ugovoren po konzumentu (npr. maturska večera za jednog konzumenta), mišljenja smo da se u bazi podataka fiskalne kase može formirati artikal "kompletna menija", odnosno maturska večera a cena artikla je u tom slučaju ukupna naknada ugovorena po konzumentu, s tim da u ugovoru ili nekom drugom dokumentu mora biti naznačen kompletna menija razvrstan po pojedinačnim artiklima, njihovim cenama i količini, kao i ukupna naknada ugovorena za kompletna menija."

→ **Evidentiranje prometa koji vrše *ugostiteljske jedinice zatvorenog tipa***

Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase *postoji* u slučaju kada ugostiteljske usluge vrše restorani zatvorenog tipa, interni bifei i slične ugostiteljske jedinice koje pružaju ugostiteljske usluge zaposlenima, ako se vrši naplata za pružene usluge. Ako se naplata za te usluge vrši u novčanim bonovima oznaka sredstva plaćanja u fiskalnoj kasi vrši se opcijom "gotovina". S tim u vezi prenosimo izvod iz mišljenja Ministarstva finansija, broj 430-00-001833/2005-04 od 9.06.2005. godine:

"Prema tome, s obzirom na to da delatnost koju obavlja restoran društvene ishrane u okviru privrednog subjekta, nije izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase navedenim članom Zakona, kao ni navedenom Uredbom, promet koji ostvari restoran društvene ishrane pružanjem usluge ishrane radnika, dužan je da evidentira preko fiskalne kase, bez obzira na to da li se naplata vrši gotovinski preko blagajne ili bezgotovinskom uplatom (obustavom od zarade radnika privrednog subjekta)."

5.4. Sporna pitanja kod načina evidentiranja prometa preko fiskalne kase KOD TURISTIČKIH ORGANIZACIJA

→ **Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase *postoji* u slučaju kada turistička agencija prodaje turističke aranžmane u ime za račun organizatora putovanja - druge turističke agencije, i u slučaju kada u zemlji prodaje turističke aranžmane u ime za račun inostranog turoperatora. Evidentiranje prometa se vrši u celokupnom iznosu koji se naplaćuje od korisnika turističke usluge, koji uključuje i posredničku proviziju koja joj pripada. U vezi sa tim, u nastavku prenosimo izvod iz mišljenja Ministarstva finansija, broj 430-00-00192/2009-04 od 6.07.2009. godine:**

"1. Prema tome, lice koje obavlja delatnost putničkih agencija i turoperatora dužno je da, za pružene turističke usluge prodaje turističkih aranžmana u ime i za račun organizatora putovanja kao posrednik, kao i u slučaju prodaje aranžmana ino turoperatora, izda fiskalni isečak u celokupnom iznosu cene aranžmana, koji uključuje i posredničku proviziju, pri čemu se, pružena turistička usluga prodaje turističkih aranžmana u ime i za račun organizatora putovanja označava poreskom stopom "I".

2. Kada je reč o obavezi evidentiranja prometa preko fiskalne kase prilikom izvođenja školskih ekskurzija koje se vrše u skladu sa propisima koji regulišu organizovanje i izvođenje školskih ekskurzija (prema kojima se ugovorom između direktora škole kao organizatora i putničke agencije regulišu međusobni odnosi - pojedinačna i ukupna cena prema broju putnika, način plaćanja, broj rata, uslovi zadržavanja iznosa garancije, podaci o vodiču, zdravstvenoj zaštiti i broju gratisa, vrsti, tipu i kategoriji smeštaja, broju obroka i vrsti i tipu prevoza i dr.), gde je ugovarač škola, a plaćanje vrše roditelji preko računa škole, lice koje obavlja delatnost putničkih agencija, prema našem mišljenju, nije dužno da evidentira tako ostvareni promet preko fiskalne kase, s obzirom da se radi o prometu između privrednih subjekata (pravnih lica i preduzetnika).

3. Kada se radi o pružanju usluga putničkih agencija (kako navodite: marketing, bukiranje, organizacija prevoza i smeštaja) privrednom subjektu - organizatoru seminara, kongresa, sajмова, pri čemu troškove navedenih usluga (kotizacija za stručni i turistički deo) fizička lica plaćaju organizatoru seminara, lice koja obavlja delatnost putničkih agencija, prema našem mišljenju, nije dužno da evidentira tako ostvareni promet preko fiskalne kase, s obzirom da se radi o prometu između privrednih subjekata (pravnih lica i preduzetnika).

Kada se radi o pružanju usluga putničkih agencija (transfer, prevoz, smeštaj, ishrana), organizatoru seminara, osim stručnog dela usluga (predavači i dr.) koje vrši organizator, pri čemu troškove turističkih usluga uključujući kotizaciju za stručni deo, fizička lica plaćaju organizatoru, lice koje obavlja delatnost putničkih agencija, prema našem mišljenju, nije dužno da evidentira tako ostvareni promet preko fiskalne kase, s obzirom da se radi o prometu između privrednih subjekata (pravnih lica i preduzetnika)."

→ Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase *ne postoji* u slučaju kada turistička agencija pruža usluge privrednom subjektu - organizatoru seminara, kongresa, sajмова, pri čemu troškove organizovanja seminara, sajмова, kongresa i sl. (kotizacija za stručni i turistički deo), fizička lica plaćaju organizatoru seminara, sajмова, kongresa i sl.

Isto tako, obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase ***ne postoji*** u slučaju kada turistička agencija pruža usluge transfera, prevoza, smeštaj bez stručnog dela (predavači) koje vrši organizator, pri čemu troškove turističkih usluga (transfer, prevoz, smeštaj), uključujući kotizaciju za stručni deo, fizička lica plaćaju organizatoru seminara, sajмова, kongresa i sl. (*vidi izvod iz napred citiranog mišljenja*)

→ Evidentiranje prometa turističkih usluga u slučaju prijema avansnih uplata turističke agencije vrše na sledeći način:

- ***avansne uplate koje korisnik uplaćuje pre putovanja ne evidentiraju se preko fiskalne kase u momentu prijema avansnih uplata, već u momentu kada putnik dobije dokument o pravu na putovanje, odnosno pre putovanja*** i to tako što se evidentira ukupna vrednost turističkog

aranžmana, s tim što se **u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja za deo koji je naplaćen avansno označava opcijom "ček"**, nezavisno kako je avansna uplata izvršena u gotovini, karticom ili preko računa, **a preostali deo koji se naplaćuje u momentu primanja dokumenta o pravu na putovanje označava opcijom u zavisnosti kako je izvršena preostala uplata** - kao **"gotovina"**, **"kartica"** ili **"ček"**;

- **u slučaju prodaje turističkog aranžmana na više rata**, evidentiranje prometa preko fiskalne kase vrši se takođe **u momentu kada putnik stiče pravo na putovanje** nezavisno od toga da li to pravo stiče uplatom prve ili poslednje rate. Evidentira se ukupan iznos turističkog aranžmana.

Prenosimo izvod iz mišljenja Ministarstva finansija broj 430-00-00192/2009-04 od 6.07.2009. godine:

"4. Evidentiranje avansnih uplata izvršenih delom u gotovini, a delom čekom ne evidentiraju se preko fiskalne kase u momentu prijema avansa, već na dan kada je korisnik turističkih usluga dobio od turističke agencije dokument o pravu da krene na ugovoreno putovanje, odnosno pre polaska na putovanje, i to tako što se u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja za deo koji je naplaćen avansno (nezavisno od načina plaćanja avansa gotovinom ili čekom), označava opcija "ček", a preostali deo koji se naplaćuje u momentu dobijanja dokumenta o pravu korisnika turističkih usluga da krene na ugovoreno putovanje, evidentira se u bazi podataka fiskalne kase u zavisnosti od načina plaćanja kao "gotovina", "ček" ili "kartica". Pri tome napominjemo, da se i u slučaju odloženog plaćanja turističke usluge na rate (otplaćivanje na više mesečnih rata putem čekova), u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja označava se opcija "ček"."

→ Evidentiranje turističkih usluga **za objekte koje se nalaze u Republici Crnoj Gori**

U praksi je čest slučaj da privredni subjekti, čije je sedište na teritoriji Srbije, raspolazu sopstvenim **odmaralištima i drugim turističkim objektima i kapacitetima u Republici Crnoj Gori preko kojih pružaju turističke usluge, a prodaju tih turističkih aranžmana vrše u Republici Srbiji**. Pri tome, u skladu sa propisima Crne Gore* dužni su da u tim objektima takođe evidentiraju promet preko fiskalne kase.

U ovim slučajevima privredni subjekti koji se bave organizacijom i naplatom turističkih usluga u Republici Srbiji, a turističku uslugu pružaju u sopstvenom odmaralištu ili drugom objektu koji se nalazi na teritoriji Crne Gore **dužni su da takav promet evidentiraju preko fiskalne kase u mestu prodaje turističkog aranžmana, i da izdaju fiskalni isečak građanima u celokupnom iznosu**

* Tekst *Uredbe o poreskoj registar kasi* ("Sl. list CG", br. 31/14) i prečišćen tekst *Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga* ("Sl. list CG", br. 46/19, 73/19) možete naći u našoj digitalnoj bazi propisa "Ekspert".

cene turističke usluge koju naplaćuju od građana, pri čemu se u bazi podataka takva usluga označava oznakom poreske stope: "Γ", s obzirom da je pružanje turističkih usluga preko objekata koji se nalaze u Crnoj Gori oslobođeno od plaćanja PDV-a. **Moment evidentiranja tog prometa je dan kada je korisnik usluge stekao pravo na putovanje, odnosno korišćenje te usluge.** Po ovom pitanju prenosimo izvod iz mišljenja Ministarstva finansija br. 430-00-00143/2010-04 od 24.05.2010. godine:

"Prema tome, u konkretnom slučaju, privredno društvo koje se bavi organizacijom i naplatom turističkih usluga na teritoriji Republike Srbije a pomenutu turističku uslugu pruža u odmaralištu koje se nalazi na teritoriji Republike Crne Gore, dužno je da izda fiskalni isečak fizičkom licu u celokupnom iznosu cene turističke usluge koja će se pružiti, pri čemu se u bazi podataka takva usluga označava poreskom stopom "Γ".

Kada je reč o momentu evidentiranja prometa preko fiskalne kase prilikom pružanja turističkih usluga, mišljenja smo da lice koje pruža turističke usluge (organizovanje turističkih aranžmana), u okviru delatnosti 66300 (Delatnost putničkih agencija i turoperatora) je dužno da evidentira promet pomenute usluge preko fiskalne kase na dan kada je korisnik pomenute usluge dobio od turističke agencije, u konkretnom slučaju matičnog preduzeća sa teritorije Republike Srbije, dokument o pravu da krene na ugovoreno putovanje, odnosno pre polaska na putovanje."

→ U slučaju kada turistička agencija pruža turističke usluge preko sopstvenih smeštajnih kapaciteta, pri čemu korisnik turističke usluge cenu turističke usluge plaća neposredno hotelu, a ne u turističkoj agenciji, evidentiranje prometa **vrši se samo preko fiskalne kase koja je instalirana u hotelu** (iz službenog mišljenja Ministarstva finansija broj 413-00-01289/2009-04 od 30.06.2009.).

5.5. Sporna pitanja kod načina evidentiranja prometa KOD SPECIFIČNIH DELATNOSTI I POSLOVA

• Evidentiranje prometa dobara koji se vrši putem VREDNOSNIH VAUČERA

U praksi je čest slučaj prodaje dobara čije se **plaćanje umesto novcem vrši putem vrednosnih vaučera, najčešće preko jednonamenskih vrednosnih vaučera.** U skladu sa članom 7a stav 3. *Zakona o PDV-u*, **jednonamenskim vrednosnim vaučerom smatra se vrednosni vaučer za koji su mesto isporuke dobara, odnosno mesto pružanja usluga** na koje se vrednosni vaučer odnosi i iznos PDV-a koji se za promet tih dobara, odnosno usluga obračunava i plaća u skladu sa ovim zakonom **poznati u trenutku izdavanja vrednosnog vaučera.**

Mehanizam ovog načina prodaje sastoji se u tome što privredni subjekat izdaje (prodaje) jednonamenske vaučere po određenoj vrednosti, za koje donosilac (kupac) u maloprodajnim objektima izdavaoca vaučera može kupovati robu, do iznosa naznačenog u vrednosnom vaučeru.

Privredni subjekat koji vrši prodaju jednonamenskih vrednosnih vaučera, ostvareni promet po ovom osnovu NIJE DUŽAN da evidentira preko fiskalne kase. Ovo stoga što privredni subjekat ne vrši promet (prodaju) dobara u smislu odredbe člana 3. stav 1. Zakona o fiskalnim kasama.

Privredni subjekat dužan je da U MOMENTU STVARNE PRODAJE DOBARA plaćenih jednonamenskim vrednosnim vaučerm EVIDENTIRA preko fiskalne kase. Pri tome, označavanje načina plaćanja kod ovakve prodaje dobara vrši se oznakom "gotovina".

S tim u vezi prenosimo izvod iz mišljenja Ministarstva finansija broj 011-00-986/2019-04 od 20.12.2019. godine:

"Prema tome, privredni subjekt, obveznik evidentiranja prometa preko fiskalne kase, koji izdaje (prodaje) jednonamenske vrednosne vaučere po utvrđenoj vrednosti naknade, za koji donosilac (kupac) u maloprodajnim objektima istog privrednog subjekta može kupovati robu do utvrđene vrednosti izdatog vaučera, nije dužan da prodaju jednonamenskih vrednosnih vaučera evidentira preko fiskalne kase, s obzirom da se preko fiskalne kase evidentira stvarna isporuka dobara, odnosno stvarno pružanje usluga u skladu sa članom 3. Zakona.

To znači, da je privredni subjekt (obveznik PDV) koji prodaje dobra, odnosno pruža usluge dužan da u momentu stvarne prodaje dobara, odnosno stvarnog pružanja usluga plaćenih jednonamenskim vrednosnim vaučerm, izda fiskalni isečak kojim se evidentira navedeni promet dobara, odnosno usluga sa iskazanim PDV u skladu sa navedenim odredbom člana 5. st. 1. i 3. Zakona."

Napominjemo da je Ministarstvo finansija dalo preporuku da se vodi evidencija o prometu dobara, odnosno usluga plaćenih preko vrednosnih vaučera i primljenih vrednosnih vaučera u službenom mišljenju broj 430-00-00266/2017-04 od 31.05.2018. godine, iz kojeg prenosimo izvod:

"Prema tome, privredno društvo koje vrši prodaju poklon čestitki (poklon vaučera) uz naknadu, po utvrđenoj vrednosti poklon čestitke kojom donosilac (kupac) u maloprodajnim objektima privrednog društva može kupovati robu do utvrđene vrednosti poklon čestitke, nije dužno da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, s obzirom da naknada pri kupovini poklon vaučera ne predstavlja promet dobara, odnosno usluga, saglasno članu 3. Zakona.

Kada je u pitanju mogućnost držanja poklon čestitki (poklon vaučera) i prometa ostvarenog prodajom istih (nezavisno od načina plaćanja) u fiskalnoj kasi preko koje je evidentiran promet od prodaje dobara i usluga, mišljenja smo da u konkretnom slučaju nije dozvoljeno zajedno držati promet ostvaren od prodaje poklon čestitki (poklon vaučera) sa prometom evidentiranim u fiskalnoj kasi od prodaje dobara i usluga, već je potrebno da se na naplatnom mestu privrednog subjekta formira posebno mesto gde bi se vodila evidencija o broju zaduženih poklon čestitki (poklon vaučera) i količini ostvarenog prometa od prodaje istih i to nezavisno od načina plaćanja, po svakom naplatnom mestu. To znači da se u fiskalnoj kasi ne bi pojavljivao višak prilikom prometovanja poklon čestitki (poklon vaučera), odnosno zamene istih za novac dobijen po osnovu svih sredstava plaćanja (gotovina, ček, kartica)."

● **Prodaja robe putem FINANSIJSKOG LIZINGA**

Prodaja robe, najčešće putničkih automobila i drugih motornih vozila, od strane lizing kuća **u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu ne podleže obavezi evidentiranja prometa preko fiskalne kase**. Ovo stoga što je *Uredbom o oslobađanju od obaveze evidentiranja, delatnost 64.91 - Finansijski lizing*, izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, a koja obuhvata usluge davanja imovine u zakup (lizing) kada period zakupa približno pokriva očekivani vek trajanja sredstva datog u zakup, pri čemu zakupac stiže suštinski sve koristi od njegove upotrebe i preuzima sve rizike koji su povezani sa vlasništvom nad sredstvom. Vlasništvo nad sredstvom može ali ne mora biti preneseno na zakupca po isteku zakupa. Ova vrsta zakupa pokriva sve ili gotovo sve troškove korišćenja iznajmljenog sredstva, uključujući i kamatu.

Oslobođenje od evidentiranja prometa **ne odnosi se na operativni lizing** iz delatnosti 77.11 - *Iznajmljivanje i lizing automobila i lakih motornih vozila*.

● **Evidentiranje prometa ZDRAVSTVENIH USLUGA preko fiskalne kase**

Delatnost 86 - *Zdravstvene delatnosti* **podleže** obavezi evidentiranja zdravstvenih usluga preko fiskalne kase. Izuzete su samo zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog socijalnog osiguranja.

Budući da zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog socijalnog osiguranja obavljaju uglavnom tzv. *državne zdravstvene ustanove i organizacije*, **obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase odnosi se na privatnu praksu, kao i na deo zdravstvenih usluga koje vrše državne zdravstvene organizacije koje se ne obezbeđuju od sredstava obaveznog socijalnog osiguranja**. Tu, pre svega, spadaju naknade od vršenja zdravstvenih usluga licima koje nemaju pravo zdravstvene zaštite po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja, naknade od pružanja zdravstvenih usluga u okviru dopunskog rada zdravstvenih organizacija i dr.

Zdravstvene organizacije DUŽNE SU da evidentiraju preko fiskalne kase zdravstvene usluge koje pružaju:

- fizičkim licima na njihov zahtev, a koji nemaju obavezno zdravstveno osiguranje;
- sistematske preglede, preventivne preglede i sanitarne preglede fizičkim licima - zaposlenima po ugovorima sa njihovim poslodavcima;
- zdravstvene preglede za prijem u radni odnos;
- usluge hitne medicinske pomoći (neodložna medicinska pomoć na licu mesta, sanitetski prevoz, snabdevanje lekova u hitnim medicinskim slučajevima) koje se pružaju pacijentima koji nemaju obavezno zdravstveno osiguranje i u slučaju neopravdanog poziva za hitnu medicinsku pomoć.

Kada je reč o obavezi evidentiranja prometa za naknade po osnovu **sistematskih i periodičnih i sanitarnih pregleda zaposlenih po ugovorima sa njihovim poslodavcima**, napominjemo da su **zdravstvene organizacije dužne da, ako se pregled po osnovu ugovora sa pravnim licima vrši za više lica, izdaju fiskalni isečak svakom pojedinačnom licu nakon završetka pregleda, nezavisno od toga kada se ispostavlja račun poslodavcu za izvršene preglede**. Oznaka sredstva plaćanja pri pružanju ovih usluga označava se sa opcijom "**ček**". U fakturi koja se ispostavlja poslodavcu za izvršene preglede, zdravstvena organizacija unosi redne brojeve fiskalnih isečaka na osnovu kojih je evidentiran promet u fiskalnoj kasi.

Zdravstvene organizacije dužne su da evidentiraju preko fiskalne kase zdravstvene usluge koje pružaju fizičkim licima **sa teritorije Crne Gore i Republike Srpske** po osnovu međunarodnih ugovora sa Republikom Srpskom i Crnom Gorom, a koje naplaćuje od fondova navedenih država, s tim što se u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja označava opcija: "**ček**" a u fakturi za bezgotovinsko plaćanje, koja se ispostavlja ino fondovima, unesi se redni broj fiskalnog isečka kojim je evidentiran pomenuti promet.

Međutim, ako deo troškova ovih usluga plaća pacijent uplatom u gotovu na blagajni zdravstvene organizacije, a preostali iznos pada na teret ino fondova, lice koje pruža pomenute usluge dužno je da izda fiskalni isečak u celokupnom iznosu cene pružene zdravstvene usluge, s tim što se u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja za deo koji se naplaćuje od pacijenta na blagajni označava opcija: "**gotovina**", a za deo koji se naplaćuje preko fondova pomenutih država kao sredstvo plaćanja označava se opcija: "**ček**". U vezi sa evidentiranjem prometa ovih usluga prenosimo izvod iz službenog mišljenja Ministarstva finansija broj 430-00-000137/2009-04 od 15.06.2009. godine:

"Prema tome, Klinički centar Srbije je dužan da, za pružene zdravstvene usluge po osnovu Ugovora o poslovnoj saradnji sa Republikom Srpskom, Crnom Gorom i BIH Brčko Distrikt, fizičkim licima - pacijentima navedenih država izda fiskalni isečak, odnosno evidentira tako ostvaren promet preko fiskalne kase. Kada pacijent za neke zdravstvene usluge lično učestvuje (participira) uplatom na blagajni Kliničkog centra Srbije 10% do 20% od cene usluge, a preostali iznos pada na teret ino fondova, lice koje pruža pomenute usluge dužno je da izda fiskalni isečak u celokupnom iznosu cene pružene zdravstvene usluge, s tim što se u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja za deo koji se naplaćuje od pacijenta na blagajni označava opcija: "gotovina", a za deo koji se naplaćuje preko Fondova pomenutih država kao sredstvo plaćanja označava se opcija: "ček". Takođe napominjemo, da je pružalac usluge dužan da u fakturu za bezgotovinsko plaćanje unese i redni broj fiskalnog isečka kojim je evidentiran pomenuti promet, u skladu sa članom 12. stav 5. Zakona."

Zdravstvene organizacije dužne su da evidentiraju preko fiskalne kase **usluge u okviru medicine rada** koje pružaju fizičkim licima koji rade na mestima sa povećanim rizikom (prethodne i periodične preglede, praćenja stanja zdravlja zaposlenih, odgovarajuće obuke zaposlenih za pravilan rad i druge usluge), a troškove ovih usluga pruženih fizičkom licu snosi pravno lice, odnosno preduzetnik (naručilac posla), pri čemu se u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja za bezgotovinsko plaćanje označava opcija: "ček".

Zdravstvene organizacije NISU DUŽNE da evidentiraju preko fiskalne kase zdravstvene usluge koje pružaju:

- fizičkim licima, vojnim osiguranicima Republike Srbije koji sa uputom svojih vojnih komandi dolaze na dijagnostiku i/ili lečenje, a plaćanje za izvršene zdravstvene usluge vrši Finansijska služba osiguranja vojnih osiguranika Beograd;
- fizičkim licima, osiguranicima Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, pri čemu se za ovakve usluge ne naplaćuje ni participacija, već se usluge fakturišu direktno Republičkom fondu za zdravstveno osiguranje;
- fizičkom licu koje je neosigurano na osnovu internog uputa druge zdravstvene ustanove, vrši uslugu dijagnostikovanja i kome zdravstvena ustanova koja ga upućuje na dijagnostički pregled vrši naplatu usluge u celini, a zdravstvena organizacija koja vrši usluge dijagnostikovanja fakturiše pruženu uslugu zdravstvenoj ustanovi koja je izdala interni uput. Obavezu evidentiranja prometa u ovom slučaju ima zdravstvena ustanova koja ga upućuje i koja naplaćuje zdravstvene usluge od fizičkog lica.

Privatne laboratorije koje vrše usluge medicinske laboratorije (laboratorije za kliničku biohemiju, mikrobiologiju i patohistologiju) za potrebe Doma zdravlja ili privatnih ginekoloških klinika, ispitivanjem dostavljenih uzoraka njihovih pacijenata (analiza krvi, *papa test* i dr.), ostvaren promet po tom osnovu **nisu dužne** da evidentiraju preko fiskalne kase.

Međutim, obavezu evidentiranja prometa preko fiskalne kase **imaju** zdravstvene organizacije za čiji se račun vrše navedena ispitivanja. pri naplati svojih usluga fizičkim licima.

• **Evidentiranje prometa PRODAJE PREVOZNIH DOKUMENATA od strane putničkih i turističkih agencija**

Prodaju prevoznih dokumenata (avio karte, autobuske i železničke karte), pored samih prevoznika, vrše i putničke agencije koje se isključivo bave prodajom prevoznih dokumenata kao i turističke agencije, koje se, pored organizovanja turističkih aranžmana, bave i prodajom prevoznih dokumenata, u ime i za račun prevoznika.

Budući da su **delatnosti 49.10 - Železnički prevoz putnika - daljinski i regionalni, 49.39 - Ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju, 51.10 - Vazdušni prevoz putnika**, u skladu sa *Uredbom o oslobađanju od obaveze evidentiranja*, **izuzete od obaveze evidentiranja prometa**, a s obzirom da prodaju prevoznih dokumenata putničke i turističke agencije vrše u ime i za račun pravnih lica koje obavljaju navedene prevozne delatnosti, Ministarstvo finansija zauzelo je stav da se **promet od prodaje prevoznih dokumenata ne evidentira preko fiskalne kase**.

Međutim, ako turističke agencije troškove prevoza naplaćuju u okviru cene turističkog aranžmana (turistički aranžman koji u cenu uključuje i cenu prevoza), u tom slučaju **turistička agencija evidentira preko fiskalne kase ukupnu vrednost** (zajedno sa troškovima prevoza) koju naplaćuje od korisnika turističke usluge.

- **Evidentiranje prometa prodaje dobara koji se plaća putem mobilne telefonije - "PlatiMo"**

U praksi je prisutan način prodaje dobara na malo na taj način što kupljenu robu kupac plaća putem mobilnog telefona tzv. "**PlatiMo**" sistema, koji omogućava kupcu da putem telekomunikacione usluge izvrši plaćanje sa svog tekućeg račun. Pri tome, modaliteti ovog načina kupovine dobara su različiti. Moguće je da kupac:

- neposredno kupuje robu u maloprodajnom objektu;
- izabere robu putem telefona, a dostava robe se vrši kurirskom službom;
- izabere robu putem telefona, a dostava robe se vrši putem pošte.

U svim slučajevima, plaćanje kupljene robe vrši se putem telekomunikacione usluge "**PlatiMo**".

Ministarstvo finansija, zauzelo je stav da **samo prodaja robe uz plaćanje na navedeni način koja se isporučuje putem pošte, gde prodavac ne dolazi u dodir sa kupcem robe, ne podleže obavezi evidentiranja prometa preko fiskalne kase, i to samo u slučaju da je prodavac robe registrovan i obavlja delatnost 47.91 - Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta**.

Međutim, ako se kupac koji plaćanje robe vrši na navedeni način nalazi na licu mesta ili mu se roba dostavlja preko kurirske službe prodavca, dužan je da taj promet evidentira preko fiskalne kase. S tim u vezi prenosimo izvod iz mišljenja Ministarstva finansija broj 430-00-00023/2012-04 od 29.02.2012. godine:

"1. Kada je u pitanju obaveza izdavanja fiskalnog isečka u slučaju prodaje robe putem interneta, pri čemu se plaćanje vrši putem telekomunikacione usluge PlatiMo (plaćanje robe i usluga putem mobilnog telefona), mišljenja smo da promet koji privredni subjekt ostvari prometom dobara, odnosno usluga fizičkim licima na gore naveden način, nije u obavezi da evidentira preko fiskalne kase, s

obzirom da su lica koja obavljaju delatnost 47.91 (Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta) oslobođena obaveze evidentiranja svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase.

2. U slučaju kada se kupac fizički ne nalazi na prodajnom mestu trgovca, odnosno pružaoca usluge, već se izbor robe ili usluge vrši putem telefona, pri čemu se ispostavljanje računa za izabranu robu ili uslugu, kao i plaćanje vrši preko PlatiMo sistema, uz dostavu kurirskom službom, uz dodatnu mogućnost plaćanja po dostavi gde u konkretnom slučaju kurir sa svog mobilnog telefona izdaje račun preko PlatiMo sistema kupcu, mišljenja smo da je u navedenom slučaju lice čija je delatnost promet dobara na malo, odnosno pružanje usluga fizičkim licima dužno da vrši evidentiranje svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase, s obzirom da je navedenom Uredbom samo lice koje obavlja delatnost 47.91 (Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta), oslobođeno obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase.

To bi značilo da je lice koje vrši promet u maloprodajnom objektu (npr. trgovina robom široke potrošnje), u kome kupac može da kupi robu na licu mesta ili da je naruči telefonom, pri čemu se roba naručena telefonom dostavlja poštom ili putem kurirske službe a plaćanje putem telekomunikacione usluge PlatiMo, dužno da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, nezavisno od načina naručivanja, dostave i plaćanja, saglasno članu 3. st. 1. i 2. Zakona.

Prilikom evidentiranja ovako ostvarenog prometa preko fiskalne kase, mišljenja smo da se u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja označava "kartica", ukoliko PlatiMo sistem omogućava štampanje dokumenta koji nedvosmisleno potvrđuje da je novčana transakcija izvršena, odnosno da je sa bankovnog računa kupca izvršen prenos novčanih sredstava maloprodavcu.

3. Ukoliko se kupovina robe vrši direktno na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica), u slučaju kada se za prodaju iste vrši slanje platnog naloga na mobilni telefon korisnika kroz WebPlatiMo aplikaciju koja je instalirana na računaru sa internet konekcijom na samom prodajnom mestu, odnosno plaćanje robe se vrši putem telekomunikacione usluge PlatiMo, lice koje vrši prodaju dobara na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica) je dužno da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, saglasno članu 3. st. 1. i 2. Zakona.

Lice koje vrši prodaju robe na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica), a plaćanje iste vrši putem telekomunikacione usluge PlatiMo (plaćanje robe putem WebPlatiMo aplikacije instalirane na računaru sa internet konekcijom na samom prodajnom mestu), pri čemu se kroz PlatiMo sistem, kako navodite u dopisu, može štampati slip kao dokument koji bi služio kao dokaz o izvršenom plaćanju, mišljenja smo da se prilikom evidentiranja ovako ostvarenog prometa preko fiskalne kase, u bazi podataka fiskalne kase kao sredstvo plaćanja označava "kartica".

U konkretnom slučaju maloprodavac bi vršio štampanje slipa u dva primerka, pri čemu bi jedan primerak slipa zadržao za sebe kao dokaz o izvršenoj novčanoj transakciji, odnosno da je izvršen prenos sredstava na račun prodavca.

4. Kada se kupovina robe vrši direktno na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica), i to u slučaju kada se za prodaju iste vrši slanje platnog naloga na mobilni telefon korisnika kroz POS uređaj koji je povezan sa PlatiMo sistemom, lice koje vrši prodaju dobara na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica) je dužno da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, saglasno članu 3. st. 1. i 2. Zakona.

Takođe, mišljenja smo da lice koje vrši prodaju robe na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica), pri čemu plaćanje iste vrši integracijom PlatiMo sistema sa POS uređajem, prilikom evidentiranja."

● **Prodaja DUVANSKIH PROIZVODA preko posebnih vitrina (HJUMIDORA)**

Prema odredbi člana 45. stav 14. *Zakona o duvanu*^{*}, propisano je da privredni subjekt koji je dobio rešenje kojim se izdaje dozvola za obavljanje delatnosti trgovine na malo duvanskim proizvodima, može da prodaje duvanske proizvode i putem posebnih vitrina (u daljem tekstu: hjumidor).

Reč je o posebnim vitrinama koje služe za prodaju ekskluzivnih vrsta i marki duvanskih proizvoda. Najčešće je reč o cigarama i cigarilosima poznatih svetskih marki. Duvanski proizvodi drže se u ovim vitrinama pod ključem, a prodaja se vrši isključivo usluživanjem od strane prodavca.

Prodaja duvanskih proizvoda putem hjumidora može da se vrši isključivo u ugostiteljskim ili maloprodajnim objektima koji su po nameni specijalizovani za prodaju duvanskih proizvoda.

Prema članu 2. *Pravilnika o uslovima za postavljanje hjumidora u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima* ("Sl. glasnik RS", broj 116/05) **hjumidor može da se postavi u ugostiteljskom objektu koji pruža usluge smeštaja, usluge hrane i pića i druge usluge uobičajene u ugostiteljstvu** u skladu sa zakonom koji uređuje turizam i ugostiteljstvo, **osim u:**

- ugostiteljskom objektu za odmor i rekreaciju maloletnih lica;
- ugostiteljskom objektu u kome se prodaja jela i pića vrši preko šaltera i sl.;
- ugostiteljskom objektu (kiosk), i
- ugostiteljskom objektu koji nije namenjen za prodaju duvanskih proizvoda.

Prema članu 3. navedenog pravilnika, **hjumidor može da se postavi i u maloprodajnom objektu u kome se obavlja delatnost:**

- trgovina na malo proizvodima od duvana;
- ostala trgovina na malo hranom, pićima i duvanom u specijalizovanim prodavnicama, osim u maloprodajnom objektu u kome se prodaja duvanskih proizvoda obavlja kroz šalter i sličnom maloprodajnom objektu (kiosk).

^{*} "Sl. glasnik RS", br. 101/05, 90/07, 95/10, 36/11, 93/12, 108/13, 95/18, 91/19.

Svaki promet duvanskih proizvoda preko hjumidora mora se evidentirati preko fiskalne kase, s tim što način evidentiranja prometa u fiskalnoj kasi zavisi od toga da li je lice koje je dobilo dozvolu za promet duvanskih proizvoda na malo postavilo posebnu vitrinu u sopstvenom maloprodajnom ili ugostiteljskom objektu, ili su postavljeni u tuđem maloprodajnom ili ugostiteljskom objektu.

Trgovci na malo koji postavljaju hjumidor u sopstvenom maloprodajnom objektu za koji su dobili dozvolu za obavljanje prometa duvanskih proizvoda, svaki ostvareni pojedinačni promet, pa i promet duvanskih proizvoda koji se čuvaju u hjumidoru, evidentiraju preko iste fiskalne kase.

Ukoliko u sopstvenom maloprodajnom ili ugostiteljskom objektu postoje dva ili više hjumidora, evidentiranje prometa sa svih postavljenih hjumidora takođe se evidentira preko iste fiskalne kase zajedno sa ostalim prometom u tom maloprodajnom, odnosno ugostiteljskom objektu.

U slučaju kada lice koje ima dozvolu Uprave za duvan za trgovinu na malo preko hjumidora, ne raspolaže sa svojim hjumidorima već u sopstvenim maloprodajnim ili ugostiteljskim objektima postavlja hjumidore koje je dobilo na korišćenje sa ili bez naknade, promet duvanskih proizvoda sa tih hjumidora može, takođe, da evidentira preko iste fiskalne kase preko koje se evidentira ostali promet robe na malo u tom objektu.

U praksi postoje slučajevi da lica koja se bave trgovinom na malo duvanskim proizvodima raspolažu sa hjumidorom (u vlasništvu ili u zakupu) a **nemaju sopstveni maloprodajni objekat** za prodaju duvanskih proizvoda.

U ovim slučajevima lice koje postavlja hjumidor mora imati instaliranu posebnu kasu preko koje će se evidentirati promet duvanskih proizvoda preko hjumidora. U ovim slučajevima, promet duvanskih proizvoda preko hjumidora ne može se evidentirati preko iste fiskalne kase instalirane za promet proizvoda vlasnika maloprodajnog objekta u kome je postavljen hjumidor.

U slučaju da je lice koje raspolaže hjumidorima postavilo više hjumidora u jednom maloprodajnom ili ugostiteljskom objektu, može evidentirati promet duvanskih proizvoda sa tih hjumidora preko jedne posebne kase koju instalira u tuđem maloprodajnom, odnosno ugostiteljskom objektu.

- **Evidentiranje ostvarenog prometa usluga IZDAVANJA STAMBENOG I DRUGOG PROSTORA U ZAKUP kada se zakupnina plaća mesečno uplatom preko tekućeg računa**

Ostvareni promet od izdavanja stambenog i drugog prostora u zakup fizičkim licima, Zakonom o fiskalnim kasama a ni Uredbom o oslobađanju od obaveze evidentiranja nije izuzet od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, te su stoga **pravna lica i preduzetnici koji vrše usluge izdavanja stambenog i poslovnog prostora u zakup fizičkim licima dužna da svaki pojedinačni ostvareni promet evidentiraju preko fiskalne kase.**

Međutim, kod ovih usluga naplata zakupnine od fizičkih lica skoro u svim slučajevima vrši se tako što se ugovor o zakupu definiše da zakupac zakupninu plaća svakog meseca, najčešće do petog u mesecu za protekli mesec i to uplatom na tekući račun zakupodavca, tako da zakupodavac uopšte ne dolazi u dodir sa zakupcem - fizičkim licem. Postavilo se pitanje: *na koji način izvršiti obavezu evidentiranja ovog prometa koja podrazumeva i obavezno izdavanje fiskalnog isečka fizičkom licu kada zakupodavac uopšte ne dolazi u kontakt sa zakupcem fizičkim licem?*

Ministarstvo finansija, svojim mišljenjem broj 430-00-0302/2010-04 od 2.12.2010. godine, zauzelo je stav da u ovakvim specifičnim slučajevima zakupodavac **nije dužan** da evidentira ostvareni promet od izdavanja poslovnog prostora u zakup, s obzirom da ne dolazi u dodir sa zakupcem.

● **Prodaja proizvoda uz davanja POKLON PROIZVODA**

U slučaju prodaje proizvoda uz davanja poklon proizvoda, **obaveza evidentiranja postoji samo za promet proizvoda koji se naplaćuje**. U praksi je čest slučaj organizovanja akcija prodaje, pri čemu se **kupcu koji kupi dva ili više proizvoda daju jedan ili više proizvoda besplatno**. U ovakvim slučajevima **obaveza evidentiranja postoji samo za proizvode koji se naplaćuju**. O tome prenosimo izvod iz službenog mišljenja broj 430-00-00110/2008-04 od 30.04.2008. godine:

"Prema tome, prilikom organizovanja akcije u maloprodajnim objektima, u kojoj se kupcu od tri izabrana artikla iz asortimana naplaćuju dva po važećim maloprodajnim cenama, a jedan artikal je poklon kupcu, privredni subjekt je dužan da evidentira promet dobara preko fiskalne kase za one artikle koji se naplaćuju po važećim maloprodajnim cenama, a za artikle koji se poklanjaju kupcu privredni subjekt nije u obavezi da evidentira takvo davanje preko fiskalne kase, s obzirom da ne postoji naknada za preuzeta dobra."

6. Pregled službenih mišljenja Ministarstva finansija po pitanju evidentiranja prometa preko fiskalne kase

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
01 - Poljoprivredna proizvodnja, lov i prateće uslužne delatnosti				
1.	Kada Poljoprivredna škola, koja je registrovala poljoprivredno gazdinstvo koje se nalazi u aktivnom statusu vrši prodaju proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na montažnoj tezgi u okviru školskog dvorišta, a koje učenici škole proizvode u okviru praktične nastave u plasteniku i voćnjaku u okviru školskog dvorišta , nije u obavezi da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase	011-00-01013/2019-04 od 3.12.2019.	NE	u ovom broju, na str. 140
01.70 - Lov, traperstvo i odgovarajuće uslužne delatnosti				
2.	Promet dobara (divljač) od strane Lovačkog udruženja svojim članovima - fizičkim licima (u okviru delatnosti iz grupe 01.70 - <i>Lov, traperstvo i odgovarajuće uslužne delatnosti</i>)	430-00-00273/2010-04 od 5.11.2010.	DA	2/2011, str. 77
18 - Štampanje				
3.	Usluga štampanja pravnim licima i preduzetnicima	430-00-00270/2010-04 od 28.10.2010.	NE	12/2010, str. 108
	Usluga štampanja fizičkim licima		DA	
4.	Usluge štampe i izrade reklame isključivo drugim privrednim subjektima (pravnim licima i preduzetnicima)	430-00-00048/2012-04 od 12.03.2012.	NE	4/2012, str. 120
	Usluge štampe i izrade reklame fizičkim licima		DA	
10.91 - Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje				
5.	Promet dobara (stočna hrana) koji vrši privredni subjekt koji se bavi proizvodnjom i prodajom stočne hrane fizičkim licima uz odloženo plaćanje	430-00-00386/2011-04 od 5.08.2011.	DA	9/2011, str. 60
35.30 - Snaževanje parom i klimatizacija				
6.	Usluga klimatizacije prostora vlasnicima nepokretnosti u objektu privrednog subjekta u okviru sporedne delatnosti (35.30 - <i>Snaževanje parom i klimatizacija</i>)	011-00-000297/2019-04 od 20.05.2019.	DA	7/2019, str. 127
45.20 - Održavanje i popravka motornih vozila				
7.	Preduzetnik koji vodi poslovne knjige, odnosno preduzetnik koji nije paušalno oporezovan i koji nije u sistemu PDV-a dužan je da svaki pojedinačno ostvaren promet pružanjem navedenih usluga evidentira preko fiskalne kase.	430-00-00503/2019-04 od 10.10.2019.	DA	12/2019, str. 100
	Obavezu evidentiranja prometa preko fiskalne kase nemaju preduzetnici koji porez na prihode od samostalne delatnosti plaćaju po osnovu rešenja nadležnog poreskog organa (paušalno oporezovani preduzetnici) i koji nisu u sistemu PDV-a		NE	

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
46.46 - Trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima				
8.	Lice čija je osnovna delatnost trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima , nije izuzeto od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase. Promet koji privredni subjekt ostvari prodajom dobara fizičkim licima u okviru navedene delatnosti	430-00-00483/2011-04 od 3.11.2011.	DA	12/2011, str. 99
	Kada privredni subjekt , na osnovu Odluke o prodaji dela nepokretnosti fizičkom licu, vrši prodaju nepokretnosti koja se vodi kao stalna imovina , odnosno osnovno sredstvo, fizičkom licu		NE	
46.71 - Trgovina na veliko čvrstim, tečnim i gasovitim gorivima i sličnim proizvodima				
9.	Prodaja dobara (nafte i naftnih derivata) , fizičkim i pravnim licima, kao i preduzetnicima	430-00-00312/2016-04 od 23.09.2016.	DA	videti u "Ekspert"-u
	Kada privredni subjekt iz svog maloprodajnog objekta uzima dobra (naftu i naftne derivate) u poslovne svrhe , odnosno u cilju obavljanja delatnosti		NE	
10.	Promet koji privredni subjekt ostvari prodajom dobara (nafte i naftnih derivata), fizičkim licima i drugim privrednim subjektima , bez obzira da li se naplata vrši gotovinski ili bezgotovinskom uplatom na račun privrednog subjekta koji se bavi prometom dobara (nafte i naftnih derivata) na malo	430-00-163/2018-04 od 6.09.2018.	DA	10/2018, str. 84
	Kada privredni subjekt iz svog maloprodajnog objekta , u konkretnom slučaju pumpe, uzima dobra (naftu i naftne derivate) u poslovne svrhe , odnosno u cilju obavljanja delatnosti		NE	
47 - Trgovina na malo				
11.	Kada privredni subjekt ostvaruje promet pružanjem usluge posredovanja između studenata i DOBA fakulteta iz Maribora putem interneta, odnosno u ime DOBA fakulteta iz Maribora prima elektronske prijave za studiranje, naplaćuje školarinu i dozvoljava pristup portalu sa koga se koriste edukativni materijali	430-00-00570/2010-04 od 23.01.2012.	NE	videti u "Ekspert"-u
47.91 - Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta				
12.	Prodaja časopisa fizičkim licima putem preplate na teritoriji RS pri čemu se navedeni časopisi isključivo dostavljaju putem pošte (delatnost iz grupe delatnosti 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>)	413-00-00286/2012-04 od 20.06.2012.	NE	7/2012, str. 108
13.	Kada privredni subjekt pruža usluge fizičkim licima elektronskim putem (e-trgovina) (delatnost 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>)	430-00-00482/2009-04 od 7.11.2011.	NE	12/2011, str. 100

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
14.	Promet u okviru delatnosti 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>	430-00-208/2011-04 od 29.04.2011.	NE	videti u "Ekspert"-u
15.	Privredni subjekt (pravno lice i preduzetnik) koji vrši prodaju dobara posredstvom interneta u okviru delatnosti 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i> , pri čemu se isporuka dobara vrši preko privrednih subjekata čija delatnost spada u oblast delatnosti 53 - <i>Poštanske aktivnosti</i> , odnosno putem brze pošte, City Express-a, pouzećem i slično	430-00-00447/2011-04 od 2.06.2011.	NE	7/2011, str. 79
16.	Privredni subjekt (pravno lice i preduzetnik) koji vrši prodaju dobara posredstvom interneta u okviru delatnosti 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i> , pri čemu se isporuka dobara vrši preko privrednih subjekata čija delatnost spada u oblast delatnosti 53 - <i>Poštanske aktivnosti</i> , odnosno putem Pošte, Post express-a ili neke druge registrovane kurirske službe	011-00-00315/2018-04 od 28.05.2018.	NE	11/18, str. 144.
17.	Privredni subjekt koji prodaje dobra (elektronsku i telekomunikacionu opremu, kao i opremu za računare) posredstvom pošte ili preko interneta fizičkim licima, u okviru delatnosti iz grupe 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i> , Klasifikacije delatnosti, pri čemu se navedena dobra uvoze isključivo u količini navedenoj u elektronski primljenoj narudžbini fizičkog lica	430-00-00021/2012-04 od 25.01.2013.	NE	videti u "Ekspert"-u
18.	Privredni subjekt koji, u okviru delatnosti 47.91 (<i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>) vrši on-line prodaju, odnosno prodaju preko interneta, pri čemu kupci ne dolaze u maloprodajni objekat, već im se roba isporučuje preko privrednih subjekata čija delatnost spada u oblast delatnosti 53 (Poštanske aktivnosti) odnosno putem Pošte, Post express-a ili neke druge registrovane kurirske službe	430-00-00225/2019-04 od 9.05.2019.	NE	7/2019 str. 128
19.	Prodaja robe posredstvom pošte, interneta, telefona ili putem kataloge prodaje u okviru pretežne delatnosti 47.91 - <i>Trgovina na malo poštom ili preko interneta</i>	430-00-143/2011-04 od 23.03.2011.	NE	5/2011, str. 94

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
20.	<p>Privredni subjekt koji je, kao pretežnu delatnost, registrovao delatnost 63.12 - <i>Veb portali</i>, u čijem je osnivačkom aktu predviđeno da će se baviti i delatnostima 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i> i 45.32 - <i>Trgovina na malo delovima i opremom za motorna vozila</i> iz Klasifikacije delatnosti, a koji prodaje robe (auto guma) ne vrši iz maloprodajnih objekata, već tako što prima porudžbine preko veb portala i robu isporučuje preko angažovanih kurirskih službi (pošte, DHL, AKS i sl.), pri čemu se plaćanje robe vrši pouzećem ili uplatom na račun prodavca</p> <p>Međutim, prilikom obavljanja delatnosti 45.32 - <i>Trgovina na malo delovima i opremom za motorna vozila</i> postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase</p>	430-00-00005/2013-04 od 10.12.2014.	NE	2/2015, str. 89
			DA	
21.	<p>Ukoliko privredni subjekt obavlja i delatnost iz grupe delatnosti 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>, odnosno vrši on-line prodaju robe iz svog proizvodnog programa pravnim licima, preduzetnicima i fizičkim licima, bez obzira na način isporuke, dužan je da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, bez obzira na način plaćanja (gotovina, ček ili kartica), s obzirom da dolazi u direktan kontakt sa <i>on-line</i> kupcima, bilo kroz dostavu, montiranje nameštaja i sl. ili na bilo koji drugi način</p>	430-00-00290/2011-04 od 3.06.2011.	DA	8/2011, str. 94
22.	<p>Prodaja robe putem interneta kada privredni subjekt "A" iz centralnog skladišta iz inostranstva vrši uvoz robe, pri čemu maloprodaja privrednog subjekta "A" nema dodirnih tačaka sa kupcima, već privredni subjekt "A" samostalno vrši isporuku dobara do krajnjih kupaca (delatnost 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>)</p>	011-00-01422/2015-04 od 1.06.2018.	DA	8/2018, str. 124
23.	<p>U slučaju prodaje robe putem interneta, pri čemu se plaćanje vrši putem telekomunikacione usluge <i>PlatiMo</i> (plaćanje robe i usluga putem mobilnog telefona), promet koji privredni subjekt ostvari prometom dobara, odnosno usluga fizičkim licima na gore naveden način, nije u obavezi da evidentira preko fiskalne kase, s obzirom da su lica koja obavljaju delatnost 47.91 - <i>Trgovina na malo posredstvom pošte ili interneta</i>, oslobođena obaveze evidentiranja svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase</p>	430-00-00023/2012-04 od 29.02.2012.	NE	4/2012, str. 57

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
23a	Lice koje vrši promet u maloprodajnom objektu (npr. trgovina robom široke potrošnje), u kome kupac može da kupi robu na licu mesta ili da je naruči telefonom, pri čemu se roba naručena telefonom dostavlja poštom ili putem kurirske službe a plaćanje putem telekomunikacione usluge PlatiMo	430-00-00023/2012-04 od 29.02.2012.	DA	4/2012, str. 57
23b	Ukoliko se kupovina robe vrši direktno na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica) , u slučaju kada se za prodaju iste vrši slanje platnog naloga na mobilni telefon korisnika kroz <i>Web PlatiMo</i> aplikaciju koja je instalirana na računaru sa internet konekcijom na samom prodajnom mestu, odnosno plaćanje robe se vrši putem telekomunikacione usluge <i>PlatiMo</i> , lice koje vrši prodaju dobara na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica)	430-00-00023/2012-04 od 29.02.2012.	DA	4/2012, str. 57
23c	Kada se kupovina robe vrši direktno na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica) , i to u slučaju kada se za prodaju iste vrši slanje platnog naloga na mobilni telefon korisnika kroz POS uređaj koji je povezan sa <i>PlatiMo</i> sistemom, lice koje vrši prodaju dobara na prodajnom mestu (kiosk, prodavnica)	430-00-00023/2012-04 od 29.02.2012.	DA	4/2012, str. 57
24.	Prodaja dobara (robe široke potrošnje) preko sindikata iz putujućih prodavnica (službenog teretnog vozila) fizičkim licima u okviru grupe 47.99 (<i>Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca: - prodaja preko automata, prodaja preko putujućih prodavaca - ulična prodaja sladoleda, lozova, kokica i štampe - kolporter</i>)	430-00-00252/2010-04 od 19.10.2010.	DA	videti u "Ekspert"-u
25.	Prodaja napitaka (kafe, čaja i tople čokolade) fizičkim licima iz automata koji se nalazi na pokretnim kolicima i koji u sebi ima brojčanik za evidentiranje broja prodatih napitaka a naplatu i posluživanje kupaca vrši zaposleno lice (ne spada u delatnosti koje su okviru grupe 47.99 - <i>Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca: - prodaja preko automata, prodaja preko putujućih prodavaca - ulična prodaja sladoleda, lozova, kokica i štampe - kolporter</i> , izuzete od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase)	430-00-00267/2010-04 od 27.10.2010.	DA	12/2010, str. 107
26.	Prodaja napitaka preko mašine/aparata , koji se nalazi u okviru maloprodajnog objekta - ispred kasa i prodajnog asortimana maloprodajnog objekta, pri čemu se naplata napitaka vrši ubacivanjem novca u aparat (Delatnosti 47.99 - <i>Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca; prodaja preko automata, prodaja preko putujućih prodavaca, ulična prodaja sladoleda, lozova, kokica i štampe - kolporter</i>)	011-00-00076/2017-04 od 12.06.2018.	NE	8/2018, str. 122

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
27.	Prodaja robe putem prezentacije i isporuka iste na adresu kupca (nije svrstano u okviru pretežne delatnosti 47.99 - <i>Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgji i pijaca</i>)	430-00-151/2011-04 od 28.03.2011.	DA	5/2011, str. 93
51.10 - Vazdušni prevoz putnika				
28.	Prodaja avio karata kada je privredno društvo sertifikovani IATA agent za prodaju avio karata (delatnost 51.10 - <i>Vazdušni prevoz putnika</i>)	430-00-00112/2011-04 od 7.03.2011.	NE	7/2011, str. 78
29.	Prodaja robe u vazduhoplovima koji saobraćaju u međunarodnom vazdušnom prostoru , i to od strane pravnog lica koje je angažovano od strane avio kompanije	011-00-00555/2019-04 od 17.07.2019.	NE	10/19, str. 70
52.21 - Uslužne delatnosti u oblasti kopnenog saobraćaja				
30.	Prodaja elektronskih dopuna putem platnih terminala koji su povezani sa centralnim serverom Direkcije za javni prevoz Grada Beograda (Delatnost 52.21 - <i>Uslužne delatnosti u oblasti kopnenog saobraćaja</i>)	430-00-00549/2011-04 od 28.12.2011.	NE	2/2012, str. 84
31.	Promet koji aerodrom ostvari naplatom i održavanjem parkirališta ili garaža, u okviru delatnosti 52.21 - <i>Uslužne delatnosti u kopnenom saobraćaju</i>	011-00-00237/2018-04 od 30.08.2018.	NE	11/18, str. 144.
32.	Promet koji privredni subjekt ostvari naplatom putarine , u okviru obavljanja delatnosti - 52.21 - <i>Uslužne delatnosti u kopnenom saobraćaju</i>	011-00-00620/2017-04 od 30.08.2018.	NE	11/18, str. 143.
	Privredni subjekt koji vrši prodaju Tag uređaja, preko koga se vrši plaćanje putarine, fizičkim licima		DA	
53 - Poštanske aktivnosti				
33.	Ukoliko privredni subjekt iz svog maloprodajnog objekta koji je specijalizovan za prodaju audio i video opreme vrši prodaju robe koja se nalazi u maloprodajnom objektu putem interneta, pri čemu dostavu vrši angažovanjem eksternih prevoznika koji su registrovani za delatnost transporta koja ne spada u oblast delatnosti 53 - Poštanske aktivnosti , odnosno dostavu ne vrši putem pošte, <i>Post express</i> -a ili neke druge registrovane kurirske službe	011-00-00960/2016-04 od 1.06.2018.	DA	8/2018, str. 125
55.232 - Turistički smeštaj u domaćoj radinosti				
34.	Promet koji ostvari agencija za vođenje poslovnih knjiga obračunavanjem zastupničke provizije (posredovanje pri naplati boravišne takse) u ime fizičkih lica koja se bave delatnošću 55232 - <i>Turistički smeštaj u domaćoj radinosti</i>	430-00-00222/2010-04 od 21.09.2010.	DA	10/2010, str. 126

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
56 - Delatnost pripremanja i posluživanja hrane i pića				
35.	Promet u slučaju kada osnovna škola u okviru svojih prostorija (kiosk) pruža uslugu dopunske ishrane učenicima škole koji se ne hrane u školskoj kuhinji	430-00-00025/2011-04 od 18.02.2011.	DA	4/2011, str. 92
61 - Telekomunikacije				
36.	Privredni subjekt koji se bavi delatnostima u okviru grane delatnosti 61 - <i>Telekomunikacije</i> u koju spada i delatnost bežične komunikacije, odnosno pruža telekomunikacione usluge teleasistencije u toku 24 sata tokom cele godine , pri čemu u konkretnom slučaju usluga teleasistencije služi kao interfejs između interneta i naprednih telekomunikacionih servisa i krajnjih korisnika , koji iz raznih razloga nisu u stanju da se direktno njima služe	430-00-00214/2012-04 od 3.07.2012.	NE	8/2012, str. 82
37.	Prodaja pretplatničkih paketa internet usluge sa pripadajućim telekomunikacionim uređajima , u okviru grane delatnosti 61 - <i>Telekomunikacije</i> , pravnim i fizičkim licima	430-00-00271/2010-04 od 28.10.2010.	NE	12/2010, str. 109
38.	Promet koji privredni subjekt ostvari prodajom paketa telekomunikacionih usluga sa pripadajućim telekomunikacionim uređajem (mobilnim telefonom) , u okviru delatnosti 61 - <i>Telekomunikacije</i> - koja obuhvata i aktivnosti kojima se pružaju telekomunikacione i srodne usluge, tj. svako emitovanje, prenos ili prijem poruka (govor, zvuk, tekst, slika ili podaci) u vidu signala, korišćenjem žičanih, radio, optičkih ili drugih elektromagnetskih sistema	011-00-00097/2017-04 od 28.02.2017.	NE	5/2017, str. 73
	Promet koji privredni subjekt ostvari prometom dobara, u konkretnom slučaju prodajom telekomunikacionog uređaja (mobilnog telefona) van paketa telekomunikacionih usluga , a u okviru navedene oblasti delatnosti		DA	
66 - Pomoćne delatnosti u pružanju finansijskih usluga i osiguranju				
39.	Prodaja karata - ulaznica za sportske i kulturne manifestacije, kao i za prevoz do istih u ime organizatora navedenih manifestacija, koju vrši privredni subjekt čija je pretežna delatnost 66.12 - <i>Menjački poslovi</i>	143-484-11-00079/2012-04 od 21.03.2012.	NE	8/2012, str. 85
39a	Kada lice pored svoje pretežne delatnosti, za račun mobilnih operatera, vrši uslugu prodaje elektronskih dopuna mobilnih telefona preko terminala mobilnih operatera (delatnosti 61 - <i>Telekomunikacije</i>)	143-484-11-00079/2012-04 od 21.03.2012.	NE	8/2012, str. 85

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
39b	Lice koje ostvaruje promet prodajom pripejd brojeva sa određenim iznosom kredita	143-484-11-00079/2012-04 od 21.03.2012.	DA	8/2012, str. 85
68.10 - Kupovina i prodaja vlastitih nekretnina				
40.	Prodaja stanova fizičkim licima	430-00-00212/2012-04 od 6.07.2012.	DA	videti u "Ekspert"-u
68.2 - Iznajmljivanje vlastitih ili iznajmljenih nekretnina i upravljanje njima				
41.	Izdavanje u zakup poslovnog i stambenog prostora pravnim i fizičkim licima i preduzetnicima	430-00-0302/2010-04 od 2.12.2010.	NE	2/2011, str. 79
	Kada pravno lice kao zakupodavac vrši uslugu izdavanja u zakup stambenog prostora fizičkim licima, takođe nema obavezu da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, imajući u vidu da se pomenuta usluga vrši na osnovu zaključenog ugovora o zakupu kojim je već utvrđena dinamika plaćanja navedene usluge (npr. do 5-og u mesecu za prethodni mesec), i da zakupac plaćanje mesečne zakupnine vrši uplatom na tekući račun pravnog lica, pri čemu, ne dolazi u neposredni kontakt sa zakupodavcem.		NE	
42.	Izdavanje u zakup stanova zaposlenima od strane privrednog subjekta koji je vlasnik stanova, pri čemu se naplata zakupnine vrši putem obustave od zarade zaposlenog	430-00-0530/2011-04 od 30.11.2011.	NE	videti u "Ekspert"-u
43.	Iznajmljivanje fizičkim licima prostora, opredeljenog kao parking prostor, za prodaju polovne robe	430-00-00170/2014-04 od 21.10.2014.	DA	videti u "Ekspert"-u
69 - Pravni i računovodstveni poslovi				
44.	Lice koje fizičkim licima pruža knjigovodstvene usluge, kao i usluge procene rizika radnih mesta i bezbednosti na radu privrednim subjektima	430-00-00063/2019-04 od 26.02.2019.	DA	5/2019, str. 139
45.	Kada se knjigovodstvene usluge, kao i usluge procene rizika radnih mesta i bezbednosti na radu pružaju drugim privrednim subjektima (pravnim licima i preduzetnicima) i fizičkim licima koja su obveznici PDV i obveznici su poreza na prihode od samostalne delatnosti, pružalac navedene usluge tako ostvaren promet nije dužan da evidentira preko fiskalne kase		NE	
69.10 - Pravni poslovi izuzev aktivnosti javnih beležnika i izvršitelja				
46.	Usluge posredovanja od strane fizičkog lica koje ima dozvolu za obavljanje delatnosti posredovanja u rešavanju sporova (69.10 - Pravni poslovi izuzev aktivnosti javnih beležnika i izvršitelja)	011-00-00656/2016-04 od 23.09.2016.	NE	11/2016, str. 113

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
47.	Kada se pravne usluge prilikom sprovođenja izvršnih postupaka pružaju privrednim subjektima (izvršnim poveriocima) (delatnost 69.10 - <i>Pravni poslovi izuzev aktivnosti javnih beležnika i izvršitelja</i>)	011-00-1099/2014-04 od 21.10.2014.	NE	11/2011, str. 46
47a	Izvršitelj koji pruža pravne usluge fizičkim licima (izvršnim poveriocima) prilikom sprovođenja izvršnih postupaka.	011-00-1099/2014-04 od 21.10.2014.	DA	11/2011, str. 46
47b	Predujam koji izvršitelj primi od fizičkog lica (izvršnog poverioca) za pravne usluge izvršitelja	011-00-1099/2014-04 od 21.10.2014.	NE	11/2011, str. 46
71.1 - Arhitektonske i inženjerske delatnosti i tehničko savetovanje				
48.	Usluge projektovanja fizičkim licima	430-00-00235/2010-04 od 17.09.2010.	DA	10/2010, str. 124
	Usluge projektovanja pravnim licima i preduzeticima (delatnosti 71.1 - <i>Arhitektonske i inženjerske delatnosti i tehničko savetovanje</i>)		NE	
72.1 - Istraživanje i eksperimentarni razvoj u prirodnim i tehničko-tehnološkim naukama				
49.	Prodaja proizvoda (od poludragog kamena obrađenog novim inovacionim tehnologijama i dr.) iz izložbeno-prodajnog prostora u sastavu privrednog subjekta koji obavlja delatnost iz grane delatnosti 72.1 - <i>Istraživanje i eksperimentalni razvoj u prirodnim i tehničko-tehnološkim naukama</i>	430-00-00030/2011-04 od 16.02.2011.	DA	4/2011, str. 93
77.1 - Iznajmljivanje i lizing motornih vozila				
50.	Privredno društvo koje pruža usluge iznajmljivanja vozila - rent a car, usluge tehničkog pregleda i servisiranja fizičkim licima	430-00-00103/2011-04 od 28.02.2011.	DA	6/2011, str. 87
50a	Obaveza evidentiranja svakog pojedinačnog ostvarenog prometa preko fiskalne kase postoji i u slučaju kada se usluge iznajmljivanja vozila pružaju fizičkom licu, a naknadu za pružene usluge snosi pravno lice, odnosno preduzetnik	430-00-00103/2011-04 od 28.02.2011.	DA	6/2011, str. 87
50b	Promet koji privredni subjekt ostvari pružanjem usluga iznajmljivanja vozila pravnim licima i preduzeticima nije dužan da evidentira preko fiskalne kase, pa shodno tome privredni subjekt koji troškove nastale korišćenjem navedenih usluga, prefakturise drugom pravnom licu, odnosno preduzetniku nije dužan da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase	430-00-00103/2011-04 od 28.02.2011.	NE	6/2011, str. 87

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
51.	Privredno društvo koje, pored pružanja konsultantskih usluga, obavlja i uslugu iznajmljivanja putničkog automobila (koji je osnovno sredstvo tog privrednog društva) pravnim licima , taj promet nije u obavezi da evidentira preko fiskalne kase	011-00-00039/2015-04 od 14.04.2015.	NE	6/2015, str. 66
	Međutim, ako privredno društvo pruža uslugu iznajmljivanja putničkog automobila fizičkim licima , tako ostvareni promet evidentira se preko fiskalne kase, s obzirom da za navedenu uslugu koja se pruža fizičkim licima nije propisano izuzimanje od obaveze evidentiranja preko fiskalne kase		DA	
52.	Pružanje usluge iznajmljivanja i lizinga automobila i lakih motornih vozila fizičkim licima, u okviru delatnosti 77.11 (<i>Iznajmljivanje i lizing automobila i lakih motornih vozila</i>)	011-00-00645/2018-04 od 6.12.2018.	DA	2/2019, str. 109
77.29 - Iznajmljivanje i lizing ostalih predmeta za ličnu upotrebu i upotrebu u domaćinstvu				
53.	Lice koje pruža usluge iznajmljivanja ženskih torbi, marama i drugih predmeta za ličnu upotrebu fizičkim licima, u okviru pretežne delatnosti 77.29 - <i>Iznajmljivanje i lizing ostalih predmeta za ličnu upotrebu i upotrebu u domaćinstvu</i>	430-00-00598/2011-04 od 31.01.2012.	DA	4/2012, str. 122
79 - Delatnost putničkih agencija, tur-operatora, usluge rezervacije i prateće aktivnosti				
54.	Posredovanje kod naplate turističkih usluga pravnim i fizičkim licima, pri čemu je pružalac usluge fizičko lice (<i>delatnost putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00284/2010-04 od 2.12.2010.	DA	2/2011, str. 78
55.	U slučaju kada Turistička agencija koja posluje kao ogranak Ustanove dečije odmaralište "Zlatibor" iz Užica, vrši uslugu upućivanja fizičkih lica u objekte Ustanove dečije odmaralište "Zlatibor" u Bečićima u Crnoj Gori, pri čemu fizičko lice korisnik turističke usluge plaćanje vrši na licu mesta u odmaralištu Ustanove dečije odmaralište "Zlatibor" u Bečićima (<i>delatnost putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	NE	2/2012, str. 85
55a	U slučaju kada korisnik turističke usluge u Turističkoj agenciji uplaćuje avans (kao potvrdu rezervacije) a ostatak od cene ugovorene turističke usluge plaća na licu mesta u odmaralištu Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" u Bečićima, mišljenja smo da se avansne uplate za ugovorene turističke aranžmane ne evidentiraju preko fiskalne kase u momentu prijema avansa, već da celokupan iznos turističke usluge evidentira pružalac usluge, u ovom slučaju Ustanova dečije odmaralište "ZLATIBOR" u Bečićima (<i>delatnost putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	NE	2/2012, str. 85

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
55b	Kada Turistička agencija vrši naplatu ugovorenih turističkih usluga fizičkim licima koje se pružaju u objektima Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" u Bečićima, tako ostvaren promet dužna je da evidentira preko fiskalne kase (delatnost <i>putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	DA	2/2012, str. 85
55c	Kada Turistička agencija upućuje organizovane grupe u objekat Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" u Bečićima, pri čemu po okončanju turističke usluge pružene fizičkom licu u okviru organizovane grupe , Ustanova dečije odmaralište "ZLATIBOR" u Bečićima u Turističkoj agenciji ispostavlja otpremnicu na osnovu koje Turistička agencija ispostavlja račun za bezgotovinsko plaćanje (fakturu) , mišljenja smo da Turistička agencija nije u obavezi da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, s obzirom da se ostvaren promet evidentira kod pružaoca usluge - Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" u Bečićima (delatnost <i>putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	NE	2/2012, str. 85
55d	Kada Turistička agencija koja posluje kao ogranak Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" iz Užica, vrši uslugu upućivanja fizičkih lica u objekte Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru, pri čemu fizičko lice korisnik turističke usluge plaćanje vrši na licu mesta u odmaralištu Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru, mišljenja smo da Turistička agencija nije u obavezi da izda fiskalni isečak, s obzirom da se evidentiranje prometa preko fiskalne kase vrši direktno kod pružaoca turističke usluge, u konkretnom slučaju u odmaralištu Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru (delatnost <i>putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	NE	2/2012, str. 85
55e	Kada Turistička agencija (ogranak) vrši naplatu ugovorenih turističkih usluga fizičkim licima koje se pružaju u objektima Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru, tako ostvaren promet dužna je da evidentira preko fiskalne kase (delatnost <i>putničkih agencija i turoperatora</i>)	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	DA	2/2012, str. 85

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
55f	Kada Turistička agencija upućuje organizovane grupe u objekat Ustanove dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru, pri čemu po okončanju turističke usluge pružene fizičkom licu u okviru organizovane grupe , Ustanova dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru Turističkoj agenciji ispostavlja otpremnicu na osnovu koje Turistička agencija ispostavlja račun za bezgotovinsko plaćanje (fakturu) , mišljenja smo da je Ustanova dečije odmaralište "ZLATIBOR" na Zlatiboru dužna da po pruženoj turističkoj usluzi evidentira svaki pojedinačno ostvaren promet preko fiskalne kase i u otpremnicu koja se dostavlja Turističkoj agenciji upiše i broj fiskalnog isečka kako bi Turistička agencija korisniku usluge izdala fakturu u skladu sa članom 12. stav 5. Zakona <i>(delatnost putničkih agencija i turoperatora)</i>	430-00-00481/2011-04 od 28.11.2011.	DA	2/2012, str. 85
56.	Kada Turistička agencija vrši uslugu obezbeđivanja hotelskog smeštaja fizičkim licima u zemlji i inostranstvu, odnosno u slučaju kada pravno lice plaća uslugu hotelskog smeštaja u zemlji i inostranstvu za službena putovanja svojih zaposlenih pri čemu pružalac usluge - Turistička agencija vrši naplatu navedene usluge pravnom licu ispostavljanjem fakture za bezgotovinsko plaćanje hotelskog smeštaja u zemlji ili inostranstvu , tako ostvaren promet Turistička agencija je dužna da evidentira preko fiskalne kase <i>(delatnost putničkih agencija i turoperatora)</i>	430-00-00049/2012-04 od 6.03.2012.	DA	4/2012, str. 121
57.	Obilazak Potpečke pećine (fizičkih lica) koji organizuje Turistička organizacija Užice <i>(delatnost putničkih agencija i turoperatora)</i>	430-00-000308/2011-04 od 13.10.2011.	NE	2/2012, str. 87
58.	Prodaja avio karata u okviru pretežne delatnosti 79.12 <i>(delatnost tur-operatora)</i>	430-00-00139/2011-04 od 21.03.2011.	NE	4/2011, str. 95
80.20 - Usluge sistema obezbeđenja				
59.	Privredni subjekt koji ostvaruje promet pružanjem usluge centralnog monitoringa (praćenje protivprovalnog sistema i obaveštavanje klijenata o aktiviranju protivprovalnog sistema), odnosno usluge iz grupe delatnosti 80.20 - Usluge sistema obezbeđenja, pravnim licima i preduzetnicima	430-00-00504/2011-04 od 11.11.2011.	NE	1/2012, str. 94
59a	Kada je u pitanju promet ostvaren pružanjem usluge centralnog monitoringa (praćenje protivprovalnog sistema i obaveštavanje klijenata o aktiviranju protivprovalnog sistema) iz grupe delatnosti 80.20 - Usluge sistema obezbeđenja, fizičkim licima	430-00-00504/2011-04 od 11.11.2011.	NE	1/2012, str. 94

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
81.21 - Usluge redovnog čišćenja zgrada				
60.	Privredni subjekt (pravno lice i preduzetnik) koji ostvaruje promet pružanjem usluga u okviru delatnosti 81.21 (Usluge redovnog čišćenja zgrada), 80.20 (Usluge sistema obezbeđenja), 81.10 (Usluge održavanja objekta), drugim pravnim licima i preduzetnicima , npr. Skupštini stanara, pri čemu na osnovu Ugovora zaključenog sa Skupštinom stanara vrši obračun na osnovu jedinstvene cene po m ² po osnovu spiska stanara i kvadraturi dobijenoj od Skupštine stanara, a ispostavlja jedinstveni račun - uplatnicu Skupštini stanara, kao drugom privrednom subjektu	430-00-00463/2011-04 od 4.11.2011.	NE	12/2011, str. 98
60a	Ukoliko privredni subjekt koji se bavi pružanjem napred navedenih usluga ima potpisan ugovor sa Skupštinom stanara o pružanju navedenih usluga stanarima zgrade pojedinačno i račun-uplatnice za pružene usluge se ispostavljaju fizičkim licima (stanarima zgrade prema spisku stanara i kvadraturi dobijenoj od Skupštine stanara), pri čemu je usluga redovnog čišćenja zgrada Uredbom izuzeta od obaveze evidentiranja prometa preko fiskalne kase, dužno je da prilikom pružanja usluge sistema obezbeđenja i usluge održavanja objekta fizičkim licima tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase	430-00-00463/2011-04 od 4.11.2011.	DA	12/2011, str. 98
60b	Kada se navedene usluge pružaju fizičkom licu, a naknadu za pružene usluge snosi pravno lice , i to nezavisno od načina plaćanja (gotovina, ček, kartica i bezgotovinsko plaćanje)	430-00-00463/2011-04 od 4.11.2011.	DA	12/2011, str. 98
81.3 - Usluge uređenja i održavanja okoline				
61.	Usluge JKP "Parking servisa" - delatnost održavanja javnih prostora za parkiranje	430-00-000366/2011-04 od 12.07.2011.	NE	9/2011, str. 59
85 - Obrazovanje				
62.	Lica koja obavljaju delatnost 80420 (<i>Obrazovanje odraslih i ostalo obrazovanje na drugom mestu nepomenuto</i>), odnosno delatnost 8559 (<i>Ostalo obrazovanje</i>)	430-00-00194/2010-04 od 27.09.2010.	NE	11/2010, str. 95
63.	Obuka fizičkih lica za servisere - mehaničare u okviru delatnosti iz oblasti 85 - <i>Obrazovanje</i>	430-00-00138/2012-04 od 25.01.2013.	NE	videti u "Ekspert"-u
64.	Obuka iz prve pomoći kandidatima za vozače koju organizuje i sprovodi Crveni krst u skladu sa propisima koji regulišu rad Crvenog krsta Srbije (delatnosti iz oblasti 85 - <i>Obrazovanje</i>)	430-00-00047/2012-04 od 25.01.2013.	NE	videti u "Ekspert"-u
65.	Usluge obrazovanja - Škola stranih jezika (delatnosti iz oblasti 85 - <i>Obrazovanje</i>)	430-00-00037/2011-04 od 14.02.2011.	NE	4/2011, str. 91

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
86 - Zdravstvene delatnosti - zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja				
66.	Evidentiranje prometa preko fiskalne kase u slučaju kada se pacijentima koji dolaze po uputu i za koje plaća RFZO , pružaju zdravstvene usluge (delatnost iz oblasti 86 - <i>Zdravstvene delatnosti</i>)	413-00-02284/2010-04 od 23.09.2010.	NE	11/2010, str. 94
67.	Zdravstvene usluge fizičkom licu koje se ne obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, već iz sredstava korisnika navedenih usluga (delatnost iz grane 86 - <i>Zdravstvene delatnosti - zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja</i>)	413-00-00149/2017-04 od 19.01.2018.	DA	2/2018, str. 112
68.	Kada Klinički centar Srbije pruža sporednu uslugu praktične obuke i edukacije lekara iz drugih zdravstvenih ustanova , u okviru delatnosti koja je svrstana u oblast 86 - <i>Zdravstvene delatnosti</i> , pri čemu se naknada za pomenute usluge naplaćuje od zdravstvenih ustanova koji svoje lekare šalju na obuku i edukaciju u Klinički centar Srbije	430-00-00249/2010-04 od 14.10.2010.	NE	12/2010, str. 107
	Kada Klinički centar Srbije pruža uslugu edukacije zainteresovanim fizičkim licima organizovanjem kurseva reanimacije, imobilisanja povređenog na ulici i sl.		DA	
87 - Socijalna zaštita sa smeštajem				
69.	Smeštaj starih lica (organizacija dnevnog boravka) i pružanje usluge svakodnevnog posluženja pića (čaj, sok, kafa i dr.) sa ili bez naknade (u okviru grupe delatnosti 87 - <i>Socijalna zaštita sa smeštajem</i> i grupe delatnosti 88 - <i>Socijalna zaštita bez smeštaja (Zdravstvene delatnosti)</i>)	338-00-00055/2010-04 od 2.12.2010.	NE	2/2011, str. 77
90 - Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti				
70.	Prodaja ulaznica za predavanja u okviru kulturne manifestacije "Beogradska nedelja dizajna" (delatnost 90.02 - <i>Druge umetničke delatnosti u okviru izvođačke delatnosti</i>)	413-00-204/2011-04 od 22.03.2011.	NE	5/2011, str. 95
71.	Usluge organizovanja i izvođenja koncerata, kulturno umetničkih događaja i prodaja unapred odštampanih ulaznica za navedene kulturne manifestacije (delatnost 90.01 - <i>Izvođačka umetnost</i>)	011-00-000369/2011-04 od 14.09.2011.	NE	10/2011, str. 88
72.	Usluga dostavljanja ulaznica na kućnu adresu posetiocima Opera Theatre MADLENIANUM, u okviru registrovane delatnosti koja je svrstana u oblast delatnosti 90 - <i>Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti</i>	413-00-02832/2010-04 od 1.10.2010.	NE	12/2010, str. 110

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
73.	Prodaja ulaznica u ime i za račun organizatora muzičkih ili sportskih manifestacija (delatnosti 90 - <i>Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti</i>)	11-00-01401/2014-04 od 24.03.2016.	NE	5/2016, str. 110
74.	Prodaja ulaznica u ime i za račun organizatora kulturnih ili sportskih događaja (delatnosti 90 - <i>Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti</i> , i 93 - <i>Sportske, zabavne i rekreativne delatnosti</i>)	011-00-00566/2016-04 od 29.07.2016.	NE	10/2016, str. 109
75.	Organizacija nastupa pevača, muzičara, glumaca i drugih izvođača na zahtev fizičkih lica (delatnost 90 - <i>Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti</i>)	430-00-00340/2010-04 od 11.01.2011.	NE	3/2011, str. 96
76.	Usluge edukacije i usavršavanja baletskih umetnika i pedagoga (delatnost 90 - <i>Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti</i>)	413-00-454/2011-04 od 8.06.2011.	NE	7/2011, str. 79
77.	Preduzeće za scenske delatnosti d.o.o. koje u okviru pretežne delatnosti iz oblasti 90 - <i>Stvaralačke, umetničke i zabavne delatnosti</i> , Klasifikacije delatnosti, vrši prodaju promotivnog materijala - umetničkih programa koji sadrže biografije izvođača i autora, tekstove izdavača o predstavi, reč reditelja o predstavi, fotografije kostima, scenografije i izvođača iz predstave i sadržinu predstave	413-00-00436/2013-04 od 19.09.2013.	NE	videti u "Ekspert"-u
91 - Delatnost biblioteka, arhiva, muzeja, galerija i zbirki i ostale kulturne delatnosti				
78.	Prodaja robe iz prodavnica (originalni delovi nošnje, čilimi, vez, keramika - posude, kopije srednjovekovnog nakita...) koje su u sastavu Etnografskog muzeja (91.02 - <i>Delatnost muzeja, galerija i zbirki</i>)	430-00-00022/2011-04 od 25.01.2011.	DA	videti u "Ekspert"-u
92 - Kockanje i klađenje				
79.	Državna lutrija Srbije koja obavlja delatnost 92.00 - <i>Kockanje i klađenje</i>	430-00-00277/2018-04 od 18.09.2018.	NE	11/2018, str. 139.
	Kada privredni subjekt, u ime i za račun priređivača igara na sreću - Državne lutrije Srbije, po osnovu ugovora sa Državnom lutrijom Srbije, prodaje klasične igre na sreću - instant lutrije fizičkim licima		NE	
93 - Sportske, zabavne i rekreativne delatnosti				
80.	Usluge streljačkog kluba koje spadaju u delatnost 93.12 - <i>Delatnosti sportskih klubova</i>	430-00-00194/2011-04 od 19.04.2011.	NE	6/2011, str. 87

Rb.	Opis	Broj i datum službenog mišljenja	OBAVEZA EVIDENTIRANJA prometa preko fiskalne kase	Časopis "PDV" broj:
1	2	3	4	5
Ostalo				
81.	Fizičko lice koje je u sistemu PDV-a, a koje nema status privrednog subjekta u skladu sa propisima kojima se uređuje upis u registar privrednih subjekata	430-00-00285/2018-04 od 1.11.2018.	NE	2/2019, str. 108
82.	Donacije kupaca u različitim novčanim iznosima koje se prikupljaju u maloprodajnim objektima, a koje bi društvo potom uplaćivalo na račun odabrane institucije	413-00-0048/2019-04 od 10.07.2019.	NE	10/2019, str. 71
83.	Privredni subjekt (obveznik PDV) koji prodaje dobra, odnosno pruža usluge dužan je da u momentu stvarne prodaje dobara, odnosno stvarnog pružanja usluga plaćenih jednonamenskim vrednosnim vaučerm, izda fiskalni isečak kojim se evidentira navedeni promet dobara, odnosno usluga sa iskazanim PDV	011-00-986/2019-04 od 20.12.2019. godine	DA	1/2020, str. 94
84.	Privredni subjekt, obveznik evidentiranja prometa preko fiskalne kase, koji izdaje (prodaje) jednonamenske vrednosne vaučere po utvrđenoj vrednosti naknade, za koji donosilac (kupac) u maloprodajnim objektima istog privrednog subjekta može kupovati robu do utvrđene vrednosti izdatog vaučera, nije dužan da prodaju jednonamenskih vrednosnih vaučera evidentira preko fiskalne kase , s obzirom da se preko fiskalne kase evidentira stvarna isporuka dobara, odnosno stvarno pružanje usluga		NE	

PRIMENA PROPISA O PDV-U

1. Podela prethodnog poreza i srazmerni poreski odbitak od 1. januara 2020. godine - način podele, način i postupak utvrđivanja srazmernog odbitka i način iskazivanja -

*Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 72/19), između ostalih, izvršena je izmena odredbe člana 30. Zakona o PDV-u koja uređuje obavezu podele prethodnog poreza i utvrđivanja srazmernog poreskog odbitka.**

Navedena izmena i dopuna zakona, koja se **primenjuje od 1. januara 2020. godine**, odnosi se pre svega na način utvrđivanja srazmernog poreskog odbitka, ali i na slučajeve kada obveznik nije dužan da izvrši podelu prethodnog poreza.

Nakon izmene i dopune zakona, a na osnovu ovlašćenja iz *Zakona o PDV-u*** ministar finansija doneo je novi **Pravilnik o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog odbitka** (u daljem tekstu: *Pravilnik o srazmernom odbitku*) kojim je bliže uređio način utvrđivanja i ispravke srazmernog odbitka u skladu sa izmenjenim odredbama *Zakona o PDV-u*, koji se takođe **primenjuje od 1. januara 2020. godine**. Novi pravilnik objavljen je u "Sl. glasniku RS", broj 96/19. Odredbom člana 8. novog pravilnika stavio je van snage dosadašnji *Pravilnik o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog odbitka* ("Sl. glasnik RS", broj 122/12).

Budući da je srazmerni odbitak u neposrednoj vezi sa obavezom podele prethodnog poreza, u tekstu koji sledi na celovit i detaljan način izložićemo obavezu podele prethodnog poreza, način te podele i utvrđivanje i iskazivanje srazmernog poreskog odbitka u skladu sa odredbama izmenjenog člana 30. *Zakona o PDV-u* i novog *Pravilnika o srazmernom odbitku*.

* O ovoj i ostalim izmenama i dopunama *Zakona o PDV-u* pisali smo u broju 10/2019 časopisa "PDV", od 9. oktobra 2019. godine.

** "Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18, 72/19.

Pre nego što izložimo način i postupak podele prethodnog poreza i način i postupak utvrđivanja srazmernog odbitka, **nekoliko uvodnih napomena o pravu na odbitak prethodnog poreza.**

Prethodni porez u *Zakonu o PDV-u* (član 27.) definisan je kao **iznos PDV-a obračunat u prethodnoj fazi prometa ili plaćen prilikom uvoza, koji obveznik PDV-a može da odbije od PDV-a koji duguje.**

Iz date definicije prethodnog poreza može se zaključiti da svaki iznos PDV-a koji je zaračunat obvezniku od strane prethodnog učesnika u prometu, ili koji je platio prilikom uvoza, ne može biti prethodni porez. Da bi iznos PDV-a koji su obvezniku obračunali prethodni učesnici prometa ili koji je obveznik platio pri uvozu dobara imao tretman prethodnog poreza, **potrebno je ispuniti i dodatni uslov, a to je da taj PDV obveznik može da odbije od svog dugovnog PDV-a po osnovu izvršenog prometa dobara i usluga.** Obveznik može da koristi odbitak prethodnog poreza samo kada nabavljena dobra ili usluge koristi ili namerava da koristi u zakonom propisane svrhe.

Uslovi za ostvarivanje prava na odbitak prethodnog poreza propisani su članom 28. st. 1. i 2. *Zakona o PDV-u*, a st. 3. i 4. tog člana propisano je vreme odbitka prethodnog poreza, odnosno u kom poreskom periodu obveznik može da odbije prethodni porez od dugovane obaveze.

Kad govorimo o pojmu prethodnog poreza **važi pravilo:**

Svaki prethodno obračunati PDV - nije prethodni porez. Prethodno obračunati PDV koji obveznik može da odbije uvek je prethodni porez.

U skladu sa *Zakonom o PDV-u*, poreski obveznik može prethodno obračunati PDV da odbije, kao i prethodni porez:

- u celosti,
- delimično, ili ga
- uopšte ne može odbiti.

Obuhvat prava na odbitak prethodnog poreza zavisi od namene za koje se nabavljena dobra ili usluge koriste i od ispunjenja drugih propisanih uslova.

→ **Celokupni iznos prethodno obračunatog PDV-a obveznik može da odbije kao prethodni porez samo u slučaju kada ispunjava sve uslove propisane članom 28. Zakona o PDV-u** za odbitak prethodnog poreza i možemo ih označiti kao **suštinske (materijalne) prirode i formalne prirode.**

Suštinski (materijalni) uslov propisan je članom 28. stav 1. *Zakona o PDV-u*, prema kome pravo na odbitak prethodnog poreza obveznik može da ostvari ako dobra nabavljena u zemlji ili iz uvoza i primljene usluge koristi ili će ih koristiti za promet dobara i usluga:

- 1) koji je oporeziv PDV-om;
- 2) za koji, u skladu sa članom 24. *Zakona o PDV-u*, postoji oslobođenje od plaćanja PDV-a, sa pravom na odbitak prethodnog poreza;
- 3) koji je izvršen u inostranstvu ako bi za taj promet postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici.

Formalni uslov propisan je članom 28. stav 2. Zakona, prema kome pravo na odbitak prethodnog poreza obveznik može da ostvari ako poseduje:

- 1) račun, ili drugi dokument koji služi kao račun, izdat od strane drugog obveznika u prometu, o iznosu obračunatog prethodnog poreza, u skladu sa ovim zakonom;
- 2) dokument o izvršenom uvozu dobara, u kojem je iskazan prethodni porez, odnosno kojim se potvrđuje da je primalac ili uvoznik tako iskazani PDV platio prilikom uvoza.

→ **Delimičan (srazmeran) odbitak** prethodnog poreza poreski obveznik ostvaruje u slučaju kada nabavljena dobra i usluge istovremeno koristi za promet dobara i usluga za koje ne postoji pravo na odbitak i za promet dobara sa pravom na odbitak prethodnog poreza (član 30. *Zakona o PDV-u*), o kome detaljno pišemo u ovom tekstu.

→ **Obveznik uopšte nema pravo na odbitak** prethodno obračunatog PDV-a kada je to članom 29. *Zakona o PDV-u* izričito propisano, i to za određena dobra i usluge.

1.1. Delimično priznavanje poreskog odbitka - podela prethodnog poreza i srazmerni poreski odbitak

U praksi je čest slučaj da obveznici nabavljena dobra i primljene usluge koriste za obavljanje prometa koji obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza i za obavljanje prometa koji ne obezbeđuje to pravo. U tim slučajevima **obveznik je dužan da izvrši podelu prethodno obračunatog poreza na deo koji može da odbije i na deo koji ne može da odbije kao prethodni porez**. Reč je o delimičnom priznavanju prava na odbitak prethodnog poreza.

Do obaveze podele poreza u skladu sa zakonom dolazi u dva slučaja:

- 1) prethodni porez se mora podeliti ako obveznik obavlja oporezivi promet dobara i usluga, promet dobara i usluga koji je oslobođen od plaćanja PDV-a sa pravom na odbitak prethodnog poreza i promet dobara i usluga koji je oslobođen od plaćanja PDV-a bez prava na odbitak prethodnog poreza;

- 2) prethodni porez se mora podeliti kada obveznik obavlja promet dobara i usluga koji obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza ako pojedina dobra i primljene usluge koristi u neposlovne (lične svrhe).

Za ocenu da li neka ulazna isporuka dobara ili usluga služi za promet dobara koji obvezniku obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza (oporezivi promet, promet oslobođen sa pravom na odbitak i promet izvršen u inostranstvu koji obezbeđuje pravo na odbitak) merodavan je trenutak kada se dobro nabavlja, odnosno usluga koristi.

Podrazumeva se da obveznik može pristupiti podeli prethodnog poreza ako je prethodno ispunio sve propisane formalne uslove za priznavanje prava na odbitak prethodnog poreza (posedovanje propisno izdatog računa o nabavci dobara ili korišćenju usluga, odnosno carinskog dokumenta o uvozu dobara i obračunatom PDV-u pri nabavci odnosno uvozu).

Podela prethodnog poreza i utvrđivanje srazmernog odbitka od 1. januara 2020. godine uređena je:

- izmenjenim članom 30. Zakona o PDV-u, i
- Pravilnikom o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog poreskog odbitka ("Sl. glasnik RS", broj 96/19).

● **Kriterijumi za podelu prethodnog poreza**

U skladu sa članom 30. Zakona o PDV-u, **podela prethodnog poreza vrši se na osnovu dva kriterijuma:**

- 1) **stvarne upotrebe nabavljenih dobara i primljenih usluga i drugih ekonomskih kriterijuma;**
- 2) **učešća prometa dobara i usluga.**

Kriterijum stvarne upotrebe nabavljenih dobara i primljenih usluga i drugih ekonomskih kriterijuma je osnovni kriterijum za utvrđivanje da li se određeno dobro ili usluga koristi za promet dobara ili usluga, koji obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza, dok se kriterijum učešća prometa dobara i usluga koristi kao korektivni kriterijum za podelu prethodnog poreza, i to tek onda kada nije moguće podelu prethodnog poreza izvršiti na osnovu kriterijuma stvarne upotrebe dobara i drugih kriterijuma ekonomske povezanosti upotrebe dobara.

Naime, članom 30. stav 1. Zakona o PDV-u propisano je da, ako obveznik koristi isporučena ili uvezena dobra ili prima usluge, za potrebe svoje delatnosti, da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, kao i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, **dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji ima pravo i deo koji nema pravo da odbije od PDV-a koji duguje.**

Ako za pojedina isporučena ili uvezena dobra ili primljene usluge **obveznik ne može da izvrši podelu prethodnog poreza** na način iz prethodnog stava, a koje koristi za potrebe svoje delatnosti, da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, **može da odbije srazmerni deo prethodnog poreza koji odgovara učešću prometa dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza u koji nije uključen PDV, u ukupnom prometu u koji nije uključen PDV** (u daljem tekstu: srazmerni poreski odbitak).

1.1.1. Podela prethodnog poreza na osnovu kriterijuma stvarne upotrebe dobara i drugih ekonomskih kriterijuma upotrebe dobara

Koji su to kriterijumi ekonomske pripadnosti za podelu prethodnog poreza, Zakon o PDV-u, a ni podzakonski akt bliže ne uređuju, već je to **ostavljeno obvezniku PDV-a da sam te kriterijume utvrđuje**. Stoga je i veća odgovornost obveznika za izbor odgovarajućeg kriterijuma koji na najrealniji način odražava upotrebu dobara i primljenih usluga. U najvećem broju slučajeva obveznik na osnovu stvarne upotrebe dobara i primljenih usluga može da utvrdi da li će se primljeno dobro ili primljena usluga koristiti za obavljanje prometa za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza.

Pri tome, za ocenu da li se nabavljena dobra ili primljene usluge koriste za promet dobara koji obvezniku obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza (oporezivi promet, promet oslobođen sa pravom na odbitak i promet izvršen u inostranstvu koji obezbeđuje pravo na odbitak), **nije neophodna direktna veza između upotrebe dobra ili usluge i oporezivog prometa dobara i usluge, već se ta ocena može vršiti i na osnovu indirektno veze. Bitna je funkcionalna povezanost upotrebe dobara i primljenih usluga i prometa dobara i usluga.**

Na primer, proizvođačko preduzeće koje obavlja oporezivi promet prodaje proizvedenog dobra, ima pravo na odbitak prethodnog poreza po osnovu nabavke reprodukcioni materijala za proizvodnju svojih proizvoda, jer je nesumnjivo da reprodukcioni materijal služi za proizvodnju dobara. Međutim, proizvođačko preduzeće ima pravo na odbitak prethodnog poreza i po osnovu nabavke papira, hemijskih olovaka i sl. iako direktno ne služe za izradu proizvoda, ali su u funkciji te proizvodnje.

Za ilustraciju načina upotrebe kriterijuma upotrebe dobara pri oceni da li se nabavljena dobra ili pružene usluge koriste za namene koje obezbeđuju pravo na odbitak prethodnog poreza **navodimo nekoliko karakterističnih slučajeva za koje je i Ministarstvo finansija zauzelo svoj stav:**

→ **Obveznik PDV-a, uz ispunjenje ostalih propisanih uslova, ima pravo na odbitak prethodnog poreza po osnovu *zakupa aparata za vodu i isporuku vode zaposlenima*:**

"U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, obveznik PDV ima pravo na odbitak PDV obračunatog od strane prethodnog učesnika u prometu - obveznika PDV za promet usluge iznajmljivanja aparata za vodu za piće, uz koju, kao sporedan promet, isporučuje i boce vode, uz ispunjenje svih predviđenih uslova - da poseduje račun (ili drugi dokument koji služi kao račun) izdat u skladu sa Zakonom od strane prethodnog učesnika u prometu - obveznika PDV, kao i da nabavljenu uslugu (iznajmljivanje aparata) koristi za promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza (za promet koji je oporeziv PDV, promet za koji u skladu sa članom 24. Zakona postoji oslobođenje od plaćanja PDV ili promet koji je izvršen u inostranstvu, ako bi za taj promet postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici). Međutim, ako je obveznik PDV nabavku predmetne usluge evidentirao kao trošak reprezentacije u svojim poslovnim knjigama koje vodi u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i revizija, u tom slučaju, obveznik PDV, saglasno odredbi člana 29. stav 1. tačka 2) Zakona, nema pravo da PDV obračunat od strane prethodnog učesnika u prometu odbije kao prethodni porez."

(Izvod iz mišljenja MF broj 413-00-1068/2011-04 od 7.12.2011. godine).

→ **Obveznik PDV-a, uz ispunjenje ostalih propisanih u slova, ima pravo na odbitak prethodnog poreza po osnovu *nabavke dobara koja će poklanjati svojim kupcima radi pospešivanja prodaje svojih proizvoda*:**

"Saglasno navedenim zakonskim odredbama, obveznik PDV koji, na osnovu zaključenog ugovora o distribuciji dobara iz proizvodnog programa privrednog subjekta iz Makedonije, vrši oporezivi promet tih dobara na teritoriji Republike Srbije licima koja se bave ugostiteljskom i drugom delatnošću, i koji u cilju reklame i promocije privrednog subjekta iz Makedonije i njegovog proizvodnog programa, a samim tim i pospešivanja sopstvenog prometa, nabavlja košulje na kojima su izvezeni naziv i zaštitni znak privrednog subjekta iz Makedonije da bi ih podelio svojim kupcima - licima koja se bave ugostiteljskom delatnošću za potrebe zaposlenih u ugostiteljskim objektima, ima pravo da PDV obračunat od strane prethodnog učesnika u prometu - prodavca košulja, takođe obveznika PDV, odbije kao prethodni porez, s obzirom da predmetna dobra, prema našem mišljenju, obveznik PDV koristi za potrebe pospešivanja sopstvenog oporezivog prometa. Pored toga, za ostvarivanje prava na odbitak prethodnog poreza u ovom slučaju obveznik PDV mora da poseduje račun ili drugi dokument koji služi kao račun u kojem je iskazan obračunati PDV i koji je od strane obveznika PDV - prethodnog učesnika u prometu (prodavca košulja) izdat u skladu sa Zakonom.

Međutim, ako je obveznik PDV nabavku predmetnih dobara (košulja na kojima su izvezeni naziv i zaštitni znak privrednog subjekta iz Makedonije) evidentirao kao trošak reprezentacije u svojim poslovnim knjigama koje vodi u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i revizija, u tom slučaju obveznik PDV, saglasno odredbi člana 29. stav 1. tačka 2) Zakona, nema pravo da PDV obračunat od strane prethodnog učesnika u prometu - prodavca košulja odbije kao prethodni porez.

Pored toga napominjemo, u konkretnom slučaju besplatno davanje košulja na kojima su izvezeni naziv i zaštitni znak privrednog subjekta iz Makedonije u svrhu reklame i promocije ovog lica i njegovog proizvodnog programa, kao i pospešivanja prometa obveznika PDV koji daje predmetne košulje, ne smatra se prometom sa stanovišta ovog zakona."

(izvod iz mišljenja MF broj 413-00-1663/2010-04 od 22.2.2011. godine)

"U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, obveznik PDV koji nabavlja dobra - police i vitrine brendirane logotipom u cilju poklanjanja tih dobara kupcima proizvoda iz proizvodnog programa ovog obveznika PDV i izlaganja proizvoda i uzoraka proizvoda u maloprodajnim objektima kupaca, ima pravo da PDV obračunat od strane prethodnog učesnika u prometu - obveznika PDV, odnosno plaćen pri uvozu, odbije kao prethodni porez, uz ispunjenje svih propisanih uslova."

(izvod iz mišljenja MF broj 413-00-00647/2011-04 od 26.7.2011. godine)

→ Obveznik PDV-a, uz ispunjenje ostalih propisanih uslova, ima pravo na odbitak prethodnog poreza po osnovu *nabavke markica, vinjeta i drugih dobara za obeležavanje proizvoda namenjenih prodaji:*

"Pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje danom ispunjenja uslova iz st. 1-3. ovog člana (stav 4. člana 28. Zakona).

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, obveznik PDV, koji se bavi prometom lekova, ima pravo da, PDV obračunat od strane prethodnog učesnika u prometu - obveznika PDV za promet kontrolnih markica koje se lepe na spoljno pakovanje leka u skladu sa propisima kojima se uređuju lekovi i medicinska sredstva, odbije kao prethodni porez, s obzirom da kontrolne markice koristi za promet lekova (promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza), pod uslovom da poseduje račun ili drugi dokument koji služi kao račun izdat u skladu sa Zakonom."

(izvod iz mišljenja broj 413-00-00250/2011-04 od 11.4.2011. godine)

→ Obveznik PDV-a, uz ispunjenje ostalih propisanih uslova, ima pravo na odbitak prethodnog poreza po osnovu *primljenih ugostiteljskih i drugih usluga za potrebe učesnika seminara koji organizuje obveznik na prezentaciji svojih turističkih ponuda:*

"U skladu sa navedenim odredbama Zakona, kada obveznik PDV vrši prezentaciju turističke ponude predela izuzetnih odlika Ovčarsko - Kablarske klisure kojim upravlja, na taj način što, u ugostiteljskim objektima u kojima učesnicima obezbeđuje smeštaj, hranu i piće, organizuje seminare i prezentacije na kojima učestvuju strani i domaći novinari kao i strani i domaći turoperateri, obveznik PDV ima pravo da PDV obračunat od strane prethodnog učesnika u prometu - obveznika PDV za promet ugostiteljskih usluga odbije kao prethodni porez, uz ispunjenje predviđenih uslova - da poseduje propisanu dokumentaciju (račun obveznika PDV - pružaoca ugostiteljskih usluga izdat u skladu sa Zakonom, koji glasi na ime obveznika PDV), kao i da primljene usluge koristi ili da će ih koristiti za promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza, tj. za promet koji je oporeziv PDV, promet za koji u skladu sa članom 24. Zakona postoji oslobođenje od plaćanja PDV ili promet koji je izvršen u inostranstvu, ako bi za taj promet postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici."

(izvod iz mišljenja broj 413-00-3771/2010-04 od 22.2.2011. godine)

Međutim, u praksi postoje dobra koje se istovremeno koriste i za promet dobara za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza i za promet za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza. U ovakvim slučajevima obveznik je dužan da izvrši podelu prethodnog poreza i to na bazi najadekvatnijeg kriterijuma kako bi se obezbedilo osnovno načelo PDV-a da se porez plaća na dodatu vrednost, odnosno da ne dođe do kumulacije poreza ili dvostrukog oslobođenja.

Pravilna podela prethodnog poreza podrazumevala bi sledeći postupak:

Prvo, potrebno je utvrditi koja su to primljena dobra i primljene usluge koje, na osnovu kriterijuma stvarne upotrebe možemo u celini pripisati prometu dobara i usluga koji obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza ili prometu dobara i usluga koji ne obezbeđuje to pravo.

Primer:

Obveznik - poslovna banka, pored poslovanja u prometu novca i kapitala namerava da se bavi i uslugama iznajmljivanja sefova za čuvanje novca i dragocenosti. U oktobru vrši nabavku razne opreme (sefovi, nameštaj i dr.) koje će se isključivo koristiti za te namene. Iznajmljivanje sefova je oporeziva usluga i po tom osnovu obveznik ima pravo na odbitak prethodnog poreza. Pošto se nabavljena oprema koristi isključivo za oporezivi promet, obveznik može, a na osnovu kriterijuma stvarne upotrebe nameštaja, da odbije celokupan PDV obračunat pri nabavci opreme.

Ili drugi primer. Obveznik PDV-a koji obavlja oporezivi promet dobara, izdaje deo svog prostora u stambene svrhe. U septembru 2019. godine primio je račun za električnu energiju prema stanju električnog brojila koji meri potrošnju električne energije prostora koji izdaje u zakup za stambene potrebe. Pošto je usluga izdavanja poslovnog prostora u zakup oslobođena plaćanja PDV-a bez prava na odbitak prethodnog poreza, obveznik može u celini trošak električne energije da pripiše prometu za koji nema pravo na odbitak prethodnog poreza, jer raspolaže sa podatkom da se u celini trošak električne energije odnosi na promet koji mu ne obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza.

Drugo, potrebno je utvrditi da li postoje nabavljena dobra i primljene usluge za koje postoji zabrana odbitka prethodnog poreza u skladu sa članom 29. Zakona o PDV-u.

Treće, potrebno je utvrditi koja su to nabavljena dobra i primljene usluge koje koristimo istovremeno i za promet dobara i usluga koji obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza i za promet dobara i usluga koji ne obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza. To su najčešće indirektni (režijski troškovi) poslovanja kao npr. *komunalne usluge, kancelarijski troškovi, troškovi obezbeđenja objekata i sl.*

U ovakvim slučajevima kriterijumi za podelu prethodnog poreza bili bi najčešće fizički pokazatelji - merila (površina i druge merne jedinice kod određenih utrošaka i dr.), zatim normativi utrošaka, standardi ako ih ima i drugi

pokazatelji. Pri tome, treba voditi računa da se odabere najrealniji pokazatelj. Npr. kod građevinskih objekata prvenstveni kriterijum za podelu prethodnog poreza će biti odnos korišćenja površina. Međutim, površina kao kriterijum ne mora da za svaku primljenu isporuku bude odgovarajući kriterijum.

Primer:

Škola je deo školskih prostorija iznajmila u zakup i po tom osnovu ostvarila promet koji je oporeziv. Prostorija koja se izdaje u zakup je površine 10 m² a ukupna površina školskih prostorija koje se koriste za obrazovanje iznosi 1.000 m². Pored ostalog, škola za obavljanje delatnosti prima usluge odnošenja smeća, grejanja i isporuke električne energije. Prostorija koja se izdaje ima svoje posebno brojiilo za utrošak električne energije. Škola, s obzirom da pored usluga obrazovanja koje su oslobođene od PDV-a bez prava na odbitak PDV-a, obavlja i oporezive usluge izdavanja poslovnog prostora u zakup koje joj obezbeđuju pravo na odbitak prethodnog poreza, ima pravo na odbitak dela prethodnog poreza koji odgovara učešću u oporezivom prometu.

U skladu sa članom 30. stav 1. Zakona o PDV-u najadekvatniji kriterijum za podelu prethodnog poreza za primljene usluge grejanja i odnošenja smeća bio bi odnos korišćenih površina za obe namene; dok bi prethodni porez za primljene isporuke električne energije bio u celini pripisan oporezivim isporukama za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza jer postoji brojiilo koje meri utrošak električne energije za potrebe oporezivog prometa. Dakle, za električnu energiju se ne bi vršila podela prethodnog poreza.

Četvrto, ako obveznik za pojedina nabavljena dobra i primljene usluge koje istovremeno koristi za promet dobara i usluga koji obezbeđuje pravo na odbitak i za promet dobara i usluga koji ne obezbeđuje to pravo, nema odgovarajućih kriterijuma ekonomske upotrebe dobara i usluga, pristupa, ali tek tada, podeli prethodnog poreza za ta dobra i usluge primenom kriterijuma procenta učešća prometa sa pravom na odbitak prethodnog poreza u ukupnom prometu dobara i usluga, odnosno pristupa utvrđivanju srazmernog poreskog odbitka, o čemu detaljno pišemo u narednoj tački ovog teksta.

Izloženi postupak podele prethodnog poreza, odnosno utvrđivanja iznosa prethodnog poreza koji može da se odbije od dugovanog PDV-a, obveznik sprovodi za svaki poreski period.

O obavezi upotrebe ekonomskih kriterijuma pri podeli prethodnog poreza navodimo nekoliko izvoda iz mišljenja Ministarstva finansija:

"Saglasno odredbi člana 30. stav 1. Zakona, ako obveznik koristi isporučena ili uvezena dobra ili prima usluge, za potrebe svoje delatnosti, da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, kao i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji ima pravo i deo koji nema pravo da odbije od PDV koji dužuje.

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, kada obveznik PDV koristi nabavljena dobra ili pružene usluge da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, kao i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji može da odbije i deo koji ne može da odbije od PDV koji duguje.

Podela prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti vrši se na osnovu namene korišćenja dobara, odnosno usluga, nabavljenih, odnosno primljenih u poreskom periodu. Naime, obveznik PDV koji nabavljena dobra, odnosno primljene usluge u potpunosti koristi ili će ih koristiti za promet dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza (oporeziv promet, promet za koji je propisano poresko oslobođenje sa pravom na odbitak prethodnog poreza i promet koji je izvršen u inostranstvu, ako bi za taj promet postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici) ima pravo na odbitak ukupnog iznosa prethodnog poreza. U suprotnom, obveznik PDV koji nabavljena dobra, odnosno primljene usluge u potpunosti koristi ili će ih koristiti za promet dobara i usluga bez prava na odbitak prethodnog poreza (promet za koji je propisano poresko oslobođenje bez prava na odbitak prethodnog poreza i promet koji je izvršen u inostranstvu, ako za taj promet ne bi postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici) nema pravo na odbitak PDV obračunatog od strane prethodnog učesnika u prometu, odnosno plaćenog pri uvozu.

Takođe, podela prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti, tj. obimu korišćenja dobara ili usluge, vrši se i u slučaju kada se pojedino nabavljeno dobro ili primljena usluga koristi ili će se koristiti za promet sa pravom i promet bez prava na odbitak prethodnog poreza.

Prema tome, kada obveznik PDV, u konkretnom slučaju Gimnazija "X" iz Beograda, koristi nabavljena dobra ili pružene usluge da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (davanje u zakup fiskulturne sale - terena), kao i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (usluga obrazovanja), dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji može da odbije i deo koji ne može da odbije od PDV koji duguje.

Ako obveznik PDV za pojedino nabavljeno dobro ili primljenu uslugu ne može da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti, u tom slučaju od PDV koji duguje može da odbije srazmerni poreski odbitak utvrđen u skladu sa odredbama člana 30. st. 2-5. Zakona i odredbama čl. 2. i 3. Pravilnika o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog poreskog odbitka ("Sl. glasnik RS", broj 67/05)."

(izvod iz mišljenja broj 413-00-433/2011-04 od 27.5.2011. godine)

"Prema tome, ako obveznik - banka koristi poslovni prostor uzet u zakup da bi izvršila promet za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (promet usluge davanja u podzakup dela predmetnog poslovnog prostora), kao i za promet za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (npr. promet bankarskih usluga koji je oslobođen PDV bez prava na odbitak prethodnog poreza), u tom

slučaju dužna je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti (npr. za promet usluge davanja u zakup kriterijum za podelu prethodnog poreza može da bude procenat učešća površine poslovnog prostora datog u podzakup u ukupnoj površini zakupljenog poslovnog prostora). Ako obveznik PDV - banka za pojedino dobro ili primljenu uslugu ne može da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti, u tom slučaju može da odbije od PDV koji duguje srazmerni poreski odbitak, koji se utvrđuje u skladu sa odredbama člana 30. st. 2-5. Zakona i odredbama čl. 2. i 3. Pravilnika o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog poreskog odbitka ("Sl. glasnik RS", broj 67/05 - u daljem tekstu: Pravilnik o srazmernom poreskom odbitku). Deo prethodnog poreza koji se odnosi na promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza (iznos utvrđen primenom kriterijuma ekonomske pripadnosti i iznos srazmernog poreskog odbitka) obveznik PDV - banka može da odbije od PDV koji duguje u skladu sa Zakonom."

(izvod iz mišljenja broj 413-00-1727/2011-04 od 16.06.2010. godine)

"Prema tome, obveznik PDV koji nabavlja dobra i usluge, a koji se bavi proizvodnjom i prometom konditorskih proizvoda i u okviru svojih aktivnosti, na osnovu zaključenih ugovora o zajmu, redovno odobrava novčane pozajmice privrednim društvima (zavisnim preduzećima, povezanim licima i poslovnim partnerima), što sa aspekta primene ovog zakona znači da obveznik PDV vrši promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza (promet konditorskih proizvoda) i promet bez prava na odbitak prethodnog poreza (promet usluga davanja novčanih pozajmica), dužan je izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti. Ako za pojedino nabavljeno dobro ili primljenu uslugu obveznik PDV ne može da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti, u tom slučaju dužan je da utvrdi srazmerni poreski odbitak na način propisan odredbama čl. 2. i 3. Pravilnika o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog poreskog odbitka ("Sl. glasnik RS", br. 67/05). Deo prethodnog poreza koji se odnosi na promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza (iznos utvrđen primenom kriterijuma ekonomske pripadnosti i iznos srazmernog poreskog odbitka) obveznik PDV može da odbije od PDV koji duguje u skladu sa Zakonom."

(izvod iz mišljenja broj 413-00-80/2009-04 od 25.12.2009. godine)

"U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, ako obveznik PDV - investitor koristi nabavljena dobra, odnosno primljene usluge isključivo za promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza, u tom slučaju ima pravo da PDV obračunat od strane prethodnih učesnika u prometu za promet dobara i usluga koji mu je izvršen u cilju izgradnje građevinskog objekta u potpunosti odbije kao prethodni porez, uz ispunjenje ostalih uslova propisanih odredbama člana 28. Zakona. Ako se nabavljena dobra, odnosno primljene usluge koriste isključivo za promet bez prava na odbitak prethodnog poreza, PDV obračunat od strane prethodnih učesnika u prometu ne može se odbiti kao prethodni porez.

Saglasno članu 30. stav 1. Zakona, ako obveznik koristi isporučena ili uvezena dobra ili prima usluge, za potrebe svoje delatnosti, da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, kao i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji ima pravo i deo koji nema pravo da odbije od PDV koji duguje.

U skladu sa navedenom zakonskom odredbom, kada obveznik PDV - investitor koristi nabavljena dobra, odnosno primljene usluge da bi vršio promet za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (prvi prenos prava raspolaganja na ekonomski deljivim celinama u okviru novoizgrađenog građevinskog objekta), kao i za promet za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (davanje u zakup stanova fizičkim licima za potrebe stanovanja), dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji ima pravo i deo koji nema pravo da odbije od PDV koji duguje. Ako za pojedino dobro ili primljenu uslugu obveznik PDV ne može da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti, u tom slučaju može da odbije od PDV koji duguje srazmerni poreski odbitak koji se utvrđuje u skladu sa odredbama člana 30. st. 2-5. Zakona i odredbama čl. 2. i 3. Pravilnika o načinu utvrđivanja i ispravke srazmernog poreskog odbitka ("Sl. glasnik RS", broj 67/05).

S tim u vezi, obveznik PDV - investitor koji je vršio nabavku dobara i usluga za potrebe izgradnje građevinskog objekta, u cilju prvog prenosa prava raspolaganja na ekonomski deljivim celinama u okviru tog objekta, i po tom osnovu u potpunosti ostvario pravo na odbitak prethodnog poreza, a koji zakon završetka izgradnje predmetnog objekta da u zakup pojedine ekonomski deljive celine - stanove fizičkim licima za potrebe stanovanja, dužan je da u poreskom periodu u kojem su predmetni stanovi dati u zakup izvrši ispravku odbitka prethodnog poreza koji se odnosi na izgradnju tih stanova.

Kada obveznik PDV - investitor izvrši prvi prenos prava raspolaganja na ekonomski deljivoj celini (stanu) u okviru novoizgrađenog građevinskog objekta, koja je pre tog prometa bila data u zakup fizičkom licu za potrebe stanovanja i po tom osnovu izvršena ispravka odbitka prethodnog poreza, u tom slučaju obveznik PDV - investitor stiče pravo da, u poreskom periodu u kojem je izvršen prvi prenos prava raspolaganja na predmetnom dobru u skladu sa odredbom člana 4. stav 3. tačka 7) Zakona, PDV koji je obračunat od strane prethodnih učesnika u prometu za promet dobara i usluga, u delu koji se odnosi na taj stan, odbije kao prethodni porez." *(izvod iz mišljenja, broj 430-00-27/2012-04 od 21.2.2012. godine)*

"Kada obveznik PDV-a koristi nabavljena dobra ili pružene usluge da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, kao i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji može da odbije i deo koji ne može da odbije od PDV koji duguje. Podela prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti vrši se na osnovu namene korišćenja dobara, odnosno usluga, nabavljenih, odnosno primljenih u poreskom periodu. Naime, obveznik PDV koji nabavljena dobra, odnosno primljene usluge u potpunosti koristi ili će ih koristiti za promet dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza (oporeziv promet, promet za koji je propisano poresko oslobođenje sa pravom na odbitak prethodnog poreza i promet koji je izvršen u inostranstvu, ako bi za taj promet postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici) ima pravo na odbitak ukupnog iznosa prethodnog poreza. U suprotnom, obveznik PDV koji nabavljena dobra, odnosno primljene usluge u potpunosti koristi ili će ih koristiti za promet dobara i usluga bez prava na odbitak prethodnog poreza

(promet za koji je propisano poresko oslobođenje bez prava na odbitak prethodnog poreza i promet koji je izvršen u inostranstvu, ako za taj promet ne bi postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici) nema pravo na odbitak PDV obračunatog od strane prethodnog učesnika u prometu, odnosno plaćenog pri uvozu.

Takođe, podela prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti, tj. obimu korišćenja dobra ili usluge, vrši se i u slučaju kada se pojedino nabavljeno dobro ili primljena usluga koristi ili će se koristiti za promet sa pravom i promet bez prava na odbitak prethodnog poreza.

Prema tome, kada obveznik PDV-a, koristi nabavljena dobra ili pružene usluge da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (npr. predaja dobara na osnovu ugovora o lizingu iz člana 4. stav 3. tačka 2a) Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14 i 83/15 - u daljem tekstu: Zakon) i promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza (npr. usluge zastupanje u osiguranju), dužan je da izvrši podelu prethodnog poreza prema ekonomskoj pripadnosti na deo koji može da odbije i deo koji ne može da odbije od PDV koji duguje.

Kriterijumi za utvrđivanje ekonomske pripadnosti dela prethodnog poreza koji obveznik PDV može i dela koji ne može da odbije od PDV koji duguje, nisu propisani. S tim u vezi, obveznik PDV samostalno određuje kriterijum koji na najadekvatniji način, u svakom konkretnom slučaju, odražava ekonomsku pripadnost PDV obračunatog i iskazanog u računu obveznika PDV - prethodnog učesnika u prometu.

Primeru radi, ako se ekonomska pripadnost određuje za PDV iskazan u računu prethodnog učesnika u prometu za promet usluge davanja u zakup poslovnog prostora, pri čemu se u delu poslovnog prostora obavljaju administrativni poslovi u vezi sa prometom sa pravom na odbitak prethodnog poreza, a u delu administrativni poslovi u vezi sa prometom bez prava na odbitak prethodnog poreza, kriterijum ekonomske pripadnosti može da bude površina iznajmljenog poslovnog prostora u smislu podele PDV na deo koji obveznik PDV može da odbije kao prethodni porez (srazmeran delu površine iznajmljenog poslovnog prostora u kojem se obavljaju administrativni poslovi u vezi sa prometom sa pravom na odbitak prethodnog poreza) i deo koji obveznik PDV ne može da odbije kao prethodni porez (srazmeran delu površine iznajmljenog poslovnog prostora u kojem se obavljaju administrativni poslovi u vezi sa prometom bez prava na odbitak prethodnog poreza)."

(izvod iz mišljenja, broj 413-00-215/2015-04 od 7.3.2016. godine)

Napominjemo da izmenom i dopunom Zakona, u pogledu načina podele prethodnog poreza na osnovu kriterijuma ekonomske pripadnosti nije bilo izmena, osim što je novododatim stavom 9. člana 30. propisano da se neće vršiti podela prethodnog poreza, ako procenat srazmernog odbitka iznosi najmanje 98%, o čemu će biti više reči u tekstu koji sledi a koji se odnosi na podelu prethodnog poreza na bazi učešća prometa dobara i usluga, odnosno kod utvrđivanja srazmernog poreskog odbitka.

1.1.2. Podela prethodnog poreza na osnovu kriterijuma učešća prometa - srazmerni odbitak

Naglasili smo da u slučaju kada obveznik za pojedina primljena dobra i primljene usluge, koje istovremeno koristi da bi izvršio promet koji mu obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza i za promet koji mu ne obezbeđuje to pravo, ne može da izvrši podelu prethodnog poreza po članu 30. stav 1. *Zakona o PDV-u*, tj. na osnovu kriterijuma ekonomske pripadnosti na deo koji ima pravo i na deo koji nema to pravo, **pristupa utvrđivanju srazmernog odbitka**. Pri tome, treba napomenuti da to nije alternativna mogućnost podele prethodnog poreza, odnosno mogućnost optiranja u izboru načina podele prethodnog poreza, već da se **podela prethodnog poreza u vidu utvrđivanja srazmernog odbitka vrši samo ako se za pojedina dobra i usluge ne može izvršiti podela prethodnog poreza na način iz člana 30. stav 1. Zakona o PDV-u**.

Naime, prema članu 30. stav 2. *Zakona o PDV-u*, ako za pojedina isporučena ili uvezena dobra ili primljene usluge obveznik ne može da izvrši podelu prethodnog poreza na način iz stava 1. člana 30. a koje koristi za potrebe svoje delatnosti, da bi izvršio promet dobara i usluga za koji postoji pravo na odbitak prethodnog poreza i za promet dobara i usluga za koji ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza, može da odbije srazmerni deo prethodnog poreza koji odgovara učešću prometa dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza u koji nije uključen PDV, u ukupnom prometu u koji nije uključen PDV (u daljem tekstu: srazmerni poreski odbitak).

U skladu sa stavom 3. člana 30. *Zakona o PDV-u*, **srazmerni poreski odbitak utvrđuje se primenom procenta srazmernog poreskog odbitka na iznos prethodnog poreza u poreskom periodu, umanjenog za iznose koji su opredeljeni na način iz stava 1. člana 30. kao i za iznos prethodnog poreza za koji obveznik nema pravo na odbitak u smislu člana 29. stav 1. Zakona o PDV-u**.

U skladu sa stavom 4. člana 30. *Zakona o PDV-u*, **procent srazmernog poreskog odbitka za poreski period utvrđuje se** stavljanjem u odnos prometa dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza u koji nije uključen PDV i ukupnog prometa dobara i usluga u koji nije uključen PDV, izvršenog od 1. januara tekuće godine do isteka poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava.

U skladu sa stavom 5. člana 30. *Zakona o PDV-u*, **u promet dobara i usluga za utvrđivanje procenta srazmernog poreskog odbitka** iz stava 4. člana 30. **ne uračunava se:**

- 1) promet opreme i objekata za vršenje delatnosti;
- 2) ulaganje u objekte za vršenje delatnosti za koje se naplaćuje naknada;

- 3) **povremeni promet nepokretnosti koje izvrši obveznik kojem promet nepokretnosti nije uobičajena delatnost koju obavlja;**
- 4) **povremeni promet usluga iz člana 25. stav 1. Zakona o PDV-u.**

Navedeno izuzimanje prometa za potrebe utvrđivanja srazmernog odbitka propisano je napred pomenutom izmenom i dopunom Zakona, koja se **primenjuje od 1. januara 2020. godine.** Prema ranije važećoj odredbi člana 30. stav 5. *Zakona o PDV-u* u promet dobara za utvrđivanje procenta srazmernog poreskog odbitka iz stava 4. člana 30. nije se uračunavao samo promet opreme i objekata za vršenje delatnosti.

Ovo izuzimanje ima smisla jer se radi o pojedinačnim i povremenim prometima koji nisu izraz obavljanja registrovane delatnosti obveznika. Kako su, po pravilu, ti promet veće vrednosti, njihovo neizuzimanje za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka ne bi predstavljao objektivan odnos prometa dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza i bez prava na odbitak prethodnog poreza.

Promet opreme i objekata i ulaganja u objekte koji se izuzima iz prometa za utvrđivanje srazmernog poreskog odbitka odnosi se na prodaju nabavljene opreme i objekata iz bilo kog razloga.

Povremeni promet nepokretnosti koji se izuzimaju iz prometa za utvrđivanje srazmernog poreskog odbitka **odnose se na prodaju nepokretnosti koje je obveznik nabavio ili izgradio, a koje nisu izraz njegove uobičajene delatnosti.**

1.1.3. Način i postupak utvrđivanja srazmernog odbitka

Način i postupak utvrđivanja srazmernog odbitka bliže je **propisan Pravilnikom srazmernog odbitku.**

Prema članu 2. ovog pravilnika, **srazmerni poreski odbitak utvrđuje se primenom procenta srazmernog poreskog odbitka na iznos PDV-a koji čini zbir iznosa PDV-a obračunatog za promet dobara i usluga koji je izvršio prethodni učesnik u prometu, uključujući i PDV obračunat po osnovu avansnih sredstava, PDV nadoknade plaćene poljoprivredniku i PDV-a plaćenog pri uvozu dobara u poreskom periodu** (u daljem tekstu: ukupan iznos prethodnog poreza), **umanjen za iznos za koji obveznik nema pravo da odbije kao prethodni porez u smislu člana 29. stav 1. Zakona o PDV-u** (zabrana odbitka prethodnog poreza) **i za iznos koji je utvrđen u skladu sa članom 30. stav 1. Zakona o PDV-u** (na osnovu kriterijuma stvarne upotrebe dobara, *vidi podtačku 1.1.1. na str. 69*), **u tom poreskom periodu.**

Iz citirane odredbe člana 2. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku* proizlazi da se **srazmerni poreski odbitak utvrđuje za svaki poreski period na osnovu sledećih činilaca:**

1. **procenta srazmernog odbitka;**
2. **ukupnog iznosa prethodnog poreza u poreskom periodu za koji se vrši podela prethodnog poreza.**

● **Način utvrđivanja PROCENTA SRAZMERNOG ODBITKA**

U skladu sa članom 2. stav 2. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*, obveznik PDV-a utvrđuje **procenat srazmernog poreskog odbitka** stavljanjem u odnos iznosa koji se odnosi na promet dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza, izvršenog na teritoriji Republike Srbije i u inostranstvu (u daljem tekstu: iznos prometa sa pravom na odbitak prethodnog poreza) i iznosa koji se odnosi na ukupan promet dobara i usluga sa i bez prava na odbitak prethodnog poreza, izvršenog na teritoriji Republike Srbije i u inostranstvu (u daljem tekstu: iznos ukupnog prometa), od 1. januara tekuće godine do isteka poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava, a **po sledećoj formuli:**

$$\text{Procenat srazmernog poreskog odbitka} = \frac{\text{Iznos prometa sa pravom na odbitak prethodnog poreza izvršenog od 1. januara tekuće godine do isteka poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava}}{\text{Iznos ukupnog prometa izvršenog od 1. januara tekuće godine do isteka poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava}} \times 100$$

Ako obveznik otpočinja delatnost u toku godine iznosi prometa dobara i usluga koje služi za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka, umesto od 1. januara tekuće godine, **uzimaju se od dana početka obavljanja delatnosti do isteka poreskog perioda za koji se utvrđuje podela prethodnog poreza.**

→ Utvrđivanje prometa sa pravom na odbitak prethodnog poreza (u brojiocu formule)

U skladu sa članom 2. stav 3. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*, **iznos prometa sa pravom na odbitak prethodnog poreza** u brojiocu navedene formule **utvrđuje se kao zbir:**

- 1) **iznosa poreske osnovice za promet za koji postoji obaveza obračunavanja PDV-a (nezavisno od toga da li se taj promet vrši sa ili bez naknade),**
- 2) **iznosa naknade za promet sa pravom na odbitak prethodnog poreza za koji ne postoji obaveza obračunavanja PDV-a i**
- 3) **iznosa vrednosti tog prometa koji se vrši bez naknade,**

od 1. januara tekuće godine do isteka poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava.

→ Utvrđivanje ukupnog prometa (u imeniocu formule)

U skladu sa članom 2. stav 4. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*, **iznos ukupnog prometa** u imeniocu navedene formule **utvrđuje se kao zbir**:

- 1) **iznosa poreske osnovice za promet za koji postoji obaveza obračunavanja PDV-a** (nezavisno od toga da li se taj promet vrši sa ili bez naknade);
- 2) **iznosa naknade za promet sa i bez prava na odbitak prethodnog poreza za koji ne postoji obaveza obračunavanja PDV-a** i
- 3) **iznosa vrednosti tog prometa koji se vrši bez naknade**,

od 1. januara tekuće godine do isteka poreskog perioda za koji se podnosi poreska prijava.

Ukazujemo da se, u skladu sa članom 2. stav 6. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*, u promet dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza u brojiocu formule i ukupan promet dobara i usluga u imeniocu formule **NE URAČUNAVA**:

- 1) **promet opreme i objekata za vršenje delatnosti**;
- 2) **ulaganje u objekte za vršenje delatnosti za koje se naplaćuje naknada**;
- 3) **povremeni promet nepokretnosti koje izvrši obveznik kojem promet nepokretnosti nije uobičajena delatnost koju obavlja**;
- 4) **povremeni promet usluga iz člana 25. stav 1. Zakona o PDV-u**.

Isto tako, ukupan promet dobara i usluga u brojiocu i imeniocu navedene formule **ne sadrži i promet dobara i usluga iz čl. 6. i 6a Zakona o PDV-u**, s obzirom na to da se taj promet ne smatra izvršenim u smislu Zakona o PDV-u, odnosno taj promet ne podleže plaćanju PDV-a.

→ Promet opreme i objekata za vršenje delatnosti, koja se ne uračunava u promet dobara i usluga za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka odnosi se na prodaju opreme i objekata koje je obveznik nabavio za vršenje delatnosti, iz bilo kog razloga.

U skladu sa članom 2. stav 1. *Pravilnika o utvrđivanju opreme i objekata za vršenje delatnosti i ulaganja u objekte, načinu sprovođenja ispravke odbitka prethodnog poreza i načinu utvrđivanja dela prethodnog poreza za koji naknadno može da se ostvari pravo na odbitak, za opremu i objekte za vršenje delatnosti i ulaganja u objekte* ("Sl. glasnik RS", broj 120/12 - u daljem tekstu: *Pravilnik o opremi i objektima*), **opremom za vršenje delatnosti, u smislu Zakona o PDV-u, smatra se dobro pojedinačne vrednosti najmanje 500.000 dinara, bez PDV-a, koje ima karakter opreme, čiji je vek upotrebe duži od jedne godine, a koje se koristi ili će se koristiti za vršenje delatnosti.**

U skladu sa članom 2. stav 2. *Pravilnika o opremi i objektima, objektima za vršenje delatnosti*, u smislu *Zakona o PDV-u*, smatraju se objekti iz člana 25. stav 2. tačka 3) *Zakona o PDV-u*, kao i ekonomski deljive celine u okviru tih objekata, a koji se koriste ili će se koristiti za vršenje delatnosti.

→ Ulaganje u objekte za vršenje delatnosti koja se ne uračunavaju u promet dobara i usluga za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka, odnosi se na ulaganje u objekte za vršenje delatnosti za koje se naplaćuje naknada.

U skladu sa članom 2. stav 3. *Pravilnika o opremi i objektima, ulaganjem u objekte*, u smislu *Zakona o PDV-u*, smatraju se ulaganja u sopstvene ili tuđe objekte koji se koriste za obavljanje delatnosti, a koja podrazumevaju izvođenje, odnosno finansiranje građevinskih, zanatskih i drugih radova u cilju poboljšanja uslova korišćenja objekta u toku eksploatacije (*zamena krova, uvođenje, odnosno zamena instalacija i dr.*), osim ulaganja koja se odnose na redovno održavanje objekata.

→ Povremenim prometima nepokretnosti koje izvrši obveznik kome promet nepokretnosti nije uobičajena delatnost koju obavlja, koji se ne uračunavaju u promet dobara i usluga za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka, saglasno članu 2. stav 7. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*, **smatraju se najviše dva prometa nepokretnosti - zemljišta, odnosno objekata u jednoj kalendarskoj godini.**

U skladu sa članom 2. stav 8. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku, povremeni promet usluga* iz člana 25. stav 1. *Zakona o PDV-u*, koji se ne uračunavaju u promet dobara i usluga za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka smatraju se promet usluga iz člana 25. stav 1. *Zakona o PDV-u* od najviše dva prometa usluga u jednoj kalendarskoj godini.

Prometi iz člana 25. stav 1. Zakona o PDV-u odnose se na:

- 1) poslovanje i posredovanje u poslovanju zakonskim sredstvima plaćanja, osim papirnog i kovanog novca koji se ne koristi kao zakonsko sredstvo plaćanja ili ima numizmatičku vrednost;
- 2) poslovanje i posredovanje u poslovanju akcijama, udelima u društvima i udruženjima, obveznicama i drugim hartijama od vrednosti, osim poslovanja koje se odnosi na čuvanje i upravljanje hartijama od vrednosti;
- 3) kreditne poslove, uključujući posredovanje, kao i novčane pozajmice;
- 4) preuzimanje obaveza, garancija i drugih sredstava obezbeđenja, uključujući posredovanje;
- 5) poslovanje i posredovanja u poslovanju depozitima, tekućim i žiro računima, nalozima za plaćanje, kao i platnim prometom i doznakama;

- 6) poslovanje i posredovanja u poslovanju novčanim potraživanjima, čekovima, menicama i drugim sličnim hartijama od vrednosti, osim naplate potraživanja za druga lica;
- 7) poslovanje društava za upravljanje investicionim fondovima u skladu sa propisima kojima se uređuju investicioni fondovi;
- 8) poslovanje društava za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima u skladu sa propisima kojima se uređuju dobrovoljni penzijski fondovi i penzijski planovi.

● **Način utvrđivanja UKUPNOG IZNOSA PRETHODNOG POREZA**

Ukupan iznos prethodnog poreza dobija se tako što se sabiraju iznosi:

- 1) PDV-a koji su obračunali prethodni učesnici u prometu u poreskom periodu, uključujući i PDV obračunat na avansna davanja;
- 2) iznosi PDV-a plaćenog pri uvozu dobara u poreskom periodu;
- 3) PDV nadoknade isplaćene poljoprivredniku u poreskom periodu.

Od tako utvrđenog ukupnog iznosa prethodnog poreza **odbija se:**

- iznos prethodnog poreza koji obveznik može da odbije, a koji je utvrđen na bazi kriterijuma ekonomske pripadnosti u skladu sa članom 30. stav 1. Zakona o PDV-u, i
- iznos prethodnog poreza koji obveznik ne može da odbije po članu 29. Zakona o PDV-u (putnički automobili, motorcikli, motorna vozila, jahte i vazduhoplovi, i dr. izdaci za reprezentaciju, izdaci za prevoz zaposlenih, izdataka za ishranu zaposlenih).

Dobijena razlika predstavlja ukupan iznos prethodnog poreza u poreskom periodu na osnovu kojeg se utvrđuje srazmerni odbitak.

● **Način utvrđivanja IZNOSA SRAZMERNOG ODBITKA**

Nakon utvrđivanja procenta srazmernog odbitka, **iznos srazmernog odbitka koji obveznik može da odbije kao prethodni porez utvrđuje se tako što se procenat srazmernog odbitka primeni na iznos ukupnog prethodnog poreza, a po sledećoj formuli:**

$$\text{Iznos srazmernog poreskog odbitka} = \left[\text{Iznos ukupnog prethodnog poreza} - \left(\text{Iznos prethodnog poreza iz člana 30. stav 1. Zakona} + \text{Iznos prethodnog poreza iz člana 29. stav 1. Zakona} \right) \right] \times \text{Procenat srazmernog odbitka}$$

Ukazujemo na to da, saglasno članu 30. stav 9. *Zakona o PDV-u* i članu 3. stav 3. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*, **ako utvrđeni procenat srazmernog poreskog odbitka iznosi najmanje 98%, obveznik PDV-a nije dužan da vrši podelu prethodnog poreza primenom procenta srazmernog poreskog odbitka i da utvrđuje srazmerni poreski odbitak.**

Način utvrđivanja srazmernog odbitka prikazaćemo na sledećem pojednostavljenom primeru:

Podaci za primer:

1. Obveznik je u januaru 2020. godine izvršio nabavku dobara i primio usluge za vršenje delatnosti u vrednosti od 1.000.000 dinara, bez PDV-a i pripadajući PDV na ta dobra i usluge od 200.000 dinara, od čega se na nabavku goriva za putnički automobil odnosi 40.000 dinara i pripadajući PDV na nabavljeno gorivo od 8.000 dinara.

2. U istom mesecu izvršio je uvoz dobara za vršenje delatnosti u vrednosti od 500.000 dinara i po tom osnovu platio PDV u iznosu od 100.000 dinara.

3. U januaru 2020. godine ostvario je ukupan promet dobara i usluga od 3.000.000 dinara, bez PDV-a, od čega je oporezivi promet 2.000.000 dinara, a oslobođeni promet bez prava na odbitak prethodnog poreza 1.000.000 dinara. Od ukupnog oporezivog prometa od 2.000.000 dinara iznos od 200.000 dinara odnosi se na promet opreme za vršenje delatnosti.

4. Ukupan promet dobara i usluga, bez PDV-a obveznika od 1. januara do 31. januara 2020. godine iznosi 3.000.000 dinara, od čega: sa pravom na odbitak 2.000.000 dinara, a bez prava na odbitak 1.000.000 dinara.

5. S obzirom da je obveznik koristio nabavljena dobra i primljene usluge za vršenje prometa dobara koji mu obezbeđuje pravo na odbitak prethodnog poreza i vršenje prometa koji mu ne obezbeđuje to pravo, dužan je da, shodno članu 30. *Zakona o PDV-u*, izvrši podelu prethodnog poreza na deo koji ima pravo da odbije i na deo koji nema pravo da odbije.

6. Na osnovu kriterijuma ekonomske pripadnosti, a u skladu sa članom 30. stav 1. *Zakona o PDV-u*, obveznik je izvršio podelu prethodnog poreza za nabavku dobara i primljene usluge u vrednosti od 1.000.000 dinara (500.000 dinara iz uvoza i 500.000 u zemlji) i to tako što je od ukupnog prethodnog obračunatog PDV-a na te nabavke i primljene usluge, iznos od 192.000 dinara prethodnog obračunatog PDV-a pripisao oporezivim isporukama za koje ima pravo odbitka prethodnog poreza, a iznos od 8.000 dinara prethodnog obračunatog PDV-a pripisao isporukama za koje nema pravo odbitka prethodnog poreza.

7. Za nabavku dobara i primljene usluge u vrednosti od 500.000 dinara i pripadajućeg prethodnog obračunatog PDV-a od 100.000 dinara nije mogao da izvrši podelu prethodnog poreza na osnovu kriterijuma ekonomske pripadnosti pa je, u skladu sa članom 30. stav 2. *Zakona o PDV-u*, za taj iznos pristupio utvrđivanju srazmernog poreskog odbitka.

Potrebni elementi za utvrđivanje srazmernog odbitka:

- 1) Procenat srazmernog odbitka;
- 2) Ukupan prethodni porez.

a) Utvrđivanje procenta srazmernog odbitka:**Elementi:**

- ukupan promet dobara i usluga sa pravom na odbitak prethodnog poreza od 1. januara do 31. januara 2020. godine (2.000.000 - 200.000*) = 1.800.000 din.
- ukupan promet dobara i usluga sa pravom i bez prava na odbitak prethodnog poreza od 1. januara do 31. januara 2020. godine (3.000.000 - 200.000) = 2.800.000 din.
- procenat srazmernog odbitka
= $1.800.000 / 2.800.000 \times 100$ = 64,28%

b) Utvrđivanje ukupnog prethodnog poreza za podelu:**Elementi:**

1):

- ukupan iznos prethodno obračunatog PDV-a u unutrašnjem prometu u januaru 2020. 200.000 din.
- iznos plaćenog PDV-a pri uvozu dobara u januaru 2020. godine 100.000 din.
- ukupan iznos prethodno obračunatog PDV-a u januaru 2020. godine 300.000 din.

2):

- minus iznos prethodno obračunatog PDV-a čija je podela izvršena na osnovu ekonomskih kriterijuma po članu 30. stav 1. Zakona o PDV-u 192.000 din.
- minus prethodno obračunati PDV na gorivo za putnički automobil za koji po članu 29. ne postoji pravo na odbitak prethodnog poreza 8.000 din.

3) Svega ukupan prethodni porez za podelu
/300.000 - (192.000 + 8.000)/ = 100.000 din.

c) Utvrđivanje srazmernog odbitka:

$100.000 \times 64,28\%$ = 64.280 din.

U ovom primeru obveznik za poreski period januar 2020. godine od ukupno obračunatog PDV-a u tom mesecu u iznosu od 300.000 dinara može da odbije kao prethodni porez iznos od 256.280 dinara, od čega je iznos od 192.000 dinara utvrđen na bazi kriterijuma stvarne upotrebe dobara, a iznos od 64.280 dinara kao srazmerni odbitak. Za iznos od 35.720 dinara obveznik nema pravo na odbitak prethodnog poreza, a za iznos od 8.000 dinara (gorivo za putnički automobil) ima zabranu odbitka prethodnog poreza.

* Iznos od 200.000 dinara odnosi se na promet opreme za vršenje delatnosti koji se, u skladu sa članom 30. stav 5. tačka 1) Zakona o PDV-u ne uračunava u ukupan promet za utvrđivanje procenta srazmernog odbitka.

Ponovo ukazujemo na to da je članom 30. stav 9. *Zakona o PDV-u* i članom 3. stav 3. *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku* propisano da izuzetno, ako utvrđeni procenat srazmernog poreskog odbitka iznosi najmanje 98%, obveznik nije dužan da izvrši podelu prethodnog poreza.

To znači da, ako pretpostavimo da u našem primeru procenat srazmernog poreskog odbitka iznosi 98% umesto 64,28%, u tom slučaju podela prethodnog poreza se ne bi vršila već bi obveznik imao pravo na odbitak prethodnog poreza u ukupnom iznosu od 292.000 dinara, a za iznos od 8.000 din. imao bi zabranu odbitka prethodnog poreza.

- **Način iskazivanja podele prethodnog poreza u Pregledu obračuna PDV-a - Obrazac POPDV**

Iskazivanje podele prethodnog poreza u Pregledu obračuna PDV-a u Obrazcu POPDV vrši se u:

- 1) **Delu 8a** Nabavka dobara i usluga u Republici od obveznika PDV - promet za koji je poreski dužnik isporučilac dobara, odnosno pružalac usluga ili u delu 8b - Nabavka dobara i usluga u Republici od obveznika PDV - promet za koji je poreski dužnik primalac dobara, odnosno usluga, u zavisnosti od toga ko je za izvršenu nabavku dobara i usluga poreski dužnik - isporučilac ili primalac dobara i usluga;
- 2) **Delu 6.2.** - Uvoz dobara na koji se plaća PDV, ako je u poreskom periodu bilo uvoza dobara;
- 3) **Delu 8e** - PDV za promet dobara i usluga koje se može odbiti kao prethodni porez i ispravke odbitka prethodnog poreza.

→ **U delu 8a** - Nabavka dobara i usluga u Republici od obveznika PDV - promet za koji je poreski dužnik isporučilac dobara, odnosno pružalac usluga iskazuju se podaci o izvršenim nabavkama dobara i usluga u poreskom periodu za koji je poreski dužnik isporučilac dobara i pružalac usluga, **podaci se iskazuju na rb. od 8a.1. do 8a.8** u poljima za osnovicu i obračunati PDV posebno za opštu stopu, a posebno za posebnu stopu.

→ **U delu 8b** - Nabavka dobara i usluga u Republici od obveznika PDV - promet za koji je poreski dužnik primalac dobara, odnosno usluga iskazuju se podaci o izvršenim nabavkama dobara i usluga u poreskom periodu za koji je poreski dužnik primalac dobara i usluga iz člana 10. stav 1. tačka 3) i stava 2. tač. 1) do 6) *Zakona o PDV-u*, **na rb. od 8b.1 do 8b.7** u poljima za osnovicu i obračunati PDV posebno za opštu stopu, a posebno za posebnu stopu.

→ **U delu 6.2** - Uvoz dobara na koji se plaća PDV iskazuje se **na rb. 6.2.1.** - Osnovica za uvoz dobara, u polju za opštu ili posebnu stopu, **na rb. 6.3** - Ukupna vrednost, odnosno osnovica za uvoz dobara, a **na rb. 6.4** - Ukupan PDV plaćen pri uvozu dobara, a koji se može odbiti kao prethodni porez.

→ **U Delu 8e** - PDV za promet dobara i usluga koje se može odbiti kao prethodni porez i ispravke odbitka prethodnog poreza, iskazuje se iznos prethodnog poreza koji se može odbiti u poreskom periodu, po osnovu nabavke dobara i usluga, osim uvoza dobara, koji je utvrđen u postupku podele prethodnog poreza u skladu sa članom 30. Zakona o PDV-u, na rb. 8e.1 i 8e.2, u zavisnosti ko je poreski dužnik za nabavku dobara i usluga - isporučilac ili primalac dobara i usluga.

Ilustrovaćemo to na osnovu podatka iz primera koji smo dali za podelu prethodnog poreza u januaru 2020. godine na str. 84:

Obveznik PDV-a, u datom primeru u Obrascu POPDV iskazaće izvršenu podelu prethodnog poreza na sledeći način:

→ **U delu 6.2.** - Uvoz dobara na koji se plaća PDV, iskazaće:

- na rb. 6.2. 1. - Osnovica za uvoz dobara iznos od 500.000,00 dinara na ime uvoza dobara u januaru 2020. godine;
- na rb. 6.4. - Ukupan PDV plaćen pri uvozu dobara, a koji se može odbiti kao prethodni porez iznos od 100.000,00 dinara na ime plaćenog PDV-a pri uvozu dobara u januaru 2020. godine.

→ **U delu 8a** - Nabavka dobara i usluga u Republici od obveznika PDV - promet za koji je poreski dužnik isporučilac dobara, odnosno pružalac usluga, iskazaće:

- na rb. 8a.2 - Dobra i usluge, osim dobara iz tačke 8a.1 u polju za opštu stopu - osnovica - iznos od 1.000.000,00 dinara, a u polju za opštu stopu - PDV - iznos od 200.000,00 dinara, po osnovu nabavke dobara u januaru 2020. godine.

→ **U delu 8e** - PDV za promet dobara i usluga koji se može odbiti kao prethodni porez i ispravke odbitka prethodnog poreza, iskazaće:

- na rb. 8e.1 - Ukupni obračunati PDV za promet nabavljenih dobara i usluga za koje je poreski dužnik obveznik PDV - isporučilac dobara, odnosno pružalac usluga, a koji se može odbiti kao prethodni porez iznos od 156.280 dinara utvrđen kao razlika između ukupnog obračunatog PDV-a po osnovu nabavke dobara i usluga od 200.000 dinara i iznosa koji ne može da odbije kao prethodni porez utvrđen na bazi stvarne upotrebe dobara i kao srazmerni odbitak (200.000 dinara minus 8.000 po osnovu goriva i 35.720 po osnovu srazmernog odbitka koje ne može da odbije kao prethodni porez).

→ **U delu 9a** - PDV koji se u poreskoj prijavi iskazuje kao prethodni porez, iskazaće:

- na rb. 9a.1 - PDV plaćen pri uvozu dobara iznos od 100.000 dinara,
- na rb. 9a.3 - PDV po osnovu nabavki dobara i usluga, osim iz tač 9a.1 i 9a.2 iznos od 156.280 dinara, i
- na rb. 9a.4 - Ukupan PDV koji se u poreskoj prijavi iskazuje kao prethodni porez iznos od 256.280 dinara.

1.1.4. Obaveza ispravke srazmernog poreskog odbitka

Kako bi se sprečile moguće manipulacije kod podele prethodnog poreza preko srazmernog odbitka na osnovu procenta učešća u prometu, stavom 8. člana 30. *Zakona o PDV-u propisana je obaveza sprovođenja ispravke srazmernog poreskog odbitka.*

Prema članu 30. stav 8. Zakona o PDV-u, u poslednjem poreskom periodu, odnosno u poslednjem poreskom periodu kalendarske godine, obveznik PDV-a vrši ispravku srazmernog poreskog odbitka primenom procenta srazmernog poreskog odbitka na iznos prethodnog poreza iz svih poreskih perioda u kalendarskoj godini.

Način i postupak sprovođenja ove ispravke propisan je čl. 4. i 5. novog *Pravilnika o srazmernom poreskom odbitku*. U načinu i postupku ispravke srazmernog poreskog odbitka nije bilo izmena o odnosu na ranije važeći pravilnik o srazmernom odbitku.

Budući da se obaveza ispravke poreskog odbitka u skladu sa novim *Pravilnikom o srazmernom poreskom odbitku* sprovodi u poreskom periodu decembar 2020. godine, odnosno u poreskom periodu oktobar - decembar 2020. godine, o načinu i postupku utvrđivanja ispravke srazmernog poreskog odbitka pišaćemo u broju 12/2020 časopisa "PDV", kada je i propisana obaveza sprovođenja ispravke srazmernog poreskog odbitka.

2. Refakcija PDV-a tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama - podnošenje obrasca REF 3A po isteku četvrtog kvartala 2019. godine

Verske organizacije oslobođene su plaćanja PDV-a na naknade koje ostvaruju vršenjem svoje verske delatnosti, ali bez prava na odbitak obračunatog PDV-a na dobra i usluge koje nabavljaju za vršenje svoje delatnosti.

Međutim, verske organizacije mogu ostvariti refakciju (povraćaj) plaćenog PDV-a na dobra koja im se isporučuju u zemlji ili koja uvoze, kao i za usluge koje im se pružaju, a koji su neposredno povezani sa verskom delatnošću.

Refakcija plaćenog PDV-a ostvaruje se podnošenjem zahteva za refakciju, koji se podnosi u roku od 60 dana od isteka kalendarskog tromesečja.

Kako **ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTEVA za četvrti kvartal 2019. godine ističe KRAJEM FEBRUARA 2020. godine**, ovim napisom **podsećamo** na način i postupak ostvarivanja ove refakcije.

Pravo na refakciju PDV-a, na osnovu podnetog zahteva, **IMAJU tradicionalne crkve i verske zajednice**: Srpska pravoslavna crkva, Islamska zajednica, Katolička crkva, Slovačka Evangelistička crkva a.v, Jevrejska zajednica, Reformatorska hrišćanska crkva i Evangelistička hrišćanska crkva a.v. **pod uslovom da je**:

- 1) **promet dobara i usluga, odnosno uvoz dobara oporeziv;**
- 2) **PDV za isporučena dobra, odnosno pružene usluge iskazan u računu**, u skladu sa članom 42. *Zakona o PDV-u**, kao i **da je račun plaćen**, odnosno da je PDV koji se duguje po osnovu uvoza dobara prethodno plaćen.

Način i postupak ove refakcije, kao i šta se smatra dobrima i uslugama neposredno povezanim sa verskom delatnošću za koja verske organizacije mogu ostvariti refakciju plaćenog PDV-a, propisan je *Pravilnikom o postupku ostvarivanja prava na povraćaj PDV i o načinu i postupku refakcije i refundacije PDV* ("Sl. glasnik RS", br. 107/04, 65/05, 63/07, 107/12, 120/12, 74/13, 66/14, 44/18 - dr. zakon i 104/18; u daljem tekstu: *Pravilnik o refakciji*)**.

Prema članu 6a *Pravilnika o refakciji*, **dobrima i uslugama neposredno povezanim sa verskom delatnošću, za koja verske organizacije mogu ostvariti refakciju plaćenog PDV-a, smatraju se**:

- 1) sveće i materijal za proizvodnju sveća;
- 2) tamjan i materijal za proizvodnju tamjana;
- 3) briketi;
- 4) ulje i vino za obredne svrhe;
- 5) brašno i beskvasni hleb za obredne svrhe;
- 6) svete sasude i obredni simboli;
- 7) odežde za sveštenike i verske službenike i materijal za proizvodnju ovih odeždi;
- 8) građevinske usluge i građevinski materijal koji se koriste za izgradnju, rekonstrukciju, konzervatorske i restauratorske radove i održavanje hramova i drugih zdanja povezanih sa misionarskom delatnošću tradicionalnih crkava i verskih zajednica, uključujući i materijal za izradu ikonostasa i ikonopisanje;

* "Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19.

** Prečišćen tekst navedenog pravilnika možete naći u "Ekspert"-u.

- 9) bogoslužbene knjige, verski kalendari i druga verska izdanja, kao i papir za štampanje tih izdanja;
- 10) orgulje.

U skladu sa **izmenjenim odredbama člana 6. Pravilnika o refakciji**, koje su u primeni od **1.01.2019. godine**, pravo na refakciju ostvaruje se **podnošenjem zahteva za refakciju, u elektronskom obliku preko portala Poreske uprave.***

Zahtev za refakciju podnosi upravno telo određeno od strane Srpske pravoslavne crkve, Islamske zajednice, Katoličke crkve, Slovačke Evangelističke crkve a.v, Jevrejske zajednice, Reformatorske hrišćanske crkve i Evangelističke hrišćanske crkve a.v. (u daljem tekstu: tradicionalne crkve, odnosno verske zajednice). Upravno telo podnosi zahtev za refakciju za sve organizacione delove tradicionalne crkve, odnosno verske zajednice.

Zahtev se podnosi Poreskoj upravi.

Napominjemo da su tradicionalne crkve, odnosno verske zajednice bile dužne da pre podnošenja prvog zahteva za refakciju pismeno obaveste Centralu Poreske uprave koje je upravno telo određeno za podnošenje zahteva za refakciju i o licu ovlašćenom za potpisivanje zahteva za refakciju.

Zahtev se podnosi na Obrascu REF 3A** - Zahtev za refakciju tradicionalne crkve, odnosno verske zajednice, koji je odštampan uz *Pravilnik o refakciji* i čini njegov sastavni deo.

Uz zahtev se dostavljaju (u elektronskom obliku, preko portala Poreske uprave):

- 1) **računi o nabavljenim dobrima i korišćenim uslugama u Republici Srbiji.** Račun mora da sadrži sve propisane podatke iz člana 42. *Zakona o PDV-u*. Računi koji nisu izdati u skladu sa članom 42. *Zakona o PDV-u*, ne mogu se upotrebiti u postupku refakcije PDV-a;
- 2) **dokumenti o izvršenom uvozu dobara u Republiku Srbiju;**
- 3) **dokaz da su računi iz tačke 1) plaćeni od strane lica koje ima pravo na refakciju PDV-a u skladu sa članom 55. *Zakona o PDV-u*, odnosno dokaz da je plaćen PDV na uvoz dobara iz tačke 2).**

Poreska uprava - Centrala, nakon izvršene provere ispunjenosti uslova za refakciju:

* Poreska uprava je u decembru 2018. godine objavila na svom portalu *Korisničko uputstvo za portalsku aplikaciju (Projekat: Refakcija i oslobađanje od plaćanja PDV-a)* - možete ga naći i u "Ekspert"-u.

** Obrazac REF 3A u formi pogodnoj za **popunjavanje, čuvanje i štampanje**, možete pronaći na našoj internet stranici (www.cekos.rs) u delu *Obrasci*.

- rešenjem odlučuje o zahtevu **u roku od 30 dana** od dana podnošenja zahteva i **dostavlja rešenje (u elektronskom obliku)** podnosiocu zahteva, a
- **u roku od 15 dana** od dana dostavljanja rešenja **vrši refakciju PDV-a.**

Ministarstvo finansija je u vezi sa ostvarivanjem prava na refakciju plaćenog PDV-a tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama dalo nekoliko službenih mišljenja. **Tekstove navedenih službenih mišljenja možete naći u našoj digitalnoj bazi** propisa, službenih mišljenja, sudske prakse, modela akata i obrazaca "**Ekspert**" (uz član 55. Zakona o PDV-u i uz čl. 6. i 6a Pravilnika o refakciji) i u časopisu "PDV".

Tabelarni pregled službenih mišljenja u vezi sa ovom temom dajemo u nastavku:

Rb.	Opis	Mišljenje Ministarstva finansija - broj i datum	Da li postoji osnov za refakciju PDV-a?	Objavljeno u časopisu "PDV" broj:
1	2	3	4	5
1.	Građevinske usluge i materijal za potrebe uređenja platoa i ograde ispred objekta crkve i parohijskog doma	430-00-608/2018-04 od 15.04.2019.	NE	5/2019, str. 119. i u "Ekspert"-u
2.	Dobra i usluge koje Srpska pravoslavna crkva nabavlja za rekonstrukciju mini hidroelektrane na reci Studenici u okviru kompleksa manastira Studenica	413-00-1490/2008-04 od 23.07.2008.	NE	8/2017, str. 53. i u "Ekspert"-u
3.	Uvoz iz Madarske 1.200 komada <i>Svetog pisma</i> za potrebe Zrenjaninske biskupije	335-00-0388/2008-17 od 16.07.2008.	NE	8/2017, str. 51. i u "Ekspert"-u
4.	Uvoz građevinskog materijala - mermernih ploča iz Crme Gore, koje će se koristiti za restauraciju Hrama Svetog velikomučenika kneza Lazara, od strane Srpske pravoslavne crkve	413-00-0582/2007-04 od 3.05.2007.	DA	8/2017, str. 49. i u "Ekspert"-u
5.	Izgradnja đakonikona pri kapeli Sveti Jovan Bogoslov koja se nalazi u zgradi Pravoslavnog bogoslovske fakulteta, od strane Srpske pravoslavne crkve	413-00-1119/2006-04 od 3.11.2006.	NE	8/2017, str. 48. i u "Ekspert"-u
6.	Promet kombi vozila plaćenog od doniranih sredstava, koji vrši Jevrejska opština Beograd	413-00-1128/2006-04 od 1.03.2007.	NE	5/2007, str. 79. i u "Ekspert"-u
7.	Uvoz građevinskog materijala za rekonstrukciju i revitalizaciju sinagoge u Subotici	413-00-1100/2006-04 od 28.11.2006.	NE	11/2009, str. 38. i u "Ekspert"-u

3. Refundacija PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe - rok za podnošenje zahteva (obrazac RFNB) je od 1. do 18. februara 2020. godine

Podsećamo da je *Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost* ("Sl. glasnik RS", br. 108/16) ukinuto pravo roditelja, odnosno staratelja bebe za refundaciju PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe, koja je propisana članom 56b *Zakona o PDV-u*, s tim što je **prestanak ovog prava na refundaciju PDV-a odložen** do početka primene *Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom* kojim će se propisati jednokratna isplata novčanih sredstava na ime kupovine opreme za bebe. Navedeni zakon donet je **25.12.2017. godine** ("Sl. glasnik RS", broj 113/17), a **primenjuje se od 1. jula 2018. godine.**

Iz tih razloga, **prelaznom odredbom člana 12. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost** ("Sl. gl. RS", br. 108/16 i 30/18) propisano da će se **pravo na refundaciju PDV-a za hranu i opremu za bebe rođene zaključno sa 30.06.2018. godine ostvariti u skladu sa članom 56b Zakona o PDV-u.**

Ovim rešenjem omogućava se da se za svako dete ostvari jedno od navedenih prava u punom obimu, u zavisnosti od datuma rođenja (deca rođena do 30.06.2018. godine, preko refundacije plaćenog PDV-a, a deca rođena od 1.07.2018. godine preko isplate novčanih sredstava za kupovinu hrane i opreme za bebe).

U skladu sa prelaznom odredbom člana 12. *Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost*, **roditelji i staratelji dece koja su rođena zaključno sa 30. junom 2018. godine**, mogu podneti zahtev za refundaciju PDV-a po osnovu nabavke hrane i opreme za bebe u periodu od 1. jula do 31. decembra 2019. godine.

Da podsetimo, reč je o refundaciji (povraćaju) plaćenog PDV-a pri kupovini hrane i opreme za bebe koja je uvedena *Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o PDV-u* ("Sl. glasnik RS", broj 93/12), a koja je u primeni od 1.01.2013. godine, a način i postupak ostvarivanja refundacije PDV-a propisan je članom 10b *Pravilnika o postupku ostvarivanja prava na povraćaj PDV i o načinu i postupku refakcije i refundacije PDV* ("Sl. glasnik RS", br. 107/04, 65/05, 63/07, 107/12, 120/12, 74/13, 66/14, 44/18 - dr. zakon, 104/18; u daljem tekstu: *Pravilnik o refundaciji*).

Rok za podnošenje zahteva za refundaciju PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe je od 1. do 18. februara 2020. godine* i reč je o prekluzivnom roku, te se zahtev za refundaciju ne može podneti posle 18. februara 2020. godine.

* U skladu sa članom 80. stav 5. *Zakona o opštem upravnom postupku* ("Sl. glasnik RS", br. 18/16 i 95/18 - dr. propis) rok za podnošenje ovog mesečnog obračuna pomera se na 18. februar 2020. godine, s obzirom da 15. februar 2020. godine pada na dan državnog praznika - Dan državnosti koji se proslavlja neradno.

- **Povećan je iznos PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe koji se refundira i limiti za ostvarivanje refundacije koji se odnose na neto prihod i ukupnu imovinu roditelja i staratelja**

Vlada Republike Srbije na sednici od 30.01.2020. godine **utvrdila je nove - usklađene dinarske iznose neto prihoda i imovine roditelja za ostvarivanje refundacije PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe kao i novi - usklađeni dinarski iznos do kojeg se može ostvariti refundacija PDV pri kupovini hrane i opreme za bebe**, sa indeksom potrošačkih cena u 2019. godini*. **Novi usklađeni dinarski iznosi** objavljeni su u "Sl. glasniku RS", broj 8/2020, a **primenjuju se od 1. februara 2020. godine.**

Da podsetimo, članom 56b stav 4. *Zakona o PDV-u* propisano je da se ograničenja u pogledu neto prihoda i imovine roditelja, odnosno staratelja za ostvarivanje prava na refundaciju PDV-a, kao i iznos limita do kojeg se može ostvariti refundacija PDV-a usklađuje sa godišnjim indeksom potrošačkih cena u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj se usklađivanje vrši, prema podacima republičkog organa nadležnog za poslove statistike. Pri tome, stavom 6. tog člana dato je ovlašćenje Vladi Republike Srbije da te usklađene dinarske iznose objavi u "Sl. glasniku RS".

Na osnovu ovog ovlašćenja **Vlada Republike Srbije objavila je usklađene dinarske iznose, koji od 1.02.2020. godine iznose:**

- Ukupan neto prihod roditelja, odnosno staratelja bebe u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtev za refundaciju **1.101.575,88 din.**
- Ukupna imovina roditelja, odnosno staratelja bebe na koju se plaća porez na imovinu, manja od **26.850.911,72 din.**
- Maksimalni iznos do kojeg se može ostvariti refundacija PDV-a:
 - ukupni **80.323,24 din.**
 - u prvoj godini starosti bebe **45.898,99 din.**
 - u drugoj godini starosti bebe **34.424,25 din.**

Dakle, od 1. februara 2020. godine roditelj, odnosno staratelj bebe imaju pravo na refundaciju PDV-a pri kupovini hrane i opreme za bebe, ako je njihov ostvareni neto prihod u 2019. godini manji od 1.101.575,88 dinara i ako je njihova imovina manja od 26.850.911,72 dinara. Maksimalni iznos do kojeg se može ostvariti refundacija PDV-a iznosi 80.323,24 dinara, i to u prvoj godini starosti bebe 45.898,99 dinara, a u drugoj godini starosti 34.424,25 dinara.

* Indeks potrošačkih cena u 2019. godini iznosi 101,9 ("Sl. glasnik RS", br. 2/20).

- **Ko ima pravo na refundaciju PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe?**

Refundaciju PDV-a plaćenog pri kupovini hrane i opreme za bebe ima **roditelj, odnosno staratelj bebe** (u daljem tekstu: kupac hrane i opreme za bebe), **pod uslovom da je:** državljanin Republike Srbije; sa prebivalištem na teritoriji Republike; punoletan. **Kupac hrane i opreme za bebe može ostvariti refundaciju PDV-a pod uslovima da:**

- 1) **je ukupan neto prihod roditelja, odnosno staratelja bebe** u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtev za refundaciju (u ovom slučaju u 2019. godini) ostvaren **u iznosu manjem od 1.101.575,88 dinara i da je ukupna imovina roditelja, odnosno staratelja bebe** na koji se plaća porez na imovinu u skladu sa propisima kojima se uređuju porezi na imovinu **manja od 26.850.911,72 dinara;**
- 2) **poseduje fiskalni isečak izdat od strane prodavca** u skladu sa propisom kojim se uređuju fiskalne kase.

Navedene uslove roditelj, odnosno staratelj mora ispunjavati **na dan podnošenja zahteva za refundaciju plaćenog PDV-a da bi stekao to pravo.**

O tome prenosimo i službeni stav Ministarstva finansija dat kroz službeno mišljenje broj 430-00-00015/2013-04 od 12.09.2013. godine:

"Roditelj, odnosno staratelj bebe koji je punoletni državljanin Republike Srbije, sa prebivalištem na teritoriji Republike Srbije, a koji kupuje hranu i opremu za bebe, ima pravo na refundaciju PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe na osnovu podnetog zahteva, ako u momentu podnošenja zahteva za refundaciju PDV ispunjava sve uslove koji su propisani za ostvarivanje ovog prava (da je roditelj, odnosno staratelj bebe, da je punoletan, da je državljanin Republike Srbije, da ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije, kao i da su ispunjeni uslovi u pogledu visine prihoda i vrednosti imovine roditelja, odnosno staratelja bebe). S tim u vezi, ispunjenost uslova za ostvarivanje ovog prava ceni se u odnosu na roditelja, odnosno staratelja bebe koji je podneo zahtev za refundaciju PDV. Prema tome, ako roditelj, odnosno staratelj bebe koji je podneo zahtev za refundaciju PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe, u momentu podnošenja zahteva nije punoletan ili nije državljanin Republike Srbije, nema pravo na refundaciju PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe (nezavisno od toga da li drugi roditelj ispunjava uslove za ostvarivanje ovog prava).

Napominjemo, roditelj, odnosno staratelj bebe, uz ispunjenje svih propisanih uslova, ima pravo na refundaciju PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe samo za dobra nabavljena od 1. januara 2013. godine, nezavisno od toga da li je nabavka predmetnih dobara izvršena pre ili posle rođenja bebe."

Pravo na refundaciju PDV-a limitirano je najviše do iznosa od 80.323,24 dinara za bebu starosti do dve godine, i to za dobra nabavljena do navršene prve godine starosti bebe - do iznosa od 45.898,99 dinara, a za dobra nabavljena od navršene prve do navršene druge godine bebe - u iznosu do 34.424,25 dinara, i to **za kupovinu sledeće hrane i opreme za bebe:** mleko za odojčad; kašice; krevetac; kolica; stolica za hranjenje; stolica za kola; pelene.

Pri tome, napominjemo da je članom 10b stav 3. *Pravilnika o refundaciji* propisano da, ako roditelj ili staratelj u prvoj godini starosti bebe ostvari refundaciju PDV-a u iznosu manjem od 45.898,99 dinara, pravo na refundaciju PDV-a u prvoj godini starosti bebe smatra se u potpunosti ostvarenim.

● **Način i postupak ostvarivanja refundacije PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe**

Prema članu 10b stav 1. *Pravilnika o refundaciji*, kupac hrane i opreme za bebe iz člana 56b *Zakona o PDV-u* ostvaruje refundaciju PDV-a u skladu sa Zakonom, **na osnovu pisanog zahteva, koji podnosi nadležnom poreskom organu.** Saglasno članu 10b stav 6. *Pravilnika o refundaciji*, nadležni poreski organ za podnošenje zahteva za refundaciju je organizaciona jedinica Poreske uprave na čijem području podnosilac zahteva ima prebivalište.

Zahtev se podnosi **na Obrascu RFNB - Zahtev kupca hrane i opreme za bebe za refundaciju PDV**, koji je odštampan uz *Pravilnik o refundaciji* i čini njegov sastavni deo. Obrazac RFNB je dostupan na našoj internet stranici www.cekos.rs u delu *Obrasci*, u elektronskoj formi, pogodnoj za popunjavanje, čuvanje i štampanje.

Pravo na refundaciju PDV-a kupac hrane i opreme za bebe može ostvariti za dobra nabavljena od 1. jula do 31. decembra 2019. godine. Ako je roditelj ili staratelj propustio da podnese zahtev za refundaciju PDV-a od 1. januara do 31. jula 2019. godine, može ovim zahtevom da obuhvati i nabavke izvršene u periodu od 1. januara do 31. jula 2019. godine, pod uslovom da za te nabavke ispunjava uslove za refundaciju PDV-a.

Pravo na refundaciju PDV-a kupac hrane i opreme za bebe može ostvariti za dobra nabavljena od 1. jula do 31. decembra 2019. godine, i to:

→ **čija beba u periodu 1. jula do 31. decembra 2019. godine započinje ili završava drugu godinu starosti**,* može ostvariti refundaciju za drugu godinu starosti u iznosu od 34.424,25 dinara. Pokazaćemo to na sledećem primeru:

Primer:

Roditelj čija je beba rođena 20. maja 2018. godine izvršio je nabavku hrane i opreme za bebe u periodu od 20. maja 2018. do 30. juna 2019. godine, i to:

- a) u periodu od 20.05.2018. do 20.05.2019., odnosno do navršene prve godine bebe:
 - dečije hrane u iznosu od 66.000 din. sa PDV-om (PDV sadržan u iznosu od 11.000 din.);
 - pelene i opremu za bebu u iznosu od 240.000 din. (PDV sadržan u iznosu 40.000 din.);

* Ako roditelj ili staratelj nije ostvario refakciju za prvu godinu starosti bebe, ovim zahtevom ne može obuhvatiti nabavku dobara za prvu godinu starosti jer se, u skladu sa prelaznom odredbom zakona, prva godina starosti bebe završava 30. juna 2019. godine.

Po osnovu navršene prve godine starosti bebe, roditelj, odnosno staratelj ostvario je refakciju PDV-a u iznosu od 45.043,17 din. po osnovu zahteva podnetog 15.07.2019. godine.

b) u periodu od 21. maja 2019. do 31. decembra 2019. godine pelene u iznosu od 216.000 dinara sa PDV-om (PDV sadržan u iznosu od 36.000 dinara).

U navedenom primeru roditelj može ostvariti refundaciju PDV-a u iznosu od 34.424,25 dinara po osnovu nabavke dobara od 20. maja do 31. decembra 2019. godinu po osnovu započete druge godine života bebe, iako je do 30. juna 2019. godine nabavio dobra sa obračunatim PDV-om od 216.000 dinara i sadržanim PDV-om od 36.000 dinara, s obzirom da je ostvario maksimalni iznos od 45.043,17 dinara jer, saglasno odredbi člana 10b stav 2. Pravilnika o refundaciji, maksimalni iznos refundacije za navršenu prvu i drugu godinu bebe može iznositi najviše do 80.323,24 dinara.

→ čija beba u periodu 1. januara do 30. juna 2019. godine završava drugu godinu starosti, može ostvariti refundaciju za drugu godinu starosti u maksimalnom iznosu od 34.424,25 dinara. Pokazaćemo to na sledećem primeru:

Primer:

Roditelj, čija je beba rođena 30.05.2018. godine, izvršio je nabavku hrane i opreme za bebe u periodu od 1. jula do 31.12.2019. godine, i to: u periodu od 1.07. do 31.12.2019., dečije opreme za bebe u iznosu od 240.000 din. (porez sadržan u iznosu 40.000 din).

U navedenom primeru roditelj može ostvariti refundaciju PDV-a u iznosu od 34.424,25 din. s obzirom da, saglasno odredbi člana 10b stav 2. Pravilnika o refundaciji, maksimalni iznos refundacije za navršenu drugu godinu bebe može iznositi najviše do 34.424,25 dinara.

Uz pisani zahtev (obrazac RFNB) dostavljaju se:

- 1) **fiskalni iseći** izdati od strane prodavca hrane i opreme za bebe, u skladu sa propisima kojima se uređuju fiskalne kase, u periodu od 1. januara do 30. juna 2019. godine **i fotokopije tih fiskalnih isečaka;***
- 2) **spisak brojeva tih fiskalnih isečaka.****

Izuzetno, u slučaju kad je podnosilac zahteva usvojitelj, odnosno staratelj, pri prvom podnošenju zahteva dostavlja:

- fotokopiju odluke nadležnog organa o usvojenju;
- a staratelj bebe - fotokopiju odluke nadležnog organa o stavljanju pod starateljstvo.

Shodno *Korisničkom uputstvu u vezi sa refundacijom PDV-a za kupovinu hrane i opreme za bebe* (u daljem tekstu: *Korisničko uputstvo*), koje je Poreska uprava postavila na svojoj internet stranici (www.purs.gov.rs), **ako se kupovina**

* Ako je roditelj, odnosno staratelj propustio da podnese prvi zahtev za refundaciju koji se podnosi od 1. do 16. jula 2019. godine, a ispunjava uslove za refundaciju po drugom zahtevu, u tom slučaju podnosi i fiskalne isečke o nabavci hrane i opreme za bebe u periodu od 1. januara do 30. juna 2019. godine.

** Prema članu 12. stav 2. *Zakona o fiskalnim kasama* ("Sl. glasnik RS", br. 135/04 i 93/12) svaki fiskalni isečak sadrži, pored ostalih podataka, i podatak o rednom broju isečka.

hrane i opreme za bebe vrši putem interneta, podnosilac zahteva za refundaciju PDV za kupovinu hrane i opreme za bebe od lica koje je registrovano za obavljanje delatnosti 47.91 - *Trgovina na malo posredstvom pošte i interneta*, može ostvariti pravo na refundaciju PDV-a pod zakonom propisanim uslovima ako poseduje:

- račun na kome je iskazan PDV kao dokaz da je izvršio kupovinu hrane i opreme za bebe;
- dokument kojim se potvrđuje da je kupovina hrane i opreme za bebe izvršena putem interneta;
- dokaz o plaćanju računa.

Ukoliko podnosilac zahteva ne dostavi navedene dokaze, ne može se priznati pravo na refundaciju PDV.

Korisničkim uputstvom je navedeno i da **u situaciji kada fizičko lice - roditelj, odnosno staratelj podnosi zahtev za refundaciju PDV-a za kupljenu hranu i opremu za bebe (npr. za blizance, trojke, četvorke i dr.) roditelj, odnosno staratelj podnosi obrazac zahteva za svako dete** i ostvaruje refundaciju PDV-a ukoliko ispunjava propisane uslove *Zakonom o PDV-u*, u iznosu do 45.898,99 dinara, odnosno 34.424,25 dinara **za svako dete**.

To znači da roditelj, odnosno staratelj, podnosi onoliki broj zahteva koji odgovara broju dece za koje se može ostvariti refundacija PDV-a, pri čemu se uslovi koji se odnose na visinu primanja podnosioca, kao i vrednost imovine, odnose na istog podnosioca bez obzira na broj dece za koje ostvaruje pravo na refundaciju. Računi koji se u konkretnom slučaju podnose uz zahtev, sagledavaju se u kontekstu svih zahteva shodno broju dece za jednog podnosioca.

Nadležni poreski organ, po sprovedenom postupku kontrole ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava na refundaciju PDV-a, **rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva sa potrebnim dokazima, a u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refundacija PDV-a na račun kupca hrane i opreme za bebe.**

4. REFAKCIJA, REFUNDACIJA I POVRAĆAJ PDV-a **- tabelarni prikaz kategorija obveznika, uslova, obrazaca** **koji se podnose i rokova za podnošenje zahteva** **i za donošenje rešenja o refakciji -**

4.1. REFAKCIJA I REFUNDACIJA PDV-a

(stranom obvezniku, humanitarnim organizacijama, tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama, diplomatskim i konzularnim predstavništvima i međunarodnim organizacijama, kupcu prvog stana, kupcu hrane i opreme za bebe)

Refakcija i refundacija poreza, kao i postupak refakcije i refundacije propisani su:

– **čl. 53-56b Zakona o porezu na dodatu vrednost**

("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19) - u daljem tekstu: ZPDV;

– **Pravilnikom o postupku ostvarivanja prava na povraćaj PDV i o načinu i postupku refakcije i refundacije PDV**

("Sl. glasnik RS", br. 107/04, 65/05, 63/07, 107/12, 120/12, 74/13, 66/14, 44/18 - dr. zakon i 104/18) - u daljem tekstu: Pravilnik.

Prečišćene tekstove napred navedenih propisa možete naći u našoj digitalnoj bazi propisa "Ekspert".

U časopisu "PDV" redovno pišemo o svim vrstama refakcije i refundacije koji su propisani navedenim propisima, a **u nastavku dajemo tabelarni prikaz: obveznika** kojima se vrši refakcija; **obrazaca** koji se podnose (naziv i rokovi za podnošenje); **rokova za dostavljanje** rešenja od strane Centrale Poreske uprave; **uslova** za refakciju i refundaciju; **dokumentacije** koja se podnosi uz zahtev.

● **Refakcija STRANOM OBVEZNIKU**

Kome se vrši refakcija PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC			Rok za dostavljanje rešenja od strane Centrale Poreske uprave i za refakciju
		Naziv	Podnosi se	Rok	
1	2	3	4	5	6
STRANOM OBVEZNIKU za promet pokretnih dobara i pružene usluge u Republici Srbiji	Član 53. ZPDV i član 4. Pravilnika	REF 1 - Zahtev stranog obveznika za refakciju	jednom godišnje	do 30. juna	Centrala, nakon izvršene provere ispunjenosti uslova za refakciju, rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva i dostavlja rešenje (u elektronskom obliku) podnosiocu zahteva. U roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refakcija PDV-a.*
		Zahtev podnosi ovlašćeno lice i dostavlja se u elektronskom obliku preko portala Poreske uprave**			
Uslovi za refakciju , shodno članu 53. ZPDV i članu 4. Pravilnika:					
1) da je PDV za promet dobara i usluga iskazan u računu, u skladu sa Zakonom, i da je račun plaćen;					
2) da je iznos PDV za koji se podnosi zahtev za refakciju PDV veći od 200 EUR u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan podnošenja zahteva za refakciju PDV;					
3) da su ispunjeni uslovi pod kojima bi obveznik PDV mogao ostvariti pravo na odbitak prethodnog poreza za nabavljena dobra i usluge u skladu sa Zakonom;					
4) ne vrši promet dobara i usluga u Republici, osim prometa:					
(1) usluga prevoza dobara koje su u skladu sa članom 24. stav 1. tač. 1), 5) i 8) ZPDV oslobođene poreza;					
(2) usluga prevoza putnika koji u skladu sa članom 49. stav 7. ZPDV podleže pojedinačnom oporezivanju prevoza;					
(3) dobara i usluga za koji obavezu obračunavanja PDV ima obveznik PDV - primalac dobara ili usluga.					
Uz zahtev se dostavljaju (u elektronskom obliku, preko portala Poreske uprave*):					
1) potvrda o registraciji za PDV, odnosno drugi oblik poreza na potrošnju, izdata od strane poreskog organa države u kome se nalazi sedište stranog obveznika (original i overen prevod);					
2) plaćeni računi o nabavljenim dobrima ili korišćenim uslugama u Republici, po kojima je obračunat i plaćen PDV.					

* Refakcija PDV-a vrši se u valuti države podnosioca zahteva, u iznosu dobijenom preračunom dinarskog iznosa refakcije PDV-a po prodajnom kursu Narodne banke Srbije na dan isplate iznosa refakcije PDV-a, uz odbitak troškova preračuna.

** Poreska uprava je u decembru 2018. godine objavila na svom portalu *Korisničko uputstvo za portalsku aplikaciju (Projekat: Refakcija i oslobađanje od plaćanja PDV-a)* - možete ga naći i u "Ekspert"-u, u kome je, pored ostalih obrazaca, objašnjen i način popunjavanja Obrasca REF 1.

● **Refakcija HUMANITARNIM ORGANIZACIJAMA**

Kome se vrši refakcija PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC			Rok za dostavljanje rešenja od strane Centralne Poreske uprave i za refakciju
		Naziv	Podnosi se	Rok	
1	2	3	4	5	6
HUMANITARNIM ORGANIZACIJAMA za dobra koja im se isporučuju u Republici Srbiji	Član 54. ZPDV i član 5. Pravilnika	REF 2 - Zahtev humanitarne organizacije za refakciju	jednom godišnje	do 30. juna	Centrala, nakon izvršene provere ispunjenosti uslova za refakciju, rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva i dostavlja rešenje (u elektronskom obliku) podnosiocu zahteva. U roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refakcija PDV-a.
		Zahtev podnosi ovlašćeno lice i dostavlja se u elektronskom obliku preko portala Poreske uprave*			
<p>Uslovi za refakciju, shodno članu 54. ZPDV:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) da je promet dobara oporeziv; 2) da je PDV za isporučena dobra iskazan u računu, u skladu sa članom 42. ZPDV, kao i da je račun plaćen; 3) da su nabavljena dobra otpremljena u inostranstvo, gde se koriste u humanitarne, dobrotvorne ili obrazovne svrhe. <p>Uz zahtev se dostavljaju (u elektronskom obliku, preko portala Poreske uprave*):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dokaz o registraciji humanitarne organizacije (<i>samo prilikom prvog podnošenja zahteva</i>); 2) računi o nabavljenim dobrima u Republici i dokazi o njihovom plaćanju; 3) dokaz da su dobra otpremljena u inostranstvo i da se koriste u humanitarne, dobrotvorne ili obrazovne svrhe; 4) podaci o imenu i adresi inostranog primaoca dobara i svrsi korišćenja dobara otpremljenih u inostranstvo. 					

* Poreska uprava je u decembru 2018. godine objavila na svom portalu *Korisničko uputstvo za portalsku aplikaciju (Projekat: Refakcija i oslobođanje od plaćanja PDV-a)* - možete ga naći i u "Ekspert"-u, u kome je, pored ostalih obrazaca, objašnjen i način popunjavanja Obrasca REF 2.

● **Refakcija TRADICIONALNIM CRKVAMA I VERSKIM ZAJEDNICAMA**

Kome se vrši refakcija PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC			Rok za dostavljanje rešenja od strane Centrale Poreske uprave i za refakciju
		Naziv	Podnosi se	Rok	
1	2	3	4	5	6
<p>TRADICIONALNIM CRKVAMA I VERSKIM ZAJEDNICAMA (Srpska pravoslavna crkva, Islamska zajednica, Katolička crkva, Slovačka Evangelistička crkva a.v, Jevrejska zajednica, Reformatorska hrišćanska crkva i Evangelistička hrišćanska crkva a.v.)</p> <p>za dobra koja im se isporučuju u RS ili koja uvoze, kao i za usluge koje im se pružaju, a koje su neposredno povezane sa verskom delatnošću</p>	<p>Član 55. ZPDV i član 6. Pravilnika</p>	<p>REF 3A - Zahtev tradicionalne crkve, odnosno verske zajednice za refakciju</p>	<p>kvartalno</p>	<p>60 dana od isteka kalendarskog tromesečja</p>	<p>Centrala, nakon izvršene provere ispunjenosti uslova za refakciju, rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva i dostavlja rešenje (u elektronskom obliku) podnosiocu zahteva. U roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refakcija PDV-a.</p>
<p>Uslovi za refakciju, shodno članu 55. ZPDV:</p> <p>1) da je promet dobara i usluga, odnosno uvoz dobara oporeziv;</p> <p>2) da je PDV za isporučena dobra, odnosno pružene usluge iskazan u računu, u skladu sa članom 42. ZPDV, kao i da je račun plaćen od strane lica koje ima pravo na refakciju PDV u skladu sa ovim članom, odnosno da je PDV koji se duuguje po osnovu uvoza dobara prethodno plaćen.</p> <p>Pre podnošenja prvog zahteva za refakciju, tradicionalna crkva, odnosno verska zajednica, obaveštava (u elektronskom obliku) Centralu koje je upravno telo određeno za podnošenje zahteva za refakciju i o licu ovlašćenom za potpisivanje zahteva za refakciju.</p> <p>Uz zahtev se dostavljaju (u elektronskom obliku, preko portala Poreske uprave*):</p> <p>1) računi o nabavljenim dobrima i korišćenim uslugama u Republici Srbiji;</p> <p>2) dokumenti o izvršenom uvozu dobara u Republiku Srbiju;</p> <p>3) dokaz da su računi iz tačke 1) plaćeni od strane lica koje ima pravo na refakciju PDV u skladu sa članom 55. ZPDV, odnosno dokaz da je plaćen PDV na uvoz dobara iz tačke 2).</p> <p>Dobrima i uslugama neposredno povezanim sa verskom delatnošću, shodno članu 6a Pravilnika, smatraju se: 1) sveće i materijal za proizvodnju sveća; 2) tamjan i materijal za proizvodnju tamjana; 3) briketi; 4) ulje i vino za obredne svrhe; 5) brašno i beskvasni hleb za obredne svrhe; 6) svete sasude i obredni simboli; 7) odežde za sveštenike i verske službenike i materijal za proizvodnju ovih odeždi; 8) građevinske usluge i građevinski materijal koji se koriste za izgradnju, rekonstrukciju, konzervatorske i restauratorske radove i održavanje hramova i drugih zdanja povezanih sa misionarskom delatnošću tradicionalnih crkava i verskih zajednica, uključujući i materijal za izradu ikonostasa i ikonopisanje; 9) bogoslužbene knjige, verski kalendari i druga verska izdanja, kao i papir za štampanje tih izdanja; 10) orgulje.</p>					

* Poreska uprava je u decembru 2018. godine objavila na svom portalu *Korisničko uputstvo za portalsku aplikaciju (Projekat: Refakcija i oslobađanje od plaćanja PDV-a)* - možete ga naći i u "Ekspert"-u, u kome je, pored ostalih obrazaca, objašnjen i način popunjavanja Obrasca REF 3A.

● **Refakcija DIPLOMATSKIM I KONZULARNIM PREDSTAVNIŠTVIMA I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA**

Kome se vrši refakcija PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC			Rok za dostavljanje rešenja od strane Centrale Poreske uprave i za refakciju
		Naziv	Podnosi se	Rok	
1	2	3	4	5	6
DIPLOMATSKIM I KONZULARNIM PREDSTAVNIŠTVIMA I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA	Član 55a ZPDV i član 6b Pravilnika	REF 5 - Zahtev diplomatskog i konzularnog predstavništva odnosno međunarodne organizacije za refakciju	kvartalno	30 dana od isteka kalendarskog tromesečja	Centrala, nakon izvršene provere ispunjenosti uslova za refakciju, rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva i dostavlja rešenje (u elektronskom obliku) podnosiocu zahteva. U roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refakcija PDV-a.
		Zahtev podnosi lice koje je ovlašćeno za izdavanje službenih i ličnih naloga za nabavku dobara i usluga, i dostavlja se u elektronskom obliku preko portala Poreske uprave*			
<p>Uslovi za refakciju, shodno članu 55a ZPDV:</p> <p>1) da su isporuke ili uvoz dobara, odnosno pružene usluge oporezive PDV;</p> <p>2) da je PDV za promet dobara i usluga iskazan u računu, u skladu sa Zakonom, i ako je račun plaćen, odnosno ako je PDV koji se duguje po osnovu uvoza dobara plaćen;</p> <p>3) da je ukupna vrednost dobara ili usluga, iskazana u računu, odnosno vrednost dobara iskazana u carinskom dokumentu, veća od 50 EUR, bez PDV, osim za nabavku goriva za motorna vozila.</p> <p>Uz zahtev se dostavljaju (u elektronskom obliku, preko portala Poreske uprave*):</p> <p>1) računi o nabavljenim dobrima i korišćenim uslugama u Republici koji glase na nosioca prava i koji sadrže podatak o broju osnovne potvrde propisane <i>Pravilnikom o poreskim oslobođenjima**</i>, kao i dokazi o njihovom plaćanju;</p> <p>2) dokumenta o izvršenom uvozu dobara u Republiku i dokazi o plaćanju PDV na uvoz dobara.</p> <p>Ako se nosiocu prava za izvršeni promet dobara i usluga izdaje fiskalni isečak u skladu sa propisom kojim se uređuju fiskalne kase, na poleđini tog isečka unose se podaci o nazivu, odnosno imenu i prezimenu nosioca prava i broju osnovne potvrde, a čiju tačnost svojim potpisom potvrđuje ovlašćeno lice isporučioaca dobara, odnosno pružaoca usluga.</p>					

* Poreska uprava je u decembru 2018. godine objavila na svom portalu *Korisničko uputstvo za portalsku aplikaciju (Projekat: Refakcija i oslobađanje od plaćanja PDV-a)* - možete ga naći i u "Ekspert"-u, u kome je, pored ostalih obrazaca, objašnjen i način popunjavanja Obrascu REF 5.

** Reč je o *Pravilniku o načinu i postupku ostvarivanja poreskih oslobođenja kod PDV sa pravom na odbitak prethodnog poreza* ("Sl. glasnik RS", br. 120/12, 40/15, 82/15, 86/15, 11/16, 21/17, 48/18, 62/18, 104/18, 16/19 i 80/19).

● **Refundacija KUPCU PRVOG STANA**

Kome se vrši refundacija PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC			Rok za dostavljanje rešenja od strane Centrale Poreske uprave i za refundaciju
		Naziv	Podnosi se	Rok	
1	2	3	4	5	6
KUPCU PRVOG STANA - fizičko lice, punoletni državljanin Republike Srbije, sa prebivalištem na teritoriji Republike Srbije, koji kupuje prvi stan	Član 56a ZPDV i član 10a Pravilnika	RFN - Zahtev kupca prvog stana za refundaciju PDV i IKPS PDV - Izjava kupca stana da kupuje prvi stan*	u pisanom obliku, nadležnom poreskom organu, kada se ispune uslovi za podnošenje obrasca		Organizaciona jedinica Poreske uprave koja je nadležna za prijem evidencione prijave obveznika PDV - prodavca stana, po sprovedenom postupku kontrole ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava na refundaciju PDV, rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva. U roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refundacija PDV-a.
<p>Uslovi za refundaciju: shodno članu 56a ZPDV, kupac može da ostvari refundaciju pod uslovom:</p> <p>1) da od 1. jula 2006. godine do dana overe ugovora o kupoprodaji na osnovu kojeg stiće prvi stan nije imao u svojoj, odnosno susvojini stan na teritoriji Republike;</p> <p>2) da je ugovorena cena stana sa PDV u potpunosti isplaćena prodavcu uplatom na tekući račun prodavca, odnosno na odgovarajuće račune u skladu sa zakonom u slučaju prodaje stana kao hipotekovane nepokretnosti, odnosno u izvršnom postupku kada se uplata cene stana sa PDV vrši uplatom na odgovarajuće račune u skladu sa zakonom.</p> <p>Pravo na refundaciju PDV može se ostvariti za stan čija površina za kupca prvog stana iznosi do 40 m², a za članove njegovog porodičnog domaćinstva do 15 m² po svakom članu koji nije imao u svojoj, odnosno susvojini stan na teritoriji Republike u periodu iz tačke 1), a za vlasnički udeo na stanu do površine srazmerne vlasničkom udelu u odnosu na površinu do 40 m², odnosno do 15 m².</p> <p>Izuzetno od tačke 2), kod kupovine stana pod neprofitnim uslovima od jedinice lokalne samouprave ili neprofitne stambene organizacije osnovane od strane jedinice lokalne samouprave za realizaciju aktivnosti uređenih propisima iz oblasti socijalnog stanovanja, refundacija PDV može da se ostvari pod uslovom da je na ime ugovorene cene stana sa PDV isplaćen iznos koji nije manji od iznosa PDV obračunatog za prvi prenos prava raspolaganja na stanu, na tekući račun prodavca.</p> <p>Uz zahtev se dostavljaju:</p> <p>1) izvod iz matične knjige rođenih;</p> <p>2) uverenje o državljanstvu;</p> <p>3) dokaz o prebivalištu (overena fotokopija lične karte ili potvrda o prebivalištu);</p> <p>4) overena kopija ugovora o kupoprodaji stana;</p> <p>5) račun ili drugi dokument koji služi kao račun o kupoprodaji stana u kojem je iskazan PDV;</p> <p>6) dokaz da je ugovorena cena stana sa PDV u potpunosti isplaćena uplatom na tekući račun prodavca, odnosno dokaz da je na ime ugovorene cene stana sa PDV isplaćen iznos koji nije manji od iznosa PDV obračunatog za prvi prenos prava raspolaganja na stanu uplatom na tekući račun prodavca u slučaju kupovine stana pod neprofitnim uslovima iz člana 56a stav 3. Zakona;</p> <p>7) overena izjava kupca stana da kupuje prvi stan (obrazac IKPS PDV).</p> <p>Ako kupac prvog stana zahteva refundaciju PDV i po osnovu člana, odnosno članova njegovog porodičnog domaćinstva, pored prethodnog nabrojanih dokumenata, dostavlja i:</p> <p>1) dokument kojim se potvrđuje da je fizičko lice po osnovu koga kupac prvog stana zahteva refundaciju PDV član porodičnog domaćinstva kupca prvog stana u skladu sa članom 56a stav 6. Zakona;</p> <p>2) dokaz o prebivalištu člana porodičnog domaćinstva (overena fotokopija lične karte ili potvrda o prebivalištu).</p>					

* Navedene obrasce RFN i IKPS PDV u formi **pogodnoj za popunjavanje, čuvanje i štampanje** možete naći u "Ekspert"-u ili na našoj internet stranici www.cekos.rs u delu *Obrasci*.

● **Refundacija KUPCU HRANE I OPREME ZA BEBE**

Kome se vrši refundacija PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC			Rok za dostavljanje rešenja od strane Centralne Poreske uprave i za refundaciju
		Naziv	Podnosi se	Rok	
1	2	3	4	5	6
KUPCU HRANE I OPREME ZA BEBE - roditelj, staratelj bebe - punoletni državljanin Republike Srbije, sa prebivalištem na teritoriji Republike Srbije, koji kupuje hranu i opremu za bebe	Član 56b ZPDV i član 10b Pravilnika	RFNB - Zahtev kupca hrane i opreme za bebe za refundaciju PDV	dva puta godišnje	od 1. do 18.02.2020. za bebe rođene u periodu od 1. januara do 30. juna 2018. godine	Organizaciona jedinica Poreske uprave na čijem području podnosilac zahteva ima prebivalište, po sprovedenom postupku kontrole ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava na refundaciju PDV, rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva. u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja vrši se refundacija PDV-a.
<p>Uslovi za refundaciju, shodno članu 56b ZPDV i članu 10b Pravilnika su da:</p> <p>1) je ukupan neto prihod roditelja, odnosno staratelja bebe u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtev, ostvaren u iznosu manjem od <i>1.101.575,88 dinara*</i> i da je ukupna imovina roditelja, odnosno staratelja bebe na koju se plaća porez na imovinu u skladu sa propisima kojima se uređuju porezi na imovinu manja od <i>26.850.911,72 dinara*</i>;</p> <p>2) poseduje fiskalni isečak izdat od strane prodavca u skladu sa propisima kojima se uređuju fiskalne kase.</p> <p>Uz zahtev se dostavljaju:</p> <p>- fiskalni isečci izdati od strane prodavca hrane i opreme za bebe u skladu sa propisima kojima se uređuju fiskalne kase u periodu za koji se podnosi zahtev za refundaciju PDV,</p> <p>- fotokopije i spisak brojeva tih fiskalnih isečaka.</p> <p>Izuzetno od prethodnog stava, pri prvom podnošenju zahteva za refundaciju PDV usvojlac bebe dostavlja i fotokopiju odluke nadležnog organa o usvojenju, a staratelj bebe - fotokopiju odluke nadležnog organa o stavljanju pod starateljstvo.</p> <p>Hranom i opremom za bebe smatraju se: 1) mleko za odojčad; 2) kašice; 3) krevetac; 4) kolica; 5) stolica za hranjenje; 6) stolica za kola; 7) pelene.</p> <p>Napomena "Čekos in"-a: Shodno Zakonu o izmenama i dopunama Zakona o PDV-u ("Sl. glasnik RS", br. 108/16) član 56b ZPDV je prestao da važi 1.07.2018. godine (od tog datuma je u primeni Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom - "Sl. glasnik RS", br. 113/17, kojim se propisuje jednokratna isplata novčanih sredstava na ime kupovine opreme za bebe). Prelaznom odredbom člana 12. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 108/16 i 30/18) propisano je da roditelji i staratelji dece koja su rođena zaključno sa 30. junom 2018. godine mogu ostvariti pravo na refundaciju PDV-a za hranu i opremu za bebe.</p>					

* Usklađeni iznosi - objavljeni u "Sl. glasniku RS", br. 8/20.

4.2. Povraćaj PDV-a STRANOM DRŽAVLJANINU - tabelarni prikaz uslova, obrazaca i rokova za podnošenje zahteva za povraćaj i za donošenje rešenja

Uslovi za ostvarivanje poreskog oslobođenja i povraćaj PDV-a stranom državljaninu propisani su:

- **članom 24. Zakona o porezu na dodatu vrednost**
("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18, 72/19) - u daljem tekstu: ZPDV;
- **čl. 5-5d Pravilnika o načinu i postupku ostvarivanja poreskih oslobođenja kod PDV sa pravom na odbitak prethodnog poreza**
("Sl. glasnik RS", br. 120/12, 40/15, 82/15, 86/15, 11/16, 21/17, 44/18 - dr. zakon, 48/18, 62/18, 104/18, 16/19 i 80/19) - u daljem tekstu: Pravilnik.

Prečišćene tekstove napred navedenih propisa možete naći u našoj digitalnoj bazi propisa "Ekspert".

Kome se vrši povraćaj PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC		Rok za povraćaj PDV-a
		Naziv	Podnosi se	
1	2	3	4	5
STRANOM DRŽAVLJANINU - KUPCU koji u Republici Srbiji nema prebivalište ni boravište - koji kupljena dobra u RS otprema u inostranstvo u ličnom prtljagu	Član 24. ZPDV i član 5b Pravilnika	ZPPPDV - Zahtev putnika za povraćaj PDV	Prilikom napuštanja carinske teritorije RS	Putniku ili drugom podnosiocu zahteva plaćeni PDV se vraća ako u roku od 12 meseci od dana otpremanja dobara u inostranstvo dostavi prodavcu od kojeg su kupljena dobra ili operatoru dokumentaciju na kojoj je carinski organ potvrdio da su ispunjeni uslovi za povraćaj PDV Ako je zahtev putnika za povraćaj PDV podnet prodavcu , prodavac vraća putniku ukupan iznos PDV koji je plaćen kao deo naknade za kupljena dobra u Republici Srbiji (u daljem tekstu: ukupan iznos PDV), umanjeni ili bez umanjnja za naknadu (proviziju) prodavca. Povraćaj PDV vrši se u dinarima, gotovinskom isplatom ili uplatom na račun koji je naveden u zahtevu putnika za povraćaj PDV podnetog poštom. Isplata u gotovini vrši se odmah, a isplata na račun u roku od 15 dana od dana prijema zahteva putnika za povraćaj PDV. Ako je zahtev putnika za povraćaj PDV podnet operatoru , operator ima pravo da po tom osnovu od putnika naplati naknadu (proviziju), tako da putniku vraća ukupan iznos PDV umanjjen za iznos naknade (proviziju) operatora, u dinarima, gotovinskom isplatom koja se vrši odmah, odnosno isplatom na račun koji je naveden u zahtevu putnika za povraćaj PDV u roku od 15 dana od dana prijema zahteva putnika za povraćaj PDV ako je taj zahtev podnet poštom.
		Zahtev može da se podnese u papirnom obliku ili u elektronskom obliku.		

Kome se vrši povraćaj PDV-a	Član ZPDV i Pravilnika	OBRAZAC		Rok za povraćaj PDV-a
		Naziv	Podnosi se	
1	2	3	4	5
<p>Poresko oslobođenje iz člana 24. stav 1. tačka 4) ZPDV, obveznik može da ostvari u poreskom periodu u kojem poseduje dokaze da je putnik otpremio dobra u inostranstvo u skladu sa Pravilnikom. U poreskoj prijavi za poreski period u kojem obveznik poseduje dokaze da je putnik otpremio dobra u inostranstvo, obveznik umanjuje iznos osnovice i iznos obračunatog PDV za promet dobara i usluga za koji je poreski dužnik u skladu sa ZPDV za iznos osnovice i iznos obračunatog PDV za promet dobara koji je izvršio putniku, a iznos naknade za isporuku dobara putniku iskazuje kao poresko oslobođenje sa pravom na odbitak prethodnog poreza.</p> <p>Kupac - putnik koji u Republici Srbiji nema prebivalište ni boravište (u daljem tekstu: putnik), a koji kupljena dobra u Republici Srbiji otprema u inostranstvo u ličnom prtljagu, za nekomercijalne svrhe, ima pravo na povraćaj PDV za kupljena dobra u skladu sa Zakonom, ako:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) se dobra otpremaju pre isteka tri kalendarska meseca po isteku kalendarskog meseca u kojem je izvršen promet dobara; 2) je ukupna vrednost isporučenih dobara jednaka ili veća od 6.000 dinara, uključujući PDV; <i>Ukupna vrednost isporučenih dobara je vrednost dobara iskazana u jednom računu ili u više računa istog prodavca izdatih u vremenskom periodu počev od dana izdavanja prvog računa zaključno sa istekom tri kalendarska meseca koji slede kalendarskom mesecu u kojem je izdat prvi račun. U ukupnu vrednost dobara iz stava 4. ovog člana uračunava se vrednost dobara za čiji promet postoji obaveza obračunavanja PDV, a za koja putnik može da ostvari pravo na povraćaj PDV, u skladu sa Zakonom, kao i vrednost dobara za čiji promet ne postoji obaveza obračunavanja PDV u skladu sa Zakonom.</i> 3) poseduje dokaze da ih je otpremio u inostranstvo. <i>Dokazima da je putnik otpremio dobra u inostranstvo smatraju se: 1) zahtev putnika za povraćaj PDV u papirnom ili elektronskom obliku izdat u skladu sa Pravilnikom; 2) račun za isporučena dobra.</i> <p>Ličnim prtljagom smatra se prtljag u kojem se nalaze dobra namenjena ličnoj upotrebi putnika, njegovoj porodici ili domaćinstvu, odnosno stvari namenjene poklanjanju (u daljem tekstu: lični prtljag), a koji putnik otprema sa sobom u inostranstvo bez prevoznog sredstva, u sopstvenom prevoznom sredstvu ili u prevoznom sredstvu vozara kojim se prevozi i putnik, odnosno koji putnik otprema u inostranstvo u prevoznom sredstvu vozara kojim se ne prevozi i putnik, a koje napušta carinsku teritoriju Republike Srbije u vreme kada je napušta i putnik, ako je pri napuštanju carinske teritorije Republike Srbije prijavio nadležnom carinskom organu da se njegov lični prtljag nalazi u tom prevoznom sredstvu.</p> <p>Dobrima za nekomercijalne svrhe smatraju se dobra koja je putnik kupio u Republici Srbiji za njegove lične potrebe, potrebe njegove porodice ili domaćinstva, odnosno dobra namenjena poklanjanju, a koja putnik iznosi povremeno iz Republike Srbije. Vrsta i količina dobara ne smeju biti takvi da ukazuju da je reč o dobrima za komercijalne svrhe.</p> <p>Postupak prodavca: Za isporuku dobara u Republici Srbiji prodavac izdaje putniku račun za isporučena dobra i, na zahtev putnika koji kupuje dobra, popunjava i izdaje, odnosno izrađuje (u daljem tekstu: izdaje) zahtev za povraćaj PDV.</p> <p>Računom se smatra dokument izdat u skladu sa Zakonom, kao i fiskalni isečak, odnosno fiskalni račun izdat u skladu sa <i>Zakonom o fiskalnim kasama</i>.</p> <p>Zahtev putnika za povraćaj PDV-a izdaje se u tri primerka, od kojih original i jednu kopiju prodavac daje kupcu, a drugu kopiju zadržava u svojoj dokumentaciji. U tom slučaju, račun i zahtev putnika za povraćaj PDV moraju biti potpisani od strane prodavca.</p> <p>Prodavac naplaćuje od kupca ukupnu vrednost isporučenih dobara sa PDV.</p> <p>Prodavac je dužan da vodi posebnu evidenciju o prometu dobara za koja je izdao zahtev putnika za povraćaj PDV na Obrascu EZPPPDV - Evidencija zahteva putnika za povraćaj PDV.</p> <p>Postupak carinskog organa je detaljno propisan članom 5v Pravilnika.</p>				

PRIMENA PROPISA O AKCIZAMA

1. Novi (usklađeni) dinarski iznosi akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti, alkoholna pića, kafu, tečnosti za punjenje elektronskih cigareta, i cigare i cigarilose - u primeni od 1. juna 2020. godine

Vlada Republika Srbije je, na sednici održanoj 21. januara 2020. godine, **usvojila nove (usklađene) dinarske iznose akciza na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti, alkoholna pića, kafu, tečnosti za punjenje elektronskih cigareta i cigare i cigarilose** ("Sl. glasnik RS", br. 5/20), sa godišnjim indeksom potrošačkih cena u 2019. godini*.

Istovremeno sa ovim iznosima, Vlada Republike Srbije **usvojila je i nove (usklađene) dinarske iznose iz člana 9. stav 5. Zakona o akcizama**** do kojih se umanjuje plaćena akciza na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti pri ostvarivanju prava na refakciju plaćene akcize.

Budući da indeks potrošačkih cena u 2019. godini ne prelazi 2% Vlada Republike Srbije, saglasno članu 40v stav 4. Zakona o akcizama nije izvršila usklađivanje dinarskih iznosa akcize na cigarete iz uvoza i cigarete proizvedene u zemlji. Naime, prema članu 40v stav 4. Zakona o akcizama, izuzetno od stava 1. ovog člana, dinarski iznosi akciza iz člana 40a ovog zakona neće se usklađivati sa godišnjim indeksom potrošačkih cena, ukoliko u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj se usklađivanje vrši, prema podacima republičkog organa nadležnog za poslove statistike taj indeks ne prelazi 2%.

Na sednici od 28. januara 2020. godine Vlada je donela **IZMENU Usklađenih iznosa akciza** (objavljena u "Sl. glasniku RS", br. 7/20), kojom je izvršena izmena u tački 4. tako što je reč: "februara" zamenjena rečju: "juna", što znači da se **novi (usklađeni) dinarski iznosi akciza primenjuju od 1. JUNA 2020. godine.**

* Indeks potrošačkih cena u 2019. godini iznosi 101,9 ("Sl. glasnik RS", br. 2/20).

** "Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02 - dr. zakon, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 - dr. zakon, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 55/15, 103/15, 108/16 i 30/18.

1.1. Novi (usklađeni) dinarski iznosi akcize koji se primenjuju od 1. juna 2020. godine

Članovima 17. i 40v Zakona o akcizama propisano je da se dinarski iznosi akciza iz člana 9. st. 1. i 5, čl. 12a, 14, 14a i 40g Zakona o akcizama (derivati nafte, biogoriva i biotečnosti, alkoholna pića, pivo, kafa, duvanske preradevine) usklađuju sa godišnjim indeksom potrošačkih cena u prethodnoj godini.

Dinarski iznosi akcize koji se primenjuju od 1. juna 2020. godine i do 1.06.2020. godine iznose:

Rb.	Vrsta derivata nafte	Usklađeni iznosi akciza od 1.06.2020. <small>("Sl. glasnik RS", br. 5/20 i 7/20)</small>	Usklađeni iznosi akciza DO 1.06.2020. <small>("Sl. glasnik RS", br. 4/19)</small>	Razlika (3 - 4)
1	2	3	4	5
I DERIVATI NAFTE				
1.	– olovni benzin (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 12 51 00 i 2710 12 59 00)	60,71 din/lit	59,58 din/lit	1,13 din/lit
2.	– bezolovni benzin (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 12 41 00, 2710 12 45 00, 2710 12 49 00 i 2710 20 90 11)	57,10 din/lit	56,04 din/lit	1,06 din/lit
3.	– gasna ulja (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 19 43 00, 2710 19 46 00, 2710 19 47 00, 2710 19 48 00, 2710 20 11 00, 2710 20 15 00, 2710 20 17 00 i 2710 20 19 00)	58,72 din/lit	57,63 din/lit	1,09 din/lit
4.	– kerozin (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 19 21 00 i 2710 19 25 00)	68,45 din/kg	67,17 din/kg	1,28 din/kg
5.	– tečni naftni gas (tarifne oznake nomenklature CT: 2711 12 11 00 do 2711 19 00 00)*	44,59 din/kg	43,76 din/kg	0,83 din/kg

* Shodno članu 19a Zakona o akcizama, od 28.04.2018. akciza se NE PLAĆA na derivate nafte:

1) tečni naftni gas (tarifne oznake nomenklature CT: 2711 12 11 00 do 2711 19 00 00) koji se koriste kao sirovina i energenti u procesima frakcione destilacije radi dalje polimerizacije, parnog krekovanja i ekstrakcije butadiena, kao i na proizvode koji se dobijaju iz procesa frakcione destilacije radi dalje polimerizacije, parnog krekovanja, ekstrakcije butadiena i proizvodnje MTBE (Metil Tercijalni Butil Etar),

2) tečni naftni gas i to za lake utečnjene ugljovodonike iz tarifne oznake nomenklature CT: 2711 19 00 00 u slučaju kada se kao sirovine koriste u proizvodnji tečnog naftnog gasa i primarnog benzina u procesima separacije.

Rb.	Vrsta derivata nafte	Usklađeni iznosi akciza od 1.06.2020. (*Sl. glasnik RS*, br. 5/20 i 7/20)	Usklađeni iznosi akciza DO 1.06.2020. (*Sl. glasnik RS*, br. 4/19)	Razlika (3 - 4)
1	2	3	4	5
6.	– ostali derivati nafte koji se dobijaju od frakcija nafte koje imaju raspon destilacije do 380°C (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 12 11 00, 2710 12 15 00, 2710 12 21 00, 2710 12 25 00, 2710 12 90 00, 2710 19 11 00, 2710 19 15 00, 2710 19 29 00, 2710 19 31 00, 2710 19 35 00, 2710 19 99 00, 2710 20 90 19 i 2710 20 90 99)*	68,45 din/kg	67,17 din/kg	1,28 din/lit
7.	– biogoriva i biotečnosti (tarifne oznake nomenklature CT: 3826 00 10 00 i 3826 00 90 00)	57,37 din/lit	56,30 din/lit	1,07 din/lit
II JAKA ALKOHOLNA PIĆA				
	– rakije od voća, grožđa, vina i druge voćne rakije sa dodatkom ekstrakta bilja, delova bilja ili poljoprivrednih proizvoda	134,87 din/lit	132,36 din/lit	2,51 din/lit
	– rakije od žitarica i ostalih poljoprivrednih sirovina	343,70 din/lit	337,29 din/lit	6,41 din/lit
	– ostala jaka alkoholna pića	220,80 din/lit	216,68 din/lit	4,12 din/lit
NISKOALKOHOLNA PIĆA				
	– jačine od 1,2% vol. do 5% vol.	22,84 din/lit	22,41 din/lit	0,43 din/lit
	– jačine od 5% vol. do 15% vol.	22,84 din/lit	22,41 din/lit	0,43 din/lit
	PIVO	26,10 din/lit	25,61 din/lit	0,49 din/lit
III KAFA (sirova, pržena, mlevena i ekstrakt kafe)				
1.	NEPRŽENA KAFA iz tarifnih oznaka nomenklature CT: 0901 11 00 00 i 0901 12 00 00	91,80 din/kg	90,09 din/kg	1,71 din/kg
2.	PRŽENA KAFA iz tarifnih oznaka nomenklature CT: 0901 21 00 00 i 0901 22 00 00	114,74 din/kg	112,60 din/kg	2,14 din/kg
3.	LJUSPICE I OPNE OD KAFE iz tarifne oznake nomenklature CT: 0901 90 10 00	126,21 din/kg	123,86 din/kg	2,35 din/kg
4.	EKSTRAKTI, ESENCIJE I KONCENTRATI OD KAFE iz tarifne oznake nomenklature CT: 2101 11 00 00	172,12 din/kg	168,91 din/kg	3,21 din/kg
5.	ZAMENE KAFE KOJE SADRŽE KAFU iz tarifne oznake nomenklature CT: 0901 90 90 00	344,24 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u zameni kafe	337,82 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u zameni kafe	6,42 din/kg

* Shodno članu 19a Zakona o akcizama, od 28.04.2018. godine akciza se NE PLAĆA na derivate nafte:

1) ostale derivate nafte koji se dobijaju od frakcija nafte koje imaju raspon destilacije do 380°C (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 12 11 00, 2710 12 15 00, 2710 12 21 00, 2710 12 25 00, 2710 12 90 00, 2710 19 11 00, 2710 19 15 00, 2710 19 29 00, 2710 19 31 00, 2710 19 35 00, 2710 19 99 00, 2710 20 90 19 i 2710 20 90 99), koji se koriste kao sirovina i energenti u procesima frakcione destilacije radi dalje polimerizacije, parnog krekovanja i ekstrakcije butadiena, kao i na proizvode koji se dobijaju iz procesa frakcione destilacije radi dalje polimerizacije, parnog krekovanja, ekstrakcije butadiena i proizvodnje MTBE (Metil Tercijalni Butil Etar).

Rb.	Vrsta derivata nafte	Usklađeni iznosi akciza od 1.06.2020. (*Sl. glasnik RS*, br. 5/20 i 7/20)	Usklađeni iznosi akciza DO 1.06.2020. (*Sl. glasnik RS*, br. 4/19)	Razlika (3 - 4)
1	2	3	4	5
6.	MEŠAVINE EKSTRAKATA, ESENCIJA I KONCENTRATA OD KAFE SA PRŽENOM CIKORIJOM I OSTALIM PRŽENIM ZAMENAMA KAFE ILI EKSTRAKTIMA, ESENCIJAMA I KONCENTRATIMA TIH PROIZVODA iz tarifnih oznaka nomenklature CT: 2101 11 00 00, 2101 30 11 00, 2101 30 19 00, 2101 30 91 00 i 2101 30 99 00	344,24 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u mešavini	337,82 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u mešavini	6,42 din/kg
7.	PREPARATI NA BAZI EKSTRAKTA, ESENCIJA I KONCENTRATA OD KAFE ILI NA BAZI KAFE iz tarifnih oznaka nomenklature CT: 2101 12 92 00 i 2101 12 98 00 I PREPARATI KOJI SADRŽE KAFU, EKSTRAKTE, ESENCIJE I KONCENTRATE OD KAFE iz tar. ozn. nomenkl. CT 1806 90 70 00	344,24 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u preparatu	337,82 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u preparatu	6,42 din/kg
8.	NAPICI I BEZALKOHOLNA PIĆA ŠTO SADRŽE KAFU, EKSTRAKTE, ESENCIJE I KONCENTRATE OD KAFE iz tarifnog broja CT: 2202	344,24 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u nadicima i bezalkoholnim pićima	337,82 din/kg za 1 kg neto mase kafe sadržane u nadicima i bezalkoholnim pićima	6,42 din/kg
IV	TEČNOSTI ZA PUNJENJE ELEKTRONSKIH CIGARETA	4,40 din/ml	4,32 din/ml	0,08 din/ml
V	CIGARE I CIGARILOSI (član 40a Zakona o akcizama)	24,18 din/kom	23,73 din/kom	0,45 din/kom

O obavezama koje proističu zbog usklađivanja dinarskih iznosa akcize, koje će biti u primeni od 1. juna 2020. godine, pišaćemo u časopisu "PDV" u maju 2020. godine, tj. neposredno pred početak njihove primene.

1.2. Novi (usklađeni) dinarski iznosi iz člana 9. stav 5. Zakona o akcizama do kojih se umanjuje akciza pri refakciji plaćene akcize

Zakonom o akcizama propisano je da kupac derivata nafte može ostvariti refakciju plaćene akcize kada određene derivate nafte koristi za propisane svrhe. Ostvarivanje refakcije plaćene akcize je takvo da kupac - krajnji korisnik derivata nafte plaća pri kupovini pun iznos akcize, s tim što se pravo na refakciju plaćene akcize vrši najviše u iznosu koji čini razlika između punog (propisanog) iznosa akcize za te derivate nafte i iznosa za umanjenje akcize propisanog članom 9. stav 5. Zakona o akcizama.

Članom 17. *Zakona o akcizama* propisano je da se **iznosi iz člana 9. stav 5. Zakona o akcizama, do kojih se može umanjivati plaćena akciza, usklađuju sa godišnjim indeksom potrošačkih cena u prethodnoj godini.**

Vlada Republike Srbije uskladila je ove iznose sa godišnjim indeksom potrošačkih cena u 2019. godini i objavila ih u "Sl. glasniku RS", br. 5/20 i 7/20, a navedeni iznosi se **primenjuju od 1. juna 2020. godine.**

Dinarski iznosi iz člana 9. stav 5. Zakona o akcizama do kojih se može umanjivati plaćena akciza od 1. juna 2020. godine i do 31.05.2020. godine su:

Usklađeni iznosi do kojih se umanjuje plaćena akciza na derivate nafte i biogoriva i biotečnosti	Iznos od 1.06.2020.	Iznos do 31.05.2020.
1	2	3
Za gasna ulja iz člana 9. stav 1. tačka 3) <i>Zakona o akcizama</i> koji se koriste:		
- kao motorno gorivo za transportne svrhe za prevoz lica i stvari	49,48 din/lit	48,56 din/lit
- za grejanje	7,61 din/lit	7,47 din/lit
- kao energetska goriva u proizvodnji električne i toplotne energije	0	0
- u industrijske svrhe	0	0
Za kerozin iz člana 9 stav 1. tačka 4) <i>Zakona o akcizama</i> koji se koristi u industrijske svrhe	0	0
Za tečni naftni gas iz člana 9. stav 1. tačka 5) <i>Zakona o akcizama</i> koji se koristi:		
- kao motorno gorivo za transportne svrhe za prevoz lica i stvari	25,01 din/kg	24,54 din/kg
- za grejanje	6,52 din/kg	6,40 din/kg
- za industrijske svrhe	0	0
Za ostale derivate nafte koji se dobijaju od frakcija nafte koje imaju raspon destilacije do 380°C iz člana 9. stav 1. tačka 6) <i>Zakona o akcizama</i> , a koji se koristi u industrijske svrhe	0	0
Za biotečnosti iz člana 9. stav 1. tačka 7) <i>Zakona o akcizama</i> koje se koristi:		
- za grejanje	2,86 din/lit	2,81 din/lit
- kao energetska goriva u proizvodnji elekt. i toplotne energije	0	0
Za biogoriva iz člana 9. stav 1. tačka 7) <i>Zakona o akcizama</i> koja se koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe za prevoz lica i stvari	45,33 din/lit	44,48 din/lit

SLUŽBENA MIŠLJENJA*

I. Porez na dodatu vrednost

1. Predmet oporezivanja

● **Prenos vrednosnih vaučera**

Počev od 1. januara 2020. godine, na svaki prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera, izdatog od 1. januara 2020. godine, koji izvrši obveznik PDV u svoje ime, PDV se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon).

Jednonamenskim vrednosnim vaučerom, u skladu sa Zakonom, smatra se instrument za koji postoji obaveza da se prihvati kao naknada ili deo naknade za isporuku dobara, odnosno pružanje usluga ako su dobra koja se isporučuju, odnosno usluge koje se pružaju, identitet isporučilaca tih dobara, odnosno pružalaca tih usluga i uslovi upotrebe naznačeni na samom vrednosnom vaučeru ili povezanoj dokumentaciji, a za koji su mesto isporuke dobara, odnosno mesto pružanja usluga na koje se taj vrednosni vaučer odnosi (teritorija Republike Srbije na kojoj se primenjuje Zakon) i iznos PDV koji se za promet tih dobara, odnosno usluga obračunava i plaća u skladu sa Zakonom poznati u trenutku izdavanja vrednosnog vaučera. Stvarna isporuka dobara, odnosno stvarno pružanje usluga od strane obveznika PDV - prenosioca jednonamenskog vrednosnog vaučera u zamenu za taj jednonamenski vrednosni vaučer, ne smatra se nezavisnom transakcijom. To znači, da po osnovu stvarne isporuke dobara, odnosno stvarnog pružanja usluga do vrednosti jednonamenskog vrednosnog vaučera, ne postoji obaveza obračunavanja i plaćanja PDV. Za razliku od navedenog, u slučaju kada je vrednost stvarne isporuke dobara, odnosno stvarnog pružanja usluga veća od vrednosti jednonamenskog vrednosnog vaučera, obveznik PDV - stvarni isporučilac dobara, odnosno stvarni pružalac usluga dužan je da na iznos utvrđen primenom preračunate poreske stope od 20% (16,6667%) ili od 10% (9,0909%) na tu razliku, obračuna PDV u skladu sa Zakonom.

* **Napomena "Cekos in"-a:** U ovom poglavlju časopisa "PDV" prenosimo službena mišljenja nadležnih ministarstava. **Skrećemo pažnju na to da u elektronskom obliku navedena i ostala službena mišljenja možete naći u našoj digitalnoj bazi propisa, službenih mišljenja, sudske prakse, modela akta i obrazaca "Ekspert"** (uz članove odgovarajućih propisa, ali i kroz poseban pretraživač službenih mišljenja).

Prema tome, a u konkretnom slučaju, na prenos poklon kartica koji od 1. januara 2020. godine izvrši u svoje ime obveznik PDV - "XY" d.o.o u svojstvu izdavaoca poklon kartica, pri čemu je reč o poklon karticama za koje postoji obaveza da se prihvate kao naknada ili deo naknade za isporuku dobara u svim maloprodajnim objektima tog obveznika PDV koji se nalaze u Republici Srbiji i u kojima se prodaju isključivo dobra čiji se promet oporezuje po opštoj poreskoj stopi od 20%, s tim da uslovi upotrebe nisu naznačeni na samim poklon karticama, već na drugoj povezanoj dokumentaciji kojom se smatra i internet stranica konkretnog obveznika PDV, reč je o jednonamenskim vrednosnim vaučerima u smislu Zakona, što znači da je obveznik PDV - "XY" d.o.o dužan da po osnovu njihovog prenosa obračuna PDV i da obračunati PDV plati u skladu sa Zakonom.

Osnovicu za obračunavanje PDV čini iznos naknade koji obveznik PDV "XY" d.o.o primi ili treba da primi za prenos-prodaju poklon kartica, u koju nije uključen PDV. Primera radi, ako je prodata poklon kartica nominalne vrednosti od 12.000 dinara za iznos od 12.000 dinara, osnovica za obračunavanje PDV iznosi 10.000 dinara ($12.000 - (12.000 \times 16,6667\%) = 12.000 - 2.000 = 10.000$), a iznos PDV 2.000 dinara ($12.000 \times 16,6667\%$, odnosno $10.000 \times 20\% = 2.000$). Međutim, ako je prodata poklon kartica nominalne vrednosti od 12.000 dinara za iznos od 9.000 dinara, osnovica za obračunavanje PDV iznosi 7.500 dinara ($9.000 - (9.000 \times 16,6667\%) = 9.000 - 1.500 = 7.500$) a iznos PDV 1.500 dinara ($9.000 \times 16,6667\%$, odnosno $7.500 \times 20\% = 1.500$), s obzirom da se popust odobren u momentu prometa ne uračunava u osnovicu za obračunavanje PDV (kod prenosa jednonamenskih vrednosnih vaučera smatra se da je promet izvršen u momentu prenosa jednonamenskih vrednosnih vaučera). Prilikom stvarne isporuke dobara od strane obveznika PDV - "XY" d.o.o koja se plaća navedenim poklon karticama, PDV se ne obračunava i ne plaća. S tim u vezi, uzimajući u obzir da je obveznik PDV - "XY" d.o.o dužan da stvarnu isporuku dobara u maloprodajnim objektima evidentira preko fiskalne kase u skladu sa zakonom kojim se uređuju fiskalne kase, što znači da se za stvarnu isporuku tih dobara izdaje fiskalni isečak, odnosno fiskalni račun u kojem je iskazan i iznos PDV, u slučaju kada obveznik PDV - "XY" d.o.o ima obavezu da obračuna PDV u skladu sa Zakonom po osnovu prenosa jednonamenskih vrednosnih vaučera - poklon kartica kojima se plaća stvarna isporuka dobara, po osnovu stvarne isporuke dobara koja je plaćena tim poklon karticama i evidentirana preko fiskalne kase obveznik PDV - "XY" d.o.o nije poreski dužnik u skladu sa Zakonom, imajući u vidu da se stvarna isporuka dobara u ovom slučaju ne smatra nezavisnom transakcijom. Obveznik PDV - "XY" d.o.o dužan je da u svojoj evidenciji obezbedi podatke koji se odnose na prenos jednonamenskih vrednosnih vaučera i stvarnu isporuku dobara u zamenu za te vaučere.

Pored toga napominjemo, s obzirom da je Zakonom propisano da se svaki prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera koji izvrši poreski obveznik u svoje ime smatra isporukom dobara, odnosno pružanjem usluga na koje se vrednosni vaučer odnosi, po osnovu prenosa jednonamenskog vrednosnog vaučera izdaje se račun u skladu sa Zakonom i Pravilnikom o određivanju slučajeva u kojima nema obaveze izdavanja računa i o računima kod kojih se mogu izostaviti pojedini podaci ("Sl. glasnik RS", br. 123/12, 86/15, 52/18 i 94/19 - u daljem tekstu Pravilnik), uz napomenu da je izdavanje računa za taj prenos uređeno odredbama čl. 5. i 6a Pravilnika.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet dobara, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 4. stav 1. Zakona, je prenos prava raspolaganja na telesnim stvarima (u daljem tekstu: dobra) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prema odredbi člana 5. stav 1. Zakona, promet usluga, u smislu ovog zakona, su svi poslovi i radnje u okviru obavljanja delatnosti koji nisu promet dobara iz člana 4. ovog zakona.

Odredbama člana 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 72/19) propisano je da se u Zakonu o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17 i 30/18) posle člana 7. tog zakona dodaju naziv člana 7a i čl. 7a-7v. Navedene odredbe odnose se na vrednosne vaučere, a u skladu sa članom 11. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 72/19) primenjuju se od 1. januara 2020. godine.

Prema članu 7a stav 1. Zakona, vrednosni vaučer, u smislu ovog zakona, je instrument za koje postoji obaveza da se prihvati kao naknada ili deo naknade za isporučena dobra ili pružene usluge, ako su dobra koja se isporučuju, odnosno usluge koje se pružaju, identitet isporučilaca tih dobara, odnosno pružalaca tih usluga i uslovi upotrebe vrednosnog vaučera naznačeni na samom vrednosnom vaučeru ili povezanoj dokumentaciji (u daljem tekstu: vrednosni vaučer).

Jednonamenskim vrednosnim vaučeroim iz stava 2. ovog člana smatra se vrednosni vaučer za koji su mesto isporuke dobara, odnosno mesto pružanja usluga na koje se vrednosni vaučer odnosi i iznos PDV koji se za promet tih dobara, odnosno usluga obračunava i plaća u skladu sa ovim zakonom poznati u trenutku izdavanja vrednosnog vaučera (član 7a stav 3. Zakona).

Vrednosnim vaučeroim ne smatra se instrument koji imaocu daje pravo na popust pri nabavci dobara, odnosno usluga, a koji ne uključuje pravo na nabavku dobara, odnosno usluga, kao ni prevozne karte, ulaznice, poštanske marke i sl. (član 7a stav 6. Zakona).

Prema članu 7b stav 1. Zakona, svaki prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera koji izvrši poreski obveznik u svoje ime smatra se isporukom dobara, odnosno pružanjem usluga na koje se vrednosni vaučer odnosi. Stvarna isporuka dobara ili stvarno pružanje usluga u zamenu za jednonamenski vrednosni vaučer, koji je isporučilac prihvatio kao naknadu ili deo naknade, ne smatraju se nezavisnom transakcijom.

Ako je prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera obavio poreski obveznik u ime drugog poreskog obveznika, taj prenos smatra se isporukom dobara, odnosno pružanjem usluga na koje se vrednosni vaučer odnosi, a koje je izvršio poreski obveznik u čije ime je izvršen prenos jednonamenskog vaučera (član 7b stav 2. Zakona).

Odredbom člana 5. stav 1. Pravilnika propisano je da obveznik PDV koji izvrši prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera u svoje ime izdaje račun iz člana 42. stav 1. Zakona.

Obveznik PDV koji je izdao jednonamenski vrednosni vaučer i koji izvrši stvarnu isporuku dobara, odnosno stvarno pružanje usluga u zamenu za taj jednonamenski vrednosni vaučer, za stvarnu isporuku dobara, odnosno stvarno pružanje usluga ne izdaje račun iz člana 42. stav 1. Zakona (član 5. stav 2. Pravilnika).

Ako je iznos naknade za stvarnu isporuku dobara, odnosno stvarno pružanje usluga veći od iznosa navedenog u jednonamenskom vrednosnom vaučeru, obveznik PDV iz stava 2. ovog člana izdaje račun u skladu sa Zakonom stvarnom primaocu dobara, odnosno usluga za iznos te razlike (član 5. stav 3. Pravilnika).

Saglasno odredbama člana 6a Pravilnika, obveznik PDV koji izvrši prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera u svoje ime izdaje račun koji sadrži podatke o:

- 1) nazivu, adresi i PIB-u obveznika - izdavaoca računa;
- 2) mestu i datumu izdavanja i rednom broju računa;
- 3) nazivu, adresi i PIB-u obveznika - primaoca računa;
- 4) dobrima, odnosno uslugama na koje se jednonamenski vrednosni vaučer odnosi (npr. gorivo, telekomunikacione usluge, odeća, obuća, odeća i obuća, nakit, igračke, knjige, prodajni asortiman potencijalnog, odnosno potencijalnih isporučilaca dobara i dr.);
- 5) iznosu osnovice;
- 6) poreskoj stopi koja se primenjuje;
- 7) iznosu obračunatog PDV.

U račun iz stava 1. ovog člana unosi se i napomena da se račun izdaje za prenos jednonamenskog vrednosnog vaučera (član 6a stav 2. Pravilnika).

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 011-00-1159/2019-04 od 13.01.2020. godine)

● **Promet investicionog zlata**

Ukazujemo da je odredbama člana 36b Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19, u daljem tekstu: Zakon) uređen poseban postupak oporezivanja prometa investicionog zlata.

Naime, odredbama člana 36b stav 1. Zakona propisano je da se investicionim zlatom, u smislu ovog zakona, smatra:

- 1) zlato u obliku poluga ili pločica, mase prihvaćene na tržištu plemenitih metala, stepena finoće jednakog ili većeg od 995 hiljaditih delova (995/1000), nezavisno od toga da li je vrednost zlata izražena kroz hartije od vrednosti;
- 2) zlatni novčići stepena finoće jednakog ili većeg od 900 hiljaditih delova (900/1000), iskovani posle 1800. godine, koji jesu ili su bili zakonsko sredstvo plaćanja u državi porekla, a koji se uobičajeno prodaju po ceni koja nije viša od 80% vrednosti zlata na otvorenom tržištu, sadržanog u novčićima.

Investicionim zlatom, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom stava 2. istog člana Zakona, ne smatra se monetarno zlato.

Prema odredbi člana 36b stav 3. Zakona, smatra se da se zlatni novčići iz stava 1. tačka 2) ovog člana, u smislu ovog zakona, ne smatraju kolekcionarskim dobrima u smislu člana 36. ovog zakona i da se ne prodaju u numizmatičke svrhe.

Odredbama stava 4. istog člana Zakona propisano je da se PDV ne plaća na:

- 1) promet i uvoz investicionog zlata, uključujući i investiciono zlato čija je vrednost navedena u potvrdama o alociranom ili nealociranom zlatu, zlato kojim se trguje preko računa za trgovanje zlatom, uključujući i zajmove i zamene zlata (svop poslovi) koji podrazumevaju pravo vlasništva ili potraživanja u vezi sa zlatom, kao i aktivnosti u vezi sa investicionim zlatom na osnovu fjučers i forvard ugovora čiji je rezultat prenos prava raspolaganja ili prava potraživanja u vezi sa investicionim zlatom;
- 2) promet usluga posrednika koji u ime i za račun nalagodavca vrši promet investicionog zlata.

Prema odredbama člana 36b stav 5. Zakona, izuzetno od stava 4. ovog člana, obveznik PDV može da se opredeli da će na promet investicionog zlata obračunati PDV dostavljanjem obaveštenja nadležnom poreskom organu, ako:

- 1) proizvodi investiciono zlato, odnosno prerađuje zlato u investiciono zlato, a promet vrši drugom obvezniku PDV;
- 2) u okviru svoje delatnosti vrši promet zlata za industrijske svrhe, a promet investicionog zlata vrši drugom obvezniku PDV.

U skladu sa odredbom stava 6. istog člana Zakona, poreski dužnik za promet investicionog zlata iz stava 5. ovog člana je obveznik PDV kojem je taj promet izvršen.

Odredbom stava 7. istog člana Zakona propisano je da ako se obveznik PDV iz stava 5. ovog člana opredelio za obračunavanje PDV na promet investicionog zlata, pravo na opredeljenje za obračunavanje PDV, o čemu dostavlja obaveštenje nadležnom poreskom organu, ima i posrednik koji vrši promet usluga iz stava 4. tačka 2) ovog člana.

Obveznik PDV iz st. 5. i 7. ovog člana obračunava PDV na promet investicionog zlata i promet usluga posredovanja kod prometa investicionog zlata počev od poreskog perioda po isteku poreskog perioda u kojem je dostavio obaveštenje nadležnom poreskom organu (stav 8. istog člana Zakona).

Prema odredbi člana 36b stav 9. Zakona, obveznik PDV koji vrši promet investicionog zlata na koji se ne plaća PDV u skladu sa ovim članom, ima pravo da po osnovu tog prometa odbije kao prethodni porez PDV obračunat za:

- 1) promet investicionog zlata koji mu je izvršio obveznik PDV iz stava 5. ovog člana;
- 2) promet ili uvoz zlata namenjenog preradi u investiciono zlato;
- 3) promet usluga koje se odnose na promenu oblika, mase ili finoće zlata, odnosno investicionog zlata.

Obveznik PDV koji vrši promet investicionog zlata na koji se ne plaća PDV u skladu sa ovim članom, a koji proizvodi investiciono zlato ili prerađuje zlato u investiciono zlato, ima pravo da odbije kao prethodni porez PDV obračunat za promet dobara i usluga, odnosno plaćen pri uvozu dobara, a koji su u neposrednoj vezi sa proizvodnjom ili preradom tog zlata (stav 10. istog člana Zakona).

Obveznik PDV iz st. 5. i 7. ovog člana koji se opredelio za obračunavanje PDV na promet investicionog zlata i promet usluga posredovanja kod prometa investicionog zlata, ima pravo na odbitak prethodnog poreza u skladu sa ovim zakonom (stav 11. istog člana Zakona).

Obveznik PDV koji vrši promet investicionog zlata dužan je da izdaje račune za promet investicionog zlata, da vodi evidenciju o svim aktivnostima u vezi sa investicionim zlatom, posebno o licima kojima je izvršio promet investicionog zlata, kao i da čuva evidenciju u skladu sa ovim zakonom (stav 12. istog člana Zakona).

Pravilnikom o načinu i postupku dostavljanja obaveštenja o opredeljenju za obračunavanje PDV za promet investicionog zlata, sadržini računa za promet investicionog zlata i sadržini evidencije o tom prometu ("Sl. glasnik RS", br. 23/18) bliže se uređuje način i postupak dostavljanja obaveštenja o opredeljenju za obračunavanje PDV za promet investicionog zlata, sadržini računa za promet investicionog zlata i sadržini evidencije o tom prometu.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 07-00-554/2018-04 od 18.12.2019. godine)

2. Mesto prometa

● Mesto prometa za usluge povraćaja PDV-a za račun putnika

Odredbama člana 3. Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon) propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet usluga, u smislu ovog zakona, su svi poslovi i radnje u okviru obavljanja delatnosti koji nisu promet dobara iz člana 4. ovog zakona (član 5. stav 1. Zakona).

Odredbom člana 12. stav 1. Zakona propisano je da se ovim članom određuje poreski obveznik isključivo za svrhu primene pravila koja se odnose na određivanje mesta prometa usluga.

Saglasno odredbi stava 2. istog člana Zakona, kada uslugu pruža lice koje je obveznik PDV u skladu sa ovim zakonom, poreskim obveznikom kojem se pruža usluga smatra se:

- 1) svako lice koje obavlja delatnost kao trajnu aktivnost bez obzira na cilj obavljanja te delatnosti;
- 2) pravna lica, državni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave sa sedištem u Republici;
- 3) strana pravna lica, državni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, registrovani za plaćanje poreza na potrošnju u državi u kojoj imaju sedišta.

Ako se promet usluga vrši poreskom obvezniku, mestom prometa usluga smatra se mesto u kojem primalac usluga ima sedišta ili stalnu poslovnu jedinicu ako se promet usluga vrši stalnoj poslovnoj jedinici koja se ne nalazi u mestu u kojem primalac usluga ima sedišta, odnosno mesto u kojem primalac usluga ima prebivalište ili boravište (stav 4. člana 12. Zakona).

Ako se promet usluga vrši licu koje nije poreski obveznik, mestom prometa usluga smatra se mesto u kojem pružalac usluga ima sedišta ili stalnu poslovnu jedinicu ako se promet usluga vrši iz stalne poslovne jedinice koja se ne nalazi u mestu u kojem pružalac usluga ima sedišta, odnosno mesto u kojem pružalac usluga ima prebivalište ili boravište (član 12. stav 5. Zakona).

Izuzetno od st. 4. i 5. ovog člana, a u skladu sa članom 12. stav 6. tačka 7) podtačka (6) Zakona, mestom prometa usluga koje se pružaju licu koje nije poreski obveznik, smatra se mesto sedišta, prebivališta ili boravišta primaoca usluga, ako se radi o uslugama bankarskog i finansijskog poslovanja i poslovanja u oblasti osiguranja, uključujući reosiguranje, osim iznajmljivanja sefova.

Saglasno odredbi člana 25. stav 1. tačka 6) Zakona, PDV se ne plaća u prometu novca i kapitala, i to kod poslovanja i posredovanja u poslovanju novčanim potraživanjima, čekovima, menicama i drugim sličnim hartijama od vrednosti, osim naplate potraživanja za druga lica.

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, na promet usluga povraćaja PDV putnicima koji u Republici Srbiji nemaju prebivalište ni boravište, a koje po svojoj suštini predstavljaju usluge naplate potraživanja za druga lica iz člana 25. stav 1. tačka 6) Zakona, PDV se ne obračunava i ne plaća, s obzirom da mesto prometa tih usluga nije u Republici Srbiji. Po osnovu prometa predmetnih usluga obveznik PDV ima pravo na odbitak prethodnog poreza u skladu sa Zakonom.

*(Tačka 1. * mišljenja Ministarstva finansija RS, broj: 430-00-00662/2019-04 od 13.01.2020.)*

3. Poreski obveznik i poreski dužnik

● Sticanje svojstva obveznika PDV-a

U skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), obveznik koji je u prethodnih 12 meseci ostvario ukupan promet veći od 8.000.000 dinara dužan je da, najkasnije do isteka prvog roka za predaju periodične poreske prijave, podnese evidencionu prijavu nadležnom poreskom organu na Obrascu EPPDV - Prijava za evidentiranje obveznika poreza na dodatu vrednost, u skladu sa Pravilnikom o obliku i sadržini prijave za evidentiranje obveznika PDV, postupku evidentiranja i brisanja iz evidencije i o obliku i sadržini poreske prijave PDV ("Sl. glasnik RS", br. 123/12, 115/13, 66/14, 86/15, 11/16, 60/18, 47/19, 50/19 i 94/19). Ukupnim prometom za svrhu evidentiranja za obavezu plaćanja PDV smatra se promet dobara i usluga iz člana 28. stav 1. tač. 1) i 2) Zakona, osim prometa opreme i objekata za vršenje delatnosti i ulaganja u objekte za vršenje delatnosti za koja naplaćuje naknadu. Prema tome, ako se promet usluga koje pruža obveznik - privredno društvo smatra prometom usluga iz člana 28. stav 1. tač. 1) i 2) Zakona - promet usluga za koji postoji obaveza obračunavanja PDV (sa izuzetkom ulaganja u objekte za koja naplaćuje naknadu) i promet usluga za koji je propisano poresko oslobođenje u skladu sa članom 24. Zakona, iznos naknade za promet tih usluga uračunava se u iznos ukupnog prometa za svrhu evidentiranja za obavezu plaćanja PDV, nezavisno od registracije pretežne delatnosti obveznika - privrednog društva, odnosno registracije pretežne delatnosti ogranka tog obveznika - privrednog društva.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

* Tačku 2. navedenog mišljenja dajemo na str. 140.

Prema odredbi člana 5. stav 1. Zakona, promet usluga, u smislu ovog zakona, su svi poslovi i radnje u okviru obavljanja delatnosti koji nisu promet dobara iz člana 4. ovog zakona.

Poreski obveznik (u daljem tekstu: obveznik) je lice, uključujući i lice koje u Republici nema sedište, odnosno prebivalište (u daljem tekstu: strano lice), koje samostalno obavlja promet dobara i usluga, u okviru obavljanja delatnosti (član 8. stav 1. Zakona).

Saglasno stavu 2. istog člana Zakona, delatnost iz stava 1. ovog člana je trajna aktivnost proizvođača, trgovca ili pružaoca usluga u cilju ostvarivanja prihoda, uključujući i delatnosti eksploatacije prirodnih bogatstava, poljoprivrede, šumarstva i samostalnih zanimanja.

Malim obveznikom, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje vrši promet dobara i usluga na teritoriji Republike i/ili u inostranstvu, a čiji ukupan promet dobara i usluga u prethodnih 12 meseci nije veći od 8.000.000 dinara, odnosno koje pri otpočinjanju obavljanja delatnosti procenjuje da u narednih 12 meseci neće ostvariti ukupan promet veći od 8.000.000 dinara (član 33. stav 1. Zakona).

Odredbom stava 6. istog člana Zakona propisano je da se ukupnim prometom iz stava 1. ovog člana smatra promet dobara i usluga iz člana 28. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, osim prometa opreme i objekata za vršenje delatnosti i ulaganja u objekte za vršenje delatnosti za koja naplaćuje naknadu (u daljem tekstu: ukupan promet).

Saglasno odredbi člana 38. stav 1. Zakona, obveznik koji je u prethodnih 12 meseci ostvario ukupan promet veći od 8.000.000 dinara dužan je da, najkasnije do isteka prvog roka za predaju periodične poreske prijave, podnese evidencionu prijavu nadležnom poreskom organu.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 413-00-00078/2019-04 od 16.01.2020. godine)

● **Poreski dužnik iz oblasti građevinarstva**

Za promet dobara i usluga iz oblasti građevinarstva koji obveznik PDV izvrši drugom obvezniku PDV, odnosno licu iz člana 9. stav 1. Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), obavezu obračunavanja i plaćanja PDV ima primalac dobara i usluga kao poreski dužnik iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona. Pravilnikom o utvrđivanju dobara i usluga iz oblasti građevinarstva za svrhu određivanja poreskog dužnika za porez na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 86/15 - u daljem tekstu: Pravilnik) bliže se uređuje šta se, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatra dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva. S tim u vezi, izgradnja plastenika koju obveznik PDV vrši postavljanjem stubova u betonske temelje i natkrivanje drugom obvezniku PDV smatra se prometom iz oblasti građevinarstva, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, kao aktivnost iz grupe 42.99 - Izgradnja ostalih nepomenutih građevina Klasifikacije delatnosti, koja je navedena u članu 2. stav 1. tačka 8) Pravilnika.

Prema tome, kako je za promet iz oblasti građevinarstva, koji obveznik PDV izvrši drugom obvezniku PDV, poreski dužnik obveznik PDV - primalac, račun za predmetni promet koji izdaje obveznik PDV - isporučilac, između ostalog, treba da sadrži i napomenu o odredbi Zakona na osnovu koje PDV nije obračunat, a koja može da glasi: "PDV nije obračunat u skladu sa članom 10. stav 2. tačka 3) Zakona.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet dobara, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 4. stav 1. Zakona, je prenos prava raspolaganja na telesnim stvarima (u daljem tekstu: dobra) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prometom dobara, u smislu ovog zakona, smatra se i isporuka dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala isporučioaca, ako se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima (član 4. stav 3. tačka 6) Zakona).

Promet usluga, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 5. stav 1. Zakona, su svi poslovi i radnje u okviru obavljanja delatnosti koji nisu promet dobara iz člana 4. ovog zakona.

Prometom usluga, u smislu ovog zakona, smatra se i predaja dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala naručioca (član 5. stav 3. tačka 3) Zakona).

U skladu sa odredbom člana 10. stav 1. tačka 1) Zakona, poreski dužnik, u smislu ovog zakona, je obveznik koji vrši oporezivi promet dobara i usluga, osim kada obavezu plaćanja PDV u skladu sa ovim članom ima drugo lice.

Odredbom člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona propisano je da je, izuzetno od stava 1. tačka 1) ovog člana, poreski dužnik primalac dobara ili usluga iz oblasti građevinarstva, obveznik PDV, odnosno lice iz člana 9. stav 1. ovog zakona, za promet izvršen od strane obveznika PDV.

Saglasno odredbama člana 2. stav 1. Pravilnika, dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatraju se dobra i usluge čiji se promet vrši u skladu sa članom 4. stav 1. i stav 3. tačka 6) i članom 5. stav 1. i stav 3. tačka 3) Zakona, u okviru obavljanja delatnosti iz sledećih grupa Klasifikacije delatnosti koje su propisane Uredbom o klasifikaciji delatnosti ("Sl. glasnik RS", broj 54/10), i to:

- 1) 41.20 Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada;
- 2) 42.11 Izgradnja puteva i autoputeva;
- 3) 42.12 Izgradnja železničkih pruga i podzemnih železnica;
- 4) 42.13 Izgradnja mostova i tunela;
- 5) 42.21 Izgradnja cevovoda;
- 6) 42.22 Izgradnja električnih i telekomunikacionih vodova;
- 7) 42.91 Izgradnja hidrotehničkih objekata;
- 8) 42.99 Izgradnja ostalih nepomenutih građevina;
- 9) 43.11 Rušenje objekata;
- 10) 43.12 Priprema gradilišta;
- 11) 43.21 Postavljanje električnih instalacija;
- 12) 43.22 Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, grejnih i klimatizacionih sistema;
- 13) 43.29 Ostali instalacioni radovi u građevinarstvu;
- 14) 43.31 Malterisanje;
- 15) 43.32 Ugradnja stolarije;

- 16) 43.33 Postavljanje podnih i zidnih obloga;
- 17) 43.34 Bojenje i zastakljivanje;
- 18) 43.91 Krovni radovi;
- 19) 43.99 Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi.

Kada obveznik poreza na dodatu vrednost (u daljem tekstu: PDV) obavlja aktivnosti iz stava 1. ovog člana, nezavisno od toga da li je registrovan za obavljanje tih aktivnosti u skladu sa zakonom, po nalogu naručioca, od sopstvenog materijala, pod uslovom da se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima, smatra se da obveznik PDV, u skladu sa članom 4. stav 1. i stav 3. tačka 6) Zakona, vrši promet dobara iz oblasti građevinarstva iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona (stav 2. istog člana Pravilnika).

Odredbom stava 3. istog člana Pravilnika propisano je da, kada obveznik PDV obavlja aktivnosti iz stava 1. ovog člana, nezavisno od toga da li je registrovan za obavljanje tih aktivnosti u skladu sa Zakonom, po nalogu naručioca, od materijala naručioca, smatra se da obveznik PDV, u skladu sa članom 5. stav 1. i stav 3. tačka 3) Zakona, vrši promet usluga iz oblasti građevinarstva iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona.

Prema odredbi člana 42. stav 1. Zakona, obveznik je dužan da izda račun za svaki promet dobara i usluga.

Račun, u skladu sa stavom 4. istog člana Zakona, naročito sadrži sledeće podatke:

- 1) naziv, adresu i PIB obveznika - izdavaoca računa;
- 2) mesto i datum izdavanja i redni broj računa;
- 3) naziv, adresu i PIB obveznika - primaoca računa;
- 4) vrstu i količinu isporučenih dobara ili vrstu i obim usluga;
- 5) datum prometa dobara i usluga i visinu avansnih plaćanja;
- 6) iznos osnovice;
- 7) poresku stopu koja se primenjuje;
- 8) iznos PDV koji je obračunat na osnovicu;
- 9) napomenu o odredbi ovog zakona na osnovu koje nije obračunat PDV;
- 10) napomenu da se za promet dobara i usluga primenjuje sistem naplate.

Prema odredbi člana 6. stav 2. Pravilnika o određivanju slučajeva u kojima nema obaveze izdavanja računa i o računima kod kojih se mogu izostaviti pojedini podaci ("Sl. glasnik RS", br. 123/12, 86/15, 52/18 i 94/19), obveznik PDV koji vrši oporezivi promet dobara i usluga za koji je, u skladu sa odredbom člana 10. stav 2. Zakona, poreski dužnik primalac dobara i usluga, izdaje račun u kojem ne iskazuje podatke iz člana 42. stav 4. tač. 6)-8) i 10) Zakona, već iskazuje ukupan iznos naknade za izvršen promet dobara i usluga

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 430-00-379/2019-04 od 13.01.2020. godine)

➔ Za promet dobara i usluga iz oblasti građevinarstva koji obveznik PDV vrši drugom obvezniku PDV, odnosno licu iz člana 9. stav 1. Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), obavezu obračunavanja i plaćanja PDV ima primalac dobara i usluga kao poreski dužnik iz člana 10. stav 2. tačka 3)

Zakona. Pravilnikom o utvrđivanju dobara i usluga iz oblasti građevinarstva za svrhu određivanja poreskog dužnika za porez na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 86/15 - u daljem tekstu: Pravilnik) bliže se uređuje šta se, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatra dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva.

Međutim, u slučaju kada se promet dobara iz oblasti građevinarstva u okviru izgradnje objekta u Republici Srbiji, u konkretnom slučaju isporuka opreme za grejanje i klimatizaciju sa montažom i puštanjem u rad, vrši stranom licu koje nije obveznik PDV u Republici Srbiji, reč je o prometu za koji obveznik PDV koji vrši taj promet ima obavezu da obračuna PDV i da obračunati PDV plati u skladu sa Zakonom.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je, da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet dobara, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 4. stav 1. Zakona, je prenos prava raspolaganja na telesnim stvarima (u daljem tekstu: dobra) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prometom dobara, u smislu ovog zakona, smatra se i isporuka dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala isporučioaca, ako se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima (član 4. stav 3. tačka 6) Zakona).

U skladu sa odredbom člana 10. stav 1. tačka 1) Zakona, poreski dužnik, u smislu ovog zakona, je obveznik koji vrši oporezivi promet dobara i usluga, osim kada obavezu plaćanja PDV u skladu sa ovim članom ima drugo lice.

Odredbom člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona propisano je da je, izuzetno od stava 1. tačka 1) ovog člana, poreski dužnik primalac dobara i usluga iz oblasti građevinarstva, obveznik PDV, odnosno lice iz člana 9. stav 1. ovog zakona, za promet izvršen od strane obveznika PDV.

Prema odredbi člana 11. stav 1. tačka 2) Zakona, mesto prometa dobara je mesto ugradnje ili montaže dobra, ako se ono ugrađuje ili montira od strane isporučioaca ili, po njegovom nalogu, od strane trećeg lica.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 011-00-975/2019-04 od 13.01.2020. godine)

→ Za promet dobara i usluga iz oblasti građevinarstva koji obveznik PDV vrši drugom obvezniku PDV, odnosno licu iz člana 9. stav 1. Zakona o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), obavezu obračunavanja i plaćanja PDV ima primalac dobara i usluga kao poreski dužnik iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona. Pravilnikom o utvrđivanju dobara i usluga iz oblasti građevinarstva za svrhu određivanja poreskog dužnika za porez na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 86/15 - u daljem tekstu: Pravilnik) bliže se uređuje šta se, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatra dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva.

Saglasno navedenom, kada obveznik PDV drugom obvezniku PDV izvrši postavljanje (isporuku sa montažom) instalacija za funkcionisanje sistema za klimatizaciju, uključujući i uređaje koji čine sistem za klimatizaciju, obveznik PDV vrši promet dobara iz oblasti građevinarstva iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona za koji je poreski dužnik obveznik PDV - primalac dobara, s obzirom na to da je reč o aktivnostima iz grupe 43.22 - Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, grejnih i klimatizacionih sistema Klasifikacije delatnosti, koja je navedena u članu 2. stav 1. tačka 12) Pravilnika. Takođe, održavanje i popravke predmetnih dobara, sa izuzetkom onih koji se smatraju aparatima za domaćinstvo, smatraju se

aktivnostima iz grupe 43.22 - Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, grejnih i klimatizacionih sistema Klasifikacije delatnosti, koja je navedena u članu 2. stav 1. tačka 12) Pravilnika. S tim u vezi, prometom iz oblasti građevinarstva, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatra se održavanje i popravka centralnih klima uređaja.

Napominjemo, servisiranje, odnosno održavanje i popravke klima uređaja koji se smatraju aparatima za domaćinstvo svrstavaju se u aktivnosti iz grupe 95.22 Klasifikacije delatnosti, što znači da je za promet tih usluga poreski dužnik obveznik PDV koji vrši taj promet.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je, da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet dobara, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 4. stav 1. Zakona, je prenos prava raspolaganja na telesnim stvarima (u daljem tekstu: dobra) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prometom dobara, u smislu ovog zakona, smatra se i isporuka dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala isporučioaca, ako se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima (član 4. stav 3. tačka 6) Zakona).

Promet usluga, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 5. stav 1. Zakona, su svi poslovi i radnje u okviru obavljanja delatnosti koji nisu promet iz člana 4. ovog zakona.

U skladu sa odredbom člana 10. stav 1. tačka 1) Zakona, poreski dužnik, u smislu ovog zakona, je obveznik koji vrši oporezivi promet dobara i usluga, osim kada obavezu plaćanja PDV u skladu sa ovim članom ima drugo lice.

Odredbom člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona propisano je da je, izuzetno od stava 1. tačka 1) ovog člana, poreski dužnik primalac dobara ili usluga iz oblasti građevinarstva, obveznik PDV, odnosno lice iz člana 9. stav 1. ovog zakona, za promet izvršen od strane obveznika PDV.

Saglasno odredbi člana 2. stav 1. Pravilnika, dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatraju se dobra i usluge čiji se promet vrši u skladu sa članom 4. stav 1. i stav 3. tačka 6) i članom 5) stav 1. i stav 3. tačka 3) Zakona, u okviru obavljanja delatnosti iz sledećih grupa Klasifikacije delatnosti koje su propisane Uredbom o klasifikaciji delatnosti ("Sl. glasnik RS", broj 54/10), i to:

- 1) 41.20 Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada;
- 2) 42.11 Izgradnja puteva i autoputeva;
- 3) 42.12 Izgradnja železničkih pruga i podzemnih železnica;
- 4) 42.13 Izgradnja mostova i tunela;
- 5) 42.21 Izgradnja cevovoda;
- 6) 42.22 Izgradnja električnih i telekomunikacionih vodova;
- 7) 42.91 Izgradnja hidrotehničkih objekata;
- 8) 42.99 Izgradnja ostalih nepomenutih građevina;
- 9) 43.11 Rušenje objekata;
- 10) 43.12 Priprema gradilišta;

- 11) 43.21 Postavljanje električnih instalacija;
- 12) 43.22 Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, grejnih i klimatizacionih sistema;
- 13) 43.29 Ostali instalacioni radovi u građevinarstvu;
- 14) 43.31 Malterisanje;
- 15) 43.32 Ugradnja stolarije;
- 16) 43.33 Postavljanje podnih i zidnih obloga;
- 17) 43.34 Bojenje i zastakljivanje;
- 18) 43.91 Krovni radovi;
- 19) 43.99 Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi.

Kada obveznik poreza na dodatu vrednost (u daljem tekstu: PDV) obavlja aktivnosti iz stava 1. ovog člana, nezavisno od toga da li je registrovan za obavljanje tih aktivnosti u skladu sa zakonom, po nalogu naručioca, od sopstvenog materijala, pod uslovom da se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima, smatra se da obveznik PDV, u skladu sa članom 4. st. 1. i 3. tačka 6) Zakona, vrši promet dobara iz oblasti građevinarstva iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona (stav 2. istog člana Pravilnika).

Kada obveznik PDV obavlja aktivnosti iz stava 1. ovog člana, nezavisno od toga da li je registrovan za obavljanje tih aktivnosti u skladu sa Zakonom, po nalogu naručioca, od materijala naručioca, smatra se da obveznik PDV, u skladu sa članom 5. st. 1. i 3. tačka 3) Zakona, vrši promet usluga iz oblasti građevinarstva iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona (stav 3. istog člana Pravilnika).

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 011-00-01001/2019-04 od 13.01.2020. godine)

→ U skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), za promet dobara i usluga iz oblasti građevinarstva koji obveznik PDV izvrši drugom obvezniku PDV, odnosno licu iz člana 9. stav 1. Zakona, obavezu obračunavanja i plaćanja PDV ima obveznik PDV - primalac dobara i usluga kao poreski dužnik iz člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona. Pravilnikom o utvrđivanju dobara i usluga iz oblasti građevinarstva za svrhu određivanja poreskog dužnika za porez na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", broj 86/15, u daljem tekstu: Pravilnik) bliže se uređuje šta se, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatra dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva.

Za promet dobara i usluga iz oblasti građevinarstva koji obveznik PDV izvrši licu koje nije obveznik PDV, odnosno koje nije lice iz člana 9. stav 1. Zakona, poreski dužnik je obveznik PDV - isporučilac dobara, odnosno pružalac usluga.

Saglasno navedenom, a imajući u vidu da stambena zajednica u konkretnom slučaju nije obveznik PDV, niti lice iz člana 9. stav 1. Zakona, za promet dobara (uklanjanje starih i postavljanje novih horizontalnih i vertikalnih oluka) koji se smatra prometom iz oblasti građevinarstva u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, kao aktivnosti iz grupe 43.99 - Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi koja je navedena u članu 2. stav 1. tačka 19) Pravilnika, koji obveznik PDV izvrši toj stambenoj zajednici, poreski dužnik je obveznik PDV - isporučilac dobara, odnosno pružalac usluga, što znači da je obveznik PDV koji izvrši predmetni promet dužan da obračuna PDV, da

izda račun i da obračunati PDV plati u skladu sa Zakonom. S tim u vezi, plaćanjem naknade za izvršeni promet stambena zajednica faktički snosi i trošak PDV koji je za taj promet obračunao obveznik PDV, pri čemu ne postoji zakonski osnov da se taj iznos PDV umanji, odnosno da se ne obračuna i ne plati.

Odredbom člana 3. Zakona propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet dobara, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 4. stav 1. Zakona, je prenos prava raspolaganja na telesnim stvarima (u daljem tekstu: dobra) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Prometom dobara, u smislu ovog zakona, smatra se i isporuka dobara proizvedenih ili sastavljenih po nalogu naručioca, od materijala isporučioaca, ako se ne radi samo o dodacima ili drugim sporednim materijalima (član 4. stav 3. tačka 6) Zakona).

Saglasno odredbi člana 9. stav 1. Zakona, Republika i njeni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, kao i pravna lica osnovana zakonom, odnosno aktom organa Republike, teritorijalne autonomije ili lokalne samouprave u cilju obavljanja poslova državne uprave ili lokalne samouprave (u daljem tekstu: Republika, organi i pravna lica), nisu obveznici u smislu ovog zakona ako obavljaju promet dobara i usluga iz delokruga organa, odnosno u cilju obavljanja poslova državne uprave ili lokalne samouprave.

Saglasno odredbi člana 10. stav 1. tačka 1) Zakona poreski dužnik, u smislu ovog zakona, je obveznik koji vrši oporezivi promet dobara i usluga, osim kada obavezu plaćanja PDV u skladu sa ovim članom ima drugo lice.

Odredbom člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona propisano je da je, izuzetno od stava 1. tačka 1) ovog člana, poreski dužnik primalac dobara i usluga iz oblasti građevinarstva, obveznik PDV, odnosno lice iz člana 9. stav 1. ovog zakona, za promet izvršen od strane obveznika PDV.

Saglasno odredbama člana 2. stav 1. Pravilnika, dobrima i uslugama iz oblasti građevinarstva, u smislu člana 10. stav 2. tačka 3) Zakona, smatraju se dobra i usluge čiji se promet vrši u skladu sa članom 4. stav 1. i stav 3. tačka 6) i članom 5. stav 1. i stav 3. tačka 3) Zakona, u okviru obavljanja delatnosti iz sledećih grupa Klasifikacije delatnosti koje su propisane Uredbom o klasifikaciji delatnosti ("Sl. glasnik RS", broj 54/10), i to:

- 1) 41.20 Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada;
- 2) 42.11 Izgradnja puteva i autoputeva;
- 3) 42.12 Izgradnja železničkih pruga i podzemnih železnica;
- 4) 42.13 Izgradnja mostova i tunela;
- 5) 42.21 Izgradnja cevovoda;
- 6) 42.22 Izgradnja električnih i telekomunikacionih vodova;
- 7) 42.91 Izgradnja hidrotehničkih objekata;
- 8) 42.99 Izgradnja ostalih nepomenutih građevina;
- 9) 43.11 Rušenje objekata;
- 10) 43.12 Priprema gradilišta;
- 11) 43.21 Postavljanje električnih instalacija;

- 12) 43.22 Postavljanje vodovodnih, kanalizacionih, grejnih i klimatizacionih sistema;
- 13) 43.29 Ostali instalacioni radovi u građevinarstvu;
- 14) 43.31 Malterisanje;
- 15) 43.32 Ugradnja stolarije;
- 16) 43.33 Postavljanje podnih i zidnih obloga;
- 17) 43.34 Bojenje i zastakljivanje;
- 18) 43.91 Krovni radovi;
- 19) 43.99 Ostali nepomenuti specifični građevinski radovi.

Odredbom člana 23. stav 1. Zakona propisano je da opšta stopa PDV za oporezivi promet dobara i usluga ili uvoz dobara iznosi 20%.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 07-00-513/2019-04 od 20.12.2019. godine)

4. Poreska osnovica

● Obračun naknade izražen u stranoj valuti

U skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), ako je naknada za promet dobara i usluga izražena u stranoj valuti, za obračun te vrednosti u domaćoj valuti primenjuje se srednji kurs centralne banke, odnosno ugovoreni kurs koji važi na dan nastanka poreske obaveze. Kod slanja ili otpremanja dobara u inostranstvo, poreska obaveza nastaje danom prometa dobara (kojim se smatra dan kada je otpočelo slanje ili prevoz dobara u skladu sa članom 14. stav 1. tačka 1) Zakona), odnosno danom naplate naknade za taj promet u slučaju kada je naknada naplaćena pre izvršenog prometa, ako nisu ispunjeni uslovi za ostvarivanje poreskog oslobođenja propisani Pravilnikom o načinu i postupku ostvarivanja poreskih oslobođenja kod PDV sa pravom na odbitak prethodnog poreza ("Sl. glasnik RS", br. 120/12, 40/15, 82/15, 86/15, 11/16, 21/17, 44/18 - dr. zakon, 48/18, 62/18, 104/18, 16/19 i 80/19). Prema tome, kada obveznik PDV šalje ili otprema dobra u inostranstvo i naknadu za taj promet naplaćuje u stranoj valuti, za obračun te vrednosti u domaćoj valuti primenjuje se srednji kurs Narodne banke Srbije koji važi na dan prometa dobara - dan kada je otpočelo slanje ili otpremanje dobara u inostranstvo, nezavisno od toga da li će za taj promet imati obavezu da obračuna PDV ili su za taj promet ispunjeni uslovi za ostvarivanje poreskog oslobođenja.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Promet dobara, u smislu ovog zakona, a u skladu sa odredbom člana 4. stav 1. Zakona, je prenos prava raspolaganja na telesnim stvarima (u daljem tekstu: dobra) licu koje tim dobrima može raspolagati kao vlasnik, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

U skladu sa odredbama člana 14. stav 1. tačka 1) Zakona, promet dobara nastaje danom otpočinjanja slanja ili prevoza dobara primaocu ili trećem licu, po njegovom nalogu, ako dobra šalje ili prevozi isporučilac, primalac ili treće lice, po njihovom nalogu.

Prema odredbama člana 16. Zakona poreska obaveza nastaje danom kada se najranije izvrši jedna od sledećih radnji:

- 1) promet dobara i usluga;
- 2) naplata, odnosno plaćanje ako je naknada ili deo naknade naplaćen, odnosno plaćen u novcu pre prometa dobara i usluga;
- 2a) izdavanje računa kod usluga iz člana 5. stav 3. tačka 1) ovog zakona, usluga neposredno povezanih sa tim uslugama, kao i usluga tehničke podrške prilikom korišćenja softvera, hardvera i druge opreme na određeni vremenski period;
- 3) nastanak obaveze plaćanja carinskog duga, kod uvoza dobara, a ako te obaveza nema, danom u kojem bi nastala obaveza plaćanja tog duga.

U skladu sa odredbom člana 22. stav 1. Zakona, ako je naknada za promet dobara i usluga izražena u stranoj valuti, za obračun te vrednosti u domaćoj valuti primenjuje se srednji kurs centralne banke, odnosno ugovoreni kurs koji važi na dan nastanka poreske obaveze.

Odredbama člana 24. stav 1. tač. 2) i 3) Zakona propisano je da se PDV ne plaća na promet dobara koja obveznik ili treće lice, po njegovom nalogu, šalje ili otprema u inostranstvo i promet dobara koja inostrani primalac ili treće lice, po njegovom nalogu, šalje ili otprema u inostranstvo.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 011-00-261/2019-04 od 16.01.2020. godine)

5. Prethodni porez

● Pravo na odbitak plaćenog PDV-a pri uvozu delova za servisiranje proizvoda

U skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrednost ("Sl. glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 83/15, 108/16, 113/17, 30/18 i 72/19 - u daljem tekstu: Zakon), u slučaju kada obveznik PDV - serviser uveze rezervne delove i po osnovu predmetnog uvoza plati PDV obračunat od strane nadležnog carinskog organa, pri čemu rezervne delove koristi za popravku, odnosno servis dobara u garantnom roku, odnosno van garantnog roka, obveznik PDV - serviser ima pravo da plaćeni PDV odbije kao prethodni porez ako poseduje dokument o izvršenom uvozu dobara u kojem je iskazan PDV i dokument kojim se potvrđuje da je iskazani PDV plaćen prilikom uvoza.

Odredbama člana 3. Zakona propisano je da su predmet oporezivanja PDV isporuka dobara i pružanje usluga (u daljem tekstu: promet dobara i usluga) koje poreski obveznik izvrši u Republici uz naknadu, u okviru obavljanja delatnosti, kao i uvoz dobara u Republiku.

Uvoz je svaki unos dobara u carinsko područje Republike (član 7. Zakona).

Saglasno odredbi člana 10. stav 1. tačka 5) Zakona, poreski dužnik, u smislu ovog zakona, je lice koje uvozi dobro.

Saglasno odredbi člana 27. Zakona, prethodni porez je iznos PDV obračunat u prethodnoj fazi prometa dobara i usluga, odnosno plaćen pri uvozu dobara, a koji obveznik može da odbije od PDV koji duguje.

Odredbama člana 28. stav 1. Zakona propisano je da pravo na odbitak prethodnog poreza obveznik može da ostvari ako dobra nabavljena u Republici ili iz uvoza, uključujući i nabavku opreme, kao i objekata za vršenje delatnosti i ekonomski deljivih celina u okviru tih objekata (u daljem tekstu: objekti za vršenje delatnosti), odnosno primljene usluge, koristi ili će ih koristiti za promet dobara i usluga:

- 1) koji je oporeziv PDV;
- 2) za koji u skladu sa članom 24. ovog zakona postoji oslobodjenje od plaćanja PDV;
- 3) koji je izvršen u inostranstvu, ako bi za taj promet postojalo pravo na odbitak prethodnog poreza da je izvršen u Republici.

Pravo na odbitak prethodnog poreza, prema odredbama člana 28. stav 2. Zakona, obveznik može da ostvari ako poseduje:

- 1) račun izdat od strane drugog obveznika u prometu o iznosu prethodnog poreza, u skladu sa ovim zakonom;
- 2) dokument o izvršenom uvozu dobara u kojem je iskazan PDV i dokument kojim se potvrđuje da je iskazani PDV plaćen prilikom uvoza.

Prema odredbama stava 3. istog člana Zakona, u poreskom periodu u kojem su ispunjeni uslovi iz st. 1. i 2. ovog člana obveznik može da odbije prethodni porez od dugovanog PDV, i to:

- 1) obračunati i iskazani PDV za promet dobara i usluga, koji je ili će mu biti izvršen od strane drugog obveznika u prometu;
- 2) PDV koji je plaćen prilikom uvoza dobara.

Pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje danom ispunjenja uslova iz st. 1-3. ovog člana (stav 4. istog člana Zakona).

Mesto prometa usluga određuje se u zavisnosti od toga da li se usluge pružaju poreskom obvezniku ili licu koje nije poreski obveznik, u smislu člana 12. Zakona, pri čemu je Zakonom uređeno koja se lica smatraju poreskim obveznicima za svrhu primene pravila za određivanje mesta prometa usluga. Strano privredno društvo koje obavlja delatnost kao trajnu aktivnost, između ostalih lica, smatra se poreskim obveznikom iz člana 12. Zakona. S tim u vezi, a u slučaju kada za određivanje mesta prometa usluga nisu propisani izuzeci od primene načela propisanog članom 12. stav 4. Zakona, već se mesto prometa usluga određuje u skladu sa tim načelom, mestom prometa usluga koji se vrši poreskom obvezniku smatra se mesto u kojem primalac usluga ima sedište ili stalnu poslovnu jedinicu ako se promet usluga vrši stalnoj poslovnoj jedinici koja se ne nalazi u mestu u kojem primalac usluga ima sedište, odnosno mesto u kojem primalac usluga ima prebivalište ili boravište. Prema tome, kada obveznik PDV - serviser naplaćuje naknadu za uslugu popravke, odnosno servisa dobara (koja se nalaze u Republici Srbiji) u garantnom roku od nosioca/izdavaoca garancije sa sedištem u inostranstvu, reč je o naknadi za uslugu radova na pokretnim stvarima pruženoj poreskom obvezniku iz člana 12. stav 2. tačka 1) Zakona, što znači da je mesto prometa predmetne usluge, u konkretnom slučaju, u inostranstvu gde se nalazi sedište primaoca usluge. Na naknadu za promet predmetne usluge obveznik PDV - serviser ne obračunava PDV, a po osnovu prometa te usluge ima pravo na odbitak prethodnog poreza u skladu sa Zakonom. S tim u vezi, isporuka dobara (rezervnih delova) smatra se sporednim prometom uz uslugu popravke, odnosno servisa dobara koju pruža obveznik PDV - serviser, što znači da je, sa aspekta Zakona, obveznik PDV - serviser izvršio samo promet usluge.

Pored toga napominjemo, za poreski period u kojem je pružena usluga čije je mesto prometa van Republike Srbije u skladu sa Zakonom, iskazuje se podatak o iznosu naknade za tu uslugu u delu 11. Obrasca POPDV propisanog Pravilnikom o obliku, sadržini i načinu vođenja evidencije o PDV i o obliku i sadržini pregleda obračuna PDV ("Sl. glasnik RS", br. 90/17, 119/17, 48/18, 60/18 i 75/19 - u daljem tekstu: Pravilnik), i to u polju 11.1 - Promet dobara i usluga izvršen van Republike, sa ili bez naknade.

Promet usluga, u smislu ovog zakona, su svi poslovi i radnje u okviru obavljanja delatnosti koji nisu promet dobara iz člana 4. ovog zakona (član 5. stav 1. Zakona).

Odredbom člana 12. stav 1. Zakona propisano je da se ovim članom određuje poreski obveznik isključivo za svrhu primene pravila koja se odnose na određivanje mesta prometa usluga.

Saglasno odredbi člana 12. stav 2. Zakona, kada uslugu pruža lice koje je obveznik PDV u skladu sa ovim zakonom, poreskim obveznikom kojem se pruža usluga smatra se:

- 1) svako lice koje obavlja delatnost kao trajnu aktivnost bez obzira na cilj obavljanja te delatnosti;
- 2) pravna lica, državni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave sa sedištem u Republici;
- 3) strana pravna lica, državni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, registrovani za plaćanje poreza na potrošnju u državi u kojoj imaju sedište.

Ako se promet usluga vrši poreskom obvezniku, mestom prometa usluga smatra se mesto u kojem primalac usluga ima sedište ili stalnu poslovnu jedinicu ako se promet usluga vrši stalnoj poslovnoj jedinici koja se ne nalazi u mestu u kojem primalac usluga ima sedište, odnosno mesto u kojem primalac usluga ima prebivalište ili boravište (član 12. stav 4. Zakona).

Prema odredbi člana 2. stav 5. Pravilnika, prometom izvršenim van Republike iz stava 4. ovog člana, a u smislu ovog pravilnika, smatra se promet dobara i usluga čije je mesto prometa van Republike, u skladu čl. 11. i 12. Zakona.

Saglasno odredbi člana 4. stav 1. tačka 9) Pravilnika, u opštoj evidenciji obveznik PDV evidentira podatke iz člana 2. ovog pravilnika, a koji se odnose na promet dobara i usluga izvršen van Republike i drugi promet koji ne podleže PDV.

Odredbom člana 13. Pravilnika propisano je da evidencija iz člana 4. stav 1. tačka 9) ovog pravilnika, koja se odnosi na promet dobara i usluga izvršen van Republike, sa ili bez naknade i drugom prometu koji ne podleže PDV, sadrži podatke o:

- 1) prometu dobara i usluga izvršenom van Republike;
- 2) prenosu celokupne, odnosno dela imovine, sa ili bez naknade ili kao ulog, u skladu sa članom 6. stav 1. tačka 1) Zakona;
- 2a) prometu dobara i usluga u okviru realizacije ugovora o javno-privatnom partnerstvu sa elementima koncesije, sa ili bez naknade ili kao ulog, u skladu sa članom 6a Zakona;
- 3) prometu dobara i usluga iz člana 6. Zakona, osim iz tačke 2) ovog člana;
- 4) naknadi, odnosno delu naknade naplaćenom pre izvršenog prometa, odnosno prenosa iz tač. 1)-2a) ovog člana.

Prema odredbi člana 41. stav 1. tačka 1) Pravilnika, u delu 11. Obrasca POPDV - Promet dobara i usluga izvršen van Republike i drugi promet koji ne podleže PDV, iskazuju se podaci o prometu dobara i usluga izvršenom van Republike i drugim aktivnostima koje ne podležu PDV, i to u polje 11.1 - Promet dobara i usluga izvršen van Republike, sa ili bez naknade, unosi se podatak o iznosu naknade za promet, odnosno vrednosti prometa dobara i usluga koji je izvršen van Republike.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 430-00-2/2020-04 od 14.01.2020. godine)

II. Akcize

● Refakcija akcize na evro dizel koji se koristi za prevoz za sopstvene potrebe

Odredbom člana 9 stav 5. tačka 1. podtačka (1) Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02 - dr. zakon, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 - dr. zakon, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 55/15, 103/15, 108/16 i 30/18, u daljem tekstu: Zakon), propisan je iznos akcize do kojeg se kupcu - krajnjem korisniku može umanjiti plaćena akciza ukoliko se gasna ulja koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe za prevoz lica i stvari.

Prema članu 39a stav 1. Zakona, propisano je da kupac - krajnji korisnik koji derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) ovog zakona, koristi za transportne svrhe, odnosno za grejanje, može ostvariti refakciju plaćene akcize na te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti, pod uslovom date derivate nafte, biogoriva i biotečnosti nabavlja od uvoznika, odnosno proizvođača, da je na te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti uvoznik, odnosno proizvođač platio propisani iznos akcize, da je kupac - krajnji korisnik platio račun u kome je iskazan obračunati iznos akcize, a kada se ovi derivati nafte, biogoriva i biotečnosti prodaju kupcu - krajnjem korisniku preko ovlašćenog distributera tih derivata nafte, biogoriva i biotečnosti, kupac - krajnji korisnik ostvaruje pravo na refakciju plaćene akcize pod uslovom da poseduje fiskalni isečak, odnosno račun da je platio te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti.

Shodno stavu 3. navedenog člana Zakona, pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) ovog zakona, koji se kao motorno gorivo koriste za transportne svrhe, ostvaruje lice koje obavlja delatnost prevoza lica i stvari u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari.

Odredbom člana 2. stav 1. Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona o akcizama, koji se koriste za transportne svrhe i za grejanje ("Sl. glasnik RS", br. 112/12, 38/13, 93/13, 111/15 i 81/18, u daljem tekstu: Pravilnik) propisano je da pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, može da ostvari kupac - krajnji korisnik koji navedene derivate nafte, biogoriva i biotečnosti koristi za transportne svrhe i za grejanje.

Prema stavu 2. tačka 1) navedenog člana Pravilnika, refakcija plaćene akcize ostvaruje se u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte, biogoriva i biotečnosti koriste, i to za gasna ulja, tečni naftni gas i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, koja se koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe, ostvaruje lice koje obavlja delatnost prevoza lica i stvari u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari, kao i proizvođač, uvoznik, odnosno ovlašćeni distributer istih kada ih koristi za sopstvene potrebe u transportne svrhe.

Prema članu 5. stav 1. Pravilnika, propisano je da lice iz člana 2. stav 2. tačka 1) ovog pravilnika može da ostvari refakciju plaćene akcize na derivate nafte i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, koji se kao motorno gorivo koriste za transportne svrhe ako obavlja delatnosti javnog prevoza lica i stvari, kao i prevoz za sopstvene potrebe u domaćem i međunarodnom drumskom saobraćaju, u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari.

Shodno stavu 5. navedenog člana Pravilnika, pod prevozom za sopstvene potrebe, u smislu st. 1. i 3. ovog člana, podrazumeva se prevoz proizvoda, odnosno robe od proizvodnog pogona (proizvodnog objekta), odnosno carinskog prelaza do skladišta, kao i prevoz od skladišta do prodajnih objekata, odnosno krajnjih kupaca, koji se obavlja bez naknade, i to u skladu sa propisom kojim se uređuje drumski prevoz stvari.

Prema članu 8. stav 1. Pravilnika, propisano je da se refakcija plaćene akcize na derivate nafte, odnosno biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, vrši na osnovu pismenog zahteva koji lice iz člana 2. stav 2. tačka 1) ovog pravilnika podnosi u dva primerka Poreskoj upravi, najranije 20 dana po isteku kvartala u kojem su nabavljeni derivati nafte, odnosno biogoriva koji se kao motorno gorivo koriste za transportne svrhe.

Prema stavu 2. istog člana Pravilnika, propisano je, između ostalog, da zahtev za refakciju plaćene akcize sadrži i podatak o vrsti prevoza koja se stvarno obavlja - javni prevoz i/ili prevoz za sopstvene potrebe.

Uz zahtev za refakciju plaćene akcize, shodno stavu 3. Pravilnika, pravno lice, odnosno preduzetnik podnosi odgovarajuće dokaze u zavisnosti od delatnosti za koju je registrovan i stvarno obavlja, između ostalog, i overenu izjavu odgovornog lica u pravnom licu, odnosno preduzetnika da obavlja prevoz za sopstvene potrebe, odnosno fotokopiju odgovarajućeg dokumenta iz evidencije ako je zakonom kojim se uređuje prevoz tereta u drumskom saobraćaju propisana obaveza upisa u odgovarajuću evidenciju.

Odredbom člana 2. stav 1. tačka 6) Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju ("Sl. glasnik RS", br. 68/15 i 41/18, u daljem tekstu: Zakon o prevozu tereta u drumskom saobraćaju) propisano je da je prevoz tereta za sopstvene potrebe prevoz tereta u drumskom saobraćaju koji domaće privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik, poljoprivrednik, odnosno strano pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice obavlja bez naknade u vezi sa poslovima iz svoje delatnosti.

Prema članu 3. stav 3. tač. 1), 2), 4) i 6) Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju, propisano je da pri obavljanju prevoza tereta za sopstvene potrebe neophodno da prevoz tereta nije pretežna delatnost lica koje ga obavlja, da se prevoz tereta obavlja bez naknade, da svrha prevoza mora biti prevoz tereta do ili od istog domaćeg privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika, poljoprivrednika, odnosno stranog pravnog lica, preduzetnika ili fizičkog lica koji obavlja prevoz za sopstvene potrebe ili njeno premeštanje bilo unutar bilo izvan sedišta istog domaćeg privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika, poljoprivrednika, odnosno stranog pravnog lica, preduzetnika ili fizičkog lica koji obavlja prevoz za sopstvene

potrebe; da teretno vozilo ili skup vozila mora biti registrovano u skladu sa propisima kojima se uređuje bezbednost saobraćaja na putevima i da je u vlasništvu istog domaćeg privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika ili poljoprivrednika koji obavlja prevoz za sopstvene potrebe ili se koristi na osnovu ugovora o finansijskom lizingu ili se koristi na osnovu ugovora o zakupu koji je zaključen sa privrednim društvom, drugim pravnim licem, preduzetnikom ili fizičkim licem kome se sedište odnosno prebivalište nalazi na teritoriji Republike Srbije.

Prema stavu 6. navedenog člana Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju, propisano je da teretno vozilo kojim se obavlja prevoz tereta za sopstvene potrebe u drumskom saobraćaju, mora imati na bočnim vratima, odnosno na bočnim stranama kabine teretnog vozila, poslovno ime i natpis "Prevoz za sopstvene potrebe", ispisano slovima visine najmanje tri centimetra i bojom ili nalepnicom koja se bitno razlikuje od osnovne boje vozila, a može imati i njegov znak koji uživa zaštitu u skladu sa zakonom kojim se uređuju žigovi.

Shodno prethodno navedenim zakonskim i podzakonskim odredbama, Javno komunalno preduzeće "X" koje pored pretežne delatnosti komunalna delatnost - Skupljanje otpada koji nije opasan, šifra delatnosti 38.11, obavlja i druge delatnosti određene Osnivačkim aktom i Statutom preduzeća, i to, u konkretnom slučaju, prevoz tereta za sopstvene potrebe vozilima koje koristi isključivo za te svrhe (dostava hrane od proizvodnog mesta - restorana do drugih organizacionih jedinica preduzeća), prema našem mišljenju, ima pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, i to na gasna ulja, odnosno kako navodite u vašem dopisu na evro dizel, a ne i na refakciju plaćene akcize na benzin, a koja se koriste u transportne svrhe za prevoz tereta za sopstvene potrebe, u skladu sa propisom kojim se uređuje drumski prevoz stvari, pod uslovom da pored drugih propisanih uslova i dokaza, uz zahtev za refakciju plaćene akcize dostavi i overenu izjavu odgovornog lica u pravnom licu da obavlja prevoz za sopstvene potrebe, odnosno fotokopiju odgovarajućeg dokumenta iz evidencije ako je zakonom kojim se uređuje prevoz tereta u drumskom saobraćaju propisana obaveza upisa u odgovarajuću evidenciju, kao i da ispunjava ostale uslove propisane Zakonom i Pravilnikom.

Pri tome, napominjemo da nadležni poreski organ u svakom konkretnom slučaju utvrđuje činjenično stanje i shodno tome postupa u okviru svoje nadležnosti.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 430-00-00640/2019-04 od 25.12.2019. godine)

- **Refakcija akcize na tečni naftni gas koji se koristi za industrijske svrhe**

Odredbom člana 9. stav 1. tačka 5) Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02 - dr. zakon, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 - dr. zakon, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 55/15, 103/15, 108/16, 30/18, u daljem tekstu: Zakon) propisano je da se akciza plaća na tečni naftni gas (tarifne oznake nomenklature CT: 2711 12 11 00 do 2711 19 00 00).

Prema stavu 3. navedenog člana Zakona, propisano je da kupac - krajnji korisnik derivata nafte, biogoriva i biotečnosti iz stava 1. tač. 3), 4), 5), 6) i 7) ovog člana, kojim se u smislu ovog zakona smatra pravno lice, preduzetnik, odnosno fizičko lice, kroz kupoprodajnu cenu derivata nafte, biogoriva i biotečnosti snosi trošak punog iznosa akcize koji je propisan stavom 1. ovog člana ali ostvaruje pravo na refakciju plaćene akcize u skladu sa čl. 39a i 39b ovog zakona u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte, biogoriva i biotečnosti koriste.

Stavom 5. istog člana Zakona propisan je, između ostalog, iznos do kojeg se umanjuje plaćena akciza prema nameni korišćenja derivata nafte, tako da se za tečni naftni gas iz stava 1. tačka 5) Zakona, koji se koristi u industrijske svrhe, akciza umanjuje do punog iznosa plaćene akcize.

Odredbom člana 39b stav 1. Zakona propisano je da kupac - krajnji korisnik koji derivate nafte i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 4), 5), 6) i 7) ovog zakona, koristi kao energetska goriva u proizvodnji električne i toplotne energije ili u industrijske svrhe, može ostvariti refakciju plaćene akcize na te derivate nafte i biotečnosti, pod uslovom da te derivate nafte i biotečnosti nabavlja od uvoznika, odnosno proizvođača, da je na te derivate nafte i biotečnosti uvoznik, odnosno proizvođač platio propisani iznos akcize i da je kupac - krajnji korisnik platio račun u kome je iskazan obračunati iznos akcize.

Saglasno stavu 3. navedenog člana Zakona, pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte iz člana 9. stav 1. tačka 3) ovog zakona, koji se koriste kao energetska goriva za industrijske svrhe, odnosno na derivate nafte iz člana 9. stav 1. tač. 4), 5) i 6) ovog zakona za industrijske svrhe, ostvaruje lice koje te derivate nafte koristi za industrijske svrhe.

Prema članu 2. stav 1. Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize na derivate nafte i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 4), 5), 6) i 7) Zakona o akcizama, koji se koriste kao energetska goriva u proizvodnji električne i toplotne energije ili u industrijske svrhe ("Sl. glasnik RS", br. 38/13, 93/13, 111/15, 101/16 i 18/18, u daljem tekstu: Pravilnik) pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 4), 5), 6) i 7) Zakona, može da ostvari kupac - krajnji korisnik koji navedene derivate nafte i biotečnosti koristi kao energetska goriva u proizvodnji električne i toplotne energije ili u industrijske svrhe.

Saglasno stavu 2. tačka 2) navedenog člana Pravilnika, refakcija plaćene akcize ostvaruje se u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte i biotečnosti koriste, i to za gasna ulja, kerozin, tečni naftni gas i za ostale derivate nafte koji se dobijaju od frakcija nafte koje imaju raspon destilacije do 380°C iz člana 9. stav 1. tač. 3), 4), 5) i 6) Zakona, a refakciju ostvaruje lice koje te derivate nafte koristi za industrijske svrhe.

Pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte iz člana 9. stav 1. tač. 3), 4), 5) i 6) Zakona, koji se koriste u industrijske svrhe, prema članu 9. Pravilnika, može da ostvari lice iz člana 2. stav 2. tačka 2) Pravilnika, ako te derivate nafte nabavlja od uvoznika, odnosno proizvođača ili je sam proizvođač, odnosno uvoznik tih derivata nafte, pod uslovom da: obavlja delatnosti koje su prema propisima koji uređuju klasifikaciju delatnosti obuhvaćene sektorima B, C i F Klasifikacije delatnosti; ima u vlasništvu, odnosno pod zakupom proizvodni pogon i instalisanu opremu za obavljanje registrovane delatnosti; je na te derivate nafte platio propisan iznos akcize u slučaju kada je kupac - krajnji korisnik uvoznik, odnosno proizvođač tih derivata nafte koji se koriste u industrijske svrhe; poseduje račun o izvršenoj nabavci derivata nafte, kada iste nabavlja direktno od uvoznika, odnosno proizvođača derivata nafte iz člana 2. stav 2. ovog pravilnika; poseduje otpremni ili drugi dokument o utrošku derivata nafte, u slučaju kada zahtev podnosi uvoznik, odnosno proizvođač derivata nafte koji se koriste za industrijske svrhe; je platio račun o nabavci derivata nafte u kome je iskazan obračunati iznos akcize, ako te derivate nafte nabavlja od uvoznika, odnosno proizvođača tih derivata nafte; proizvedene, odnosno nabavljene ili uvezene derivate nafte koristi ili će ih koristiti za industrijske svrhe u okviru obavljanja delatnosti koje su prema propisima koji uređuju klasifikaciju delatnosti obuhvaćene sektorima B, C i F Klasifikacije delatnosti.

Članom 11. stav 1. Pravilnika propisano je da se refakcija plaćene akcize na derivate nafte iz člana 9. stav 1. tač. 3), 4), 5) i 6) Zakona vrši na osnovu pismenog zahteva koji lice iz člana 2. stav 2. tačka 2) ovog pravilnika podnosi u dva primerka Poreskoj upravi, najranije 20 dana po isteku meseca u kojem su nabavljeni derivati nafte koji se koriste za industrijske svrhe.

Pravilnikom o sadržaju bezbednosnog lista ("Sl. glasnik RS", br. 100/11), propisan je, između ostalog, i način korišćenja hemikalije koji su značajni za korisnika, kao i obavezna sadržina bezbednosnog lista.

U skladu sa navedenim zakonskim i podzakonskim odredbama, ukoliko predmetni privredni subjekt, čija je registrovana delatnost uzgoj muznih krava, koja se obavlja u okviru šifre delatnosti 01.41 obuhvaćene Sektorom - A Klasifikacije delatnosti, koje u izdvojenoj jedinici obavlja delatnost prerade mleka i proizvodnje sireva, šifra delatnosti 10.51 obuhvaćene Sektorom - S Klasifikacije delatnosti, upotrebljava tečni naftni gas - Autogas, tarifne oznake nomenklature CT: 2711 19 00 00, a koji se prema sadržini Bezbednosnog lista dostavljenog u prilogu koristi i kao sirovina za hemijske procese, a dobija se namešavanjem S3 i S4 komponente iz procesa primarne i sekundarne prerade sirove nafte na rafinerijskim procesnim postrojenjima, a smešta se u sistem sa rezervoarima za skladištenje ING-a, koji je povezan sa kotlarnicom za potrebe tehnološkog procesa prerade mleka u izdvojenoj jedinici, odnosno u industrijske svrhe, može ostvariti pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte u industrijske svrhe, ukoliko ispunjava ostale uslove koji su propisani Zakonom i Pravilnikom.

Napominjemo da ukoliko se tečni naftni gas - Autogas, tarifne oznake nomenklature CT: 2711 19 00 00 upotrebljava kao gorivo za pogon motornih vozila, u tom slučaju ne postoji pravo na refakciju plaćene akcize u industrijske svrhe, pri čemu nadležni poreski organ u svakom konkretnom slučaju utvrđuje činjenično stanje i shodno tome postupa u okviru svoje nadležnosti.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 430-00-00614/2019-04 od 13.12.2019. godine)

● **Promet proizvoda "J.P. Shenet Fashion Apple" kao niskoalkoholno piće**

Odredbom člana 12. stav 1. Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02 - dr. zakon, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 - dr. zakon, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 55/15, 103/15 i 30/18, u daljem tekstu: Zakon) propisano je da se alkoholnim pićima smatraju pića koja se, u zavisnosti od sirovina od kojih se proizvode i sadržaja etanola, stavljaju u promet kao takva vrsta pića u skladu sa propisom o kvalitetu i drugim zahtevima za alkoholna pića.

Prema stavu 3. navedenog člana Zakona, alkoholnim pićima, u smislu ovog zakona, smatraju se i niskoalkoholna pića koja sadrže više od 1,2% vol alkohola, a najviše 15% vol alkohola, koja se proizvode od voćnih sokova ili osvežavajućih bezalkoholnih pića uz dodatak rafinisanog etil alkohola ili alkoholnih pića ili biljnih ekstrakata ili alkoholnih pića dobijenih putem fermentacije (vina, vina od jabuke - cider, vina od kruške - perry i dr.), a kvalitet voćnih sokova, osvežavajućih bezalkoholnih pića rafinisanog etil alkohola, alkoholnih pića, vina i alkoholnih pića dobijenih putem fermentacije mora da bude u skladu sa propisima kojima se reguliše njihov kvalitet.

Odredbom člana 3. Pravilnika o kvalitetu osvežavajućih bezalkoholnih pića ("Sl. glasnik RS", br. 88/17, u daljem tekstu: Pravilnik) propisano je da se osvežavajuća bezalkoholna pića dobijaju posebnim tehnološkim postupkom od vode za piće ili prirodne mineralne vode ili prirodne izvorske vode, kojoj se mogu dodavati sastojci: arome, šećeri, hidrolizati skroba, biljni ekstrakti, voćni sok, koncentrisani voćni sok, sok od povrća, žita i proizvodi od žita, soja i proizvodi od soje, hmelj i proizvodi od hmelja, surutka, vitamini, mineralne soli, kao i drugi sastojci u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje bezbednost hrane i upotreba sastojaka, sa ili bez dodatka ugljen-dioksida. U proizvodnji osvežavajućih bezalkoholnih pića mogu se koristiti aditivi u skladu sa propisom kojim se uređuju prehrambeni aditivi.

U vezi predmetnog pitanja, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Sektor za poljoprivrednu politiku, na vaš zahtev, dalo je mišljenje broj 011-00-372/1/2019-08, kojim je navedeno da se proizvod "J.P. SHENET FASHION APPLE" može smatrati mešavinom vina i bezalkoholnog pića, odnosno kategorizirati kao niskoalkoholno piće koje sadrži više od 1,2% vol alkohola, a najviše 15% vol alkohola, koji se proizvodi od osvežavajućeg bezalkoholnog pića uz dodatak vinu i gde je kvalitet osvežavajućeg pića, u skladu sa odredbom člana 3. Pravilnika, kojim je propisano da se osvežavajuća bezalkoholna pića dobijaju posebnim tehnološkim postupkom od vode za piće ili prirodne mineralne vode ili prirodne izvorske vode, kojoj se mogu dodavati sastojci: arome, šećeri, hidrolizati skroba, biljni ekstrakti, voćni sok, koncentrisani voćni sok, sok od povrća, žita i proizvodi od žita, soja i proizvodi od soje, hmelj i proizvodi od hmelja, surutka, vitamini, mineralne soli, kao i drugi sastojci u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje bezbednost hrane i upotreba sastojaka, sa ili bez dodatka ugljen-dioksida, kao i na osnovu spiska sastojaka predmetnog proizvoda koji pored vina, sadrži i sastojke kao što su voda, šećer prirodne arome sintetičku boju, kalijum korbati (E202), guma arbiku (E423), limunsku kiselinu (E330), sumpor dioksid (E200) i ugljen dioksid (E330), koji se mogu koristiti u proizvodnji osvežavajućih bezalkoholnih pića u skladu sa odredbama Pravilnika.

U konkretnom slučaju, predmetna roba po specifikaciji sastojaka proizvođača ima sledeći sastav: vino roze 90,91%, voda 1,65%, šećer 6%, aroma 0,4%, gumiarbika 0,2%, limunska kiselina 0,15%, kalijum korbati 0,02%, sumpor dioksid 0,015% i ugljen dioksid 0,655%, u vidu je penušave bistre tečnosti svetlo-žute boje sa aromom jabuke, čija zapreminska alkoholna jačina iznosi 9,8% vol, a vrednost nadpritiska u boci, izmerena na 20°C viša je od 3 bar, isporučuje se u staklenoj boci zapremine 750 ml sa nalepljenom proizvođačkom deklaracijom i zatvaračem sa navojem na koji je postavljena plastična "kapica".

Mešavine voćnih sokova ili osvežavajućih bezalkoholnih pića i rafinisanog etil alkohola ili alkoholnih pića ili biljnih ekstrakata ili alkoholnih pića dobijenih putem fermentacije (vina, vina od jabuke - cider, vina od kruške - perry i dr.), koja sadrže više od 1,2% vol alkohola, a najviše 15% vol alkohola, smatraju se niskoalkoholnim pićima, koja jesu predmet oporezivanja akcizom.

Shodno prethodno navedenim zakonskim i podzakonskim odredbama, proizvod trgovačkog naziva "J.P. SHENET FASHION APPLE" koji je nastao kao mešavina fermentisanog i bezalkoholnog pića, a imajući u vidu navedeno mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, je niskoalkoholno piće, s obzirom na to da zapreminska alkoholna jačina iznosi 9,8% vol i sadrži: vino roze 90,91%, voda 1,65%, šećer 6%, aroma 0,4%, gumiarbika 0,2%, limunska kiselina 0,15%, kalijum korbati 0,02%, sumpor dioksid 0,015% i ugljen dioksid 0,655%, te je kao takav proizvod predmet oporezivanja akcizom u skladu sa odredbom člana 12. st. 1. i 3. Zakona o akcizama.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 413-00-65/2019-04 od 9.12.2019. godine)

- **Refakcija akcize na derivate nafte koji se koriste za transportne svrhe, nabavljene iz ranijih godina**

Odredbom člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02 - dr. zakon, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 - dr. zakon, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 55/15, 103/15, 108/16 i 30/18, u daljem tekstu: Zakon) propisano je da se akciza plaća na derivate nafte, biogoriva, biotečnosti.

Stavom 3. navedenog člana Zakona propisano je da kupac - krajnji korisnik derivata nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) ovog zakona, kojim se u smislu ovog zakona smatra pravno lice, preduzetnik odnosno fizičko lice, kroz kupoprodajnu cenu derivata nafte, biogoriva i biotečnosti snosi trošak punog iznosa akcize koji je propisan stavom 1. ovog člana ali ostvaruje pravo na refakciju plaćene akcize u skladu sa članom 39a i 39b ovog zakona u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte, biogoriva i biotečnosti koriste.

Odredbom člana 39a stav 1. Zakona propisano je da kupac - krajnji korisnik koji derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) ovog zakona, koristi za transportne svrhe, odnosno za grejanje, može ostvariti refakciju plaćene akcize na te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti, pod uslovom da te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti nabavlja od uvoznika, odnosno proizvođača, da je na te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti uvoznik, odnosno proizvođač platio propisani iznos akcize, da je kupac - krajnji korisnik platio račun u kome je iskazan obračunati iznos akcize, a kada se ovi derivati nafte, biogoriva i biotečnosti prodaju kupcu - krajnjem korisniku preko ovlašćenog distributera tih derivata nafte, biogoriva i biotečnosti, kupac - krajnji korisnik ostvaruje pravo na refakciju plaćene akcize pod uslovom da poseduje fiskalni isečak, odnosno račun da je platio te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti.

Shodno stavu 3. navedenog člana Zakona, pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, koji se koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe, ostvaruje lice koje se bavi prevozom lica i stvari u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari.

Odredbom člana 2. stav 1. Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona o akcizama, koji se koriste za transportne svrhe i za grejanje ("Sl. glasnik RS", br. 112/12, 38/13, 93/13, 111/15 i 81/18, u daljem tekstu: Pravilnik) propisano je da pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, može da ostvari kupac - krajnji korisnik koji navedene derivate nafte, biogoriva i biotečnosti koristi za transportne svrhe i za grejanje.

Prema stavu 2. tačka 1) navedenog člana Pravilnika, refakcija plaćene akcize ostvaruje se u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte, biogoriva i biotečnosti koriste, i to za gasna ulja, tečni naftni gas i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, koja se koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe, ostvaruje lice koje obavlja delatnost prevoza lica i stvari u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari, kao i proizvođač, uvoznik, odnosno ovlašćeni distributer istih kada ih koristi za sopstvene potrebe u transportne svrhe.

Stavom 3. tač. 2) i 3) podtačka (1) navedenog pravilnika propisano je da pravo na refakciju plaćene akcize može da ostvari kupac - krajnji korisnik ako derivate nafte, biogoriva i biotečnosti nabavlja od: ovlašćenog distributera koji se bavi prodajom na veliko derivata nafte, biogoriva i biotečnosti, a pod uslovom da poseduje račun o nabavci tih proizvoda i dokaz da je platio taj račun; ovlašćenog distributera koji se bavi prodajom

na malo derivata nafte, biogoriva i biotečnosti, a pod uslovom da poseduje fiskalni isečak o nabavci tih proizvoda i račun koji sadrži podatak o rednom broju fiskalnog isečka - ako je kupac - krajnji korisnik pravno lice ili preduzetnik.

Članom 3. Pravilnika propisano je da je ovlašćeni distributer lice koje poseduje licencu izdatu od strane Agencije za energetiku Republike Srbije i bavi se prodajom na veliko, odnosno na malo derivata nafte, biogoriva i biotečnosti, u skladu sa propisima kojima se uređuje promet derivata nafte.

Odredbom člana 5. stav 1. tačka 1) Pravilnika propisano je, između ostalog, da lice iz člana 2. stav 2. tačka 1) ovog pravilnika može da ostvari refakciju plaćene akcize na derivate nafte i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, koji se kao motorno gorivo koriste za transportne svrhe ako obavlja delatnosti javnog prevoza lica i stvari u domaćem i međunarodnom drumskom saobraćaju, uključujući i prevoz za sopstvene potrebe, u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari, kao i ako poseduje licencu za prevoz izdatu od strane ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja ukoliko je za obavljanje prevoza zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju i prevoz tereta u drumskom saobraćaju propisana obaveza posedovanja licence ili odobrenje nadležnog organa lokalne samouprave za obavljanje auto taksi prevoza putnika.

Članom 8. st. 1. i 2. Pravilnika propisano je da se refakcija plaćene akcize na derivate nafte, odnosno biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, vrši na osnovu pismenog zahteva, podnetog Poreskoj upravi na Obrascu REF-T. Stavom 3. tačka 1) istog člana Pravilnika propisano je da uz zahtev pravno lice, odnosno preduzetnik podnosi odgovarajuće dokaze u zavisnosti od delatnosti za koju je registrovan, između ostalog licencu za prevoz lica, odnosno stvari izdatu od ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja u slučaju prijave obavljanja javnog prevoza.

Odredbom člana 10. Zakona o prevozu putnika u drumskom saobraćaju ("Sl. glasnik RS", br. 68/15, 41/18, 44/18 - dr. zakon, 83/18 i 31/19, u daljem tekstu: Zakon o prevozu putnika u drumskom saobraćaju) propisano je da se javni prevoz putnika obavlja kao domaći i međunarodni prevoz.

Odredbom člana 11. Zakona o prevozu putnika u drumskom saobraćaju propisano je da se domaći javni prevoz putnika obavlja kao linijski prevoz, vanlinijski prevoz, poseban linijski prevoz i taksi prevoz. Domaći linijski prevoz obavlja se kao gradski i prigradski prevoz - prevoz unutar naseljenih mesta koja se nalaze na teritoriji jedinice lokalne samouprave; međumesni prevoz - prevoz između naseljenih mesta koja se nalaze na teritoriji dve ili više jedinica lokalne samouprave.

Član 12. Zakona o prevozu putnika u drumskom saobraćaju propisuje da se međunarodni prevoz putnika obavlja kao linijski prevoz, poseban linijski prevoz i vanlinijski prevoz i to kao bilateralni, multilateralni i tranzitni prevoz.

Odredbom člana 15. Zakona o prevozu putnika u drumskom saobraćaju propisano je da se domaći i međunarodni prevoz obavlja na osnovu licence za obavljanje svih ili pojedinih vrsta javnog prevoza u drumskom saobraćaju, Ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja izdaje licencu za prevoz ili izvod iz licence za prevoz privrednom društvu, drugom pravnom licu ili preduzetniku sa sedištem na teritoriji Republike Srbije.

Odredbom člana 114a stav 1. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Sl. glasnik RS", br. 80/02...i 95/18) propisano je da pravo poreskog obveznika na povraćaj, poreski kredit, refakciju i refundaciju, kao i namirenje dospelih obaveza putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja zastareva za pet godina od dana kada je zastarelost počela da teče.

Shodno navedenim zakonskim i podzakonskim odredbama, ukoliko predmetno privredno društvo, koje se bavi prevozom putnika u drumskom saobraćaju, poseduje licencu izdatu od Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, ima pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte koji su utrošeni u periodu od 1.01.2016. do 31.10.2019. godine, ukoliko je derivate nafte nabavio od ovlašćenog distributera koji se bavi prodajom na veliko, odnosno na malo derivata nafte, biogoriva i biotečnosti i poseduje licencu izdatu od strane Agencije za energetiku Republike Srbije, a pod uslovom da ispunjava ostale uslove propisane Zakonom i Pravilnikom.

Kada su u pitanju derivati nafte koji su iskorišćeni u periodu od 1.01.2016. do 31.10.2019. godine, kao motorno gorivo za transportne svrhe za prevoz putnika, predmetno privredno društvo ima pravo na refakciju plaćene akcize na te derivate nafte, s obzirom na to da u skladu sa propisima koji uređuju poreski postupak i poresku administraciju nije nastupila zastarelost.

Pri tome, napominjemo da nadležni poreski organ u svakom konkretnom slučaju utvrđuje činjenično stanje i shodno tome postupa u okviru svoje nadležnosti.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 430-00-00612/2019-04 od 4.12.2019. godine)

- **Refakcija akcize na derivate nafte koji se koriste za transportne svrhe, nabavljene u 2018. godini**

Odredbom člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona o akcizama ("Sl. glasnik RS", br. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02 - dr. zakon, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05 - dr. zakon, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14 - dr. zakon, 142/14, 55/15, 103/15, 108/16 i 30/18, u daljem tekstu: Zakon) propisano je da se akciza plaća na derivate nafte, biogoriva, biotečnosti.

Stavom 3. navedenog člana Zakona propisano je da kupac - krajnji korisnik derivata nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) ovog zakona, kojim se u smislu ovog zakona smatra pravno lice, preduzetnik odnosno fizičko lice, kroz kupoprodajnu cenu derivata nafte, biogoriva i biotečnosti snosi trošak punog iznosa akcize koji je propisan stavom 1. ovog člana ali ostvaruje pravo na refakciju plaćene akcize u skladu sa članom 39a i 39b ovog zakona u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte, biogoriva i biotečnosti koriste.

Odredbom člana 39a stav 1. Zakona, propisano je da kupac - krajnji korisnik koji derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) ovog zakona, koristi za transportne svrhe, odnosno za grejanje, može ostvariti refakciju plaćene akcize na te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti, pod uslovom da te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti nabavlja od uvoznika, odnosno proizvođača, da je na te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti uvoznik, odnosno proizvođač platio propisani iznos akcize, da je kupac - krajnji korisnik platio račun u kome je iskazan obračunati iznos akcize, a kada se ovi derivati nafte, biogoriva i biotečnosti prodaju kupcu - krajnjem korisniku preko ovlašćenog distributera tih derivata nafte, biogoriva i biotečnosti, kupac - krajnji korisnik ostvaruje pravo na refakciju plaćene akcize pod uslovom da poseduje fiskalni isečak, odnosno račun da je platio te derivate nafte, biogoriva i biotečnosti.

Shodno stavu 3. navedenog člana Zakona, pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, koji se koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe, ostvaruje lice koje se bavi prevozom lica i stvari u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari.

Odredbom člana 2. stav 1. Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku za ostvarivanje prava na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona o akcizama, koji se koriste za transportne svrhe i za grejanje ("Sl. glasnik RS", br. 112/12, 38/13, 93/13, 111/15 i 81/18, u daljem tekstu: Pravilnik) propisano je da pravo na refakciju plaćene akcize na derivate nafte, biogoriva i biotečnosti iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, može da ostvari kupac - krajnji korisnik koji navedene derivate nafte, biogoriva i biotečnosti koristi za transportne svrhe i za grejanje.

Prema stavu 2. tačka 1) navedenog člana Pravilnika, refakcija plaćene akcize ostvaruje se u zavisnosti od namene za koje se derivati nafte, biogoriva i biotečnosti koriste, i to za gasna ulja, tečni naftni gas i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, koja se koriste kao motorno gorivo za transportne svrhe, ostvaruje lice koje obavlja delatnost prevoza lica i stvari u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari, kao i proizvođač, uvoznik, odnosno ovlašćeni distributer istih kada ih koristi za sopstvene potrebe u transportne svrhe.

Odredbom člana 5. stav 1. tačka 1) Pravilnika propisano je, između ostalog, da lice iz člana 2. stav 2. tačka 1) ovog pravilnika može da ostvari refakciju plaćene akcize na derivate nafte i biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, koji se kao motorno gorivo koriste za transportne svrhe ako obavlja delatnosti javnog prevoza lica i stvari u domaćem i međunarodnom drumskom saobraćaju, uključujući i prevoz za sopstvene potrebe, u skladu sa propisima kojima se uređuje drumski prevoz lica i stvari, kao i ako poseduje licencu za prevoz izdatu od strane ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja ukoliko je za obavljanje prevoza zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju i prevoz tereta u drumskom saobraćaju propisana obaveza posedovanja licence ili odobrenje nadležnog organa lokalne samouprave za obavljanje auto taksi prevoza putnika.

Članom 8. st. 1. i 2. Pravilnika propisano je da se refakcija plaćene akcize na derivate nafte, odnosno biogoriva iz člana 9. stav 1. tač. 3), 5) i 7) Zakona, vrši na osnovu pismenog zahteva, podnetog Poreskoj upravi na Obrascu REF-T. Stavom 3. tačka 1) istog člana Pravilnika propisano je da uz zahtev pravno lice, odnosno preduzetnik podnosi odgovarajuće dokaze u zavisnosti od delatnosti za koju je registrovan, između ostalog licencu za prevoz lica, odnosno stvari izdatu od ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja u slučaju prijave obavljanja javnog prevoza.

Odredbom člana 2. stav 1. tač. 5) i 7) Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju ("Sl. glasnik RS", br. 68/15 i 41/18, u daljem tekstu: Zakon o prevozu tereta u drumskom saobraćaju) propisano je da javni prevoz tereta je prevoz tereta u drumskom saobraćaju kod koga privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje obavlja prevoz naplaćuje uslugu prevoza ili ostvaruje bilo kakvu direktnu ili indirektnu ekonomsku korist na osnovu obavljanja tog prevoza, da je prevoznik privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice kome je shodno nacionalnom zakonodavstvu države u kojoj se nalazi njegovo sedište, odnosno prebivalište, odobreno obavljanje prevoza tereta.

Odredbom člana 6. stav 1. tač. 1) i 2) Zakona o prevozu tereta u drumskom saobraćaju propisano je da javni prevoz tereta može obavljati domaće privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik teretnim vozilom ili skupom vozila registrovanim u skladu sa propisima kojima se uređuje bezbednost saobraćaja na putevima, na osnovu licence za prevoz i to za javni prevoz u domaćem drumskom saobraćaju i javni prevoz tereta u domaćem i međunarodnom drumskom saobraćaju.

Odredbom člana 114a stav 1. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Sl. glasnik RS", br. 80/02...i 95/18) propisano je da pravo poreskog obveznika na povraćaj, poreski kredit, refakciju i refundaciju, kao i namirenje dospelih obaveza putem preknjižavanja poreza i povraćaj sporednih poreskih davanja zastareva za pet godina od dana kada je zastarelost počela da teče.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 011-00-00922/2019-04 od 2.12.2019. godine)

III. Fiskalne kase

● Evidentiranje prometa prodaje proizvoda od strane Poljoprivredne škole

Saglasno odredbi člana 3. stav 1. Zakona o fiskalnim kasama ("Sl. glasnik RS", br. 135/04 i 93/12, u daljem tekstu: Zakon), propisano je da je lice koje je upisano u odgovarajući registar i koji obavlja promet dobara na malo, odnosno pruža usluge fizičkim licima, dužno da vrši evidentiranje svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase.

Stavom 3. istog člana propisano je da se obaveza evidentiranja svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase ne odnosi na poljoprivrednog proizvođača koji na pijačnim tezgama i sličnim objektima prodaje poljoprivredne proizvode, uključujući i preduzetnika koji plaća porez na prihode od samostalne delatnosti na paušalno utvrđeni prihod koji se bavi proizvodnom delatnošću, a u okviru proizvodne delatnosti prodaje sopstvene proizvode, odnosno pruža usluge fizičkim licima, kao i na bankarske organizacije, osiguravajuće organizacije, PTT i javna preduzeća koja naknadu za prodata dobra, odnosno pružene usluge fizičkim licima naplaćuju ispostavljanjem računa o obračunu potrošnje preko mernih instrumenata (grejanje, gas, telefon, električna energija, voda i dr.).

Prema tome, kada Poljoprivredna škola, koja je registrovala poljoprivredno gazdinstvo koje se nalazi u aktivnom statusu vrši prodaju proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na montažnoj tezgi u okviru školskog dvorišta, a koje učenici škole proizvode u okviru praktične nastave u plasteniku i voćnjaku u okviru školskog dvorišta, nije u obavezi da tako ostvaren promet evidentira preko fiskalne kase, saglasno članu 3. stav 3. Zakona.

(Mišljenje Ministarstva finansija RS, broj: 011-00-01013/2019-04 od 3.12.2019. godine)

● Evidentiranje prometa usluge povraćaja PDV-a putnicima

Saglasno članu 3. stav 1. Zakona o fiskalnim kasama ("Sl. glasnik RS", br. 135/04 i 93/12 - u daljem tekstu: Zakon), propisano je da je lice koje je upisano u odgovarajući registar i koji obavlja promet dobara na malo, odnosno pruža usluge fizičkim licima, dužno da vrši evidentiranje svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalne kase.

Stavom 4. istog člana Zakona, propisano je da, izuzetno od st. 1-3. ovog člana, Vlada Republike Srbije može, polazeći od tehničkih i funkcionalnih karakteristika fiskalne kase i specifičnosti određene delatnosti, na zajednički predlog ministarstva nadležnog za poslove finansija i ministarstva nadležnog za poslove trgovine, odrediti i druge delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase u smislu st. 1. i 2. ovog člana.

Uredbom o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase ("Sl. glasnik RS", br. 61/10, 101/10, 94/11, 83/12, 59/13 i 100/14 - u daljem tekstu: Uredba) propisane su delatnosti kod čijeg obavljanja, polazeći od tehničkih i funkcionalnih karakteristika fiskalne kase i specifičnosti obavljanja tih delatnosti, ne postoji obaveza evidentiranja ostvarenog prometa preko fiskalne kase iz člana 3. st. 1. i 2. Zakona.

Saglasno članu 2. stav 1. tačka 1) Uredbe, propisano je da se delatnostima, za koje u smislu člana 1. ove uredbe ne postoji obaveza evidentiranja prometa preko fiskalne kase, smatraju delatnosti u okviru oblasti 64 (Finansijske usluge, osim osiguranja i penzijskih fondova) iz Klasifikacije delatnosti propisane Uredbom o klasifikaciji delatnosti ("Sl. glasnik RS", broj 54/10).

Prema tome, kada privredno društvo "YZ" iz Beograda, kako navodite u vašem dopisu, vrši finansijsku uslugu povraćaja PDV putnicima - nerezidentnim fizičkim licima, pri čemu za pružanje navedene usluge naplaćuje proviziju, tako ostvaren promet nije dužno da evidentira preko fiskalne kase, saglasno navedenim odredbama Zakona i Uredbe.

(Tačka 2. mišljenja Ministarstva finansija RS, br. 430-00-00662/2019-04 od 13.01.2020. godine)*

* Tačku 1. navedenog mišljenja dajemo na str. 117.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

336.222

PDV / časopis za primenu propisa o porezu na dodatu vrednost i akcizama /
glavni i odgovorni urednik Antun Martić. - 2004, br. 13 (15. decembar) - . -
Beograd (Svetogorska 28) : Cekos in, 2004- (Beograd : Cekos in). - 21 cm

Nastavak publikacije: Porez na promet =ISSN 0354-3412

ISSN 1820-4651 = PDV. Porez na dodatu vrednost

COBISS.SR - ID 119255308